BOLŞEVİK

Devrimci teori olmadan, devrimci pratik olmaz!

MART 1984 FİATI 3 DM, 6 FF, 25 ÖS, 75 TL

Komünist Enternasyonal'in Dağıtılması Kararı Üzerine Tartışma

Sayı 6

İ Ç İ N D E K İ L E R

****

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN DAĞITILMASI KARARI ÜZERİNE TARTIŞMA . . . . . s. 1

I. ENTERNASYONAL'İN DAĞITILMASINDAN BANA GÖRE ÇIKARILAMAZ OLAN DERS . . . . . s. 3

BİR YOLDAŞIN "I.ENTERNASYONAL'İN DAĞILMASINDAN BANA GÖRE ÇIKARILAMAZ OLAN DERS" BAŞLIKLI YAZI HAKKINDA GÖRÜŞÜ . . . . . s. 4

"I.ENTERNASYONAL'İN DAĞILMASINDAN BANA GÖRE ÇIKARILAMAZ OLAN DERS" BAŞLIKLI YAZIMA VERİLEN CEVAP ÜZERİNE İLK TAVIR . . . . . s. 7

KOMÜNİST ENTERNASYONAL İLE İLGİLİ s.12

"KOMÜNİST ENTERNASYONAL İLE İLGİLİ" BAŞLIKLI YAZI HAKKINDA s.29

PROLETER ENTERNASYONALİZMİNİ DAHA DERİNDEN KAVRAYALIM!

ARAŞTIRMA SONUCU KONUŞMAK GEREKTİĞİ ÖĞRENİLMİŞ SÖZÜNÜ PRATİKTE UYGULAYARAK KAVRADIĞIMIZI GÖSTERELİM!

KLASİKLERİMİZİN İDDİA VE KUŞKULARLA SORUN HALİNE GETİRİLMESİ ÇABASINA KARŞI KOYALIM! s.32

BAZI YAZILARIN YAYINLANMASI KONUSUNDA BİR AÇIKLAMA'DAN s.76

ENTERNASYONAL ÜZERİNE SÜRDÜRÜLEN TARTIŞMAYLA İLGİLİ BAZI DÜŞÜNCELER s.77

KOMİNTERN'İN DAĞITILMASI s.83

İNGİLİZ REUTER AJANSI BAŞMUHABİRİNİN SORULARINA J.V.STALİN YOLDAŞIN CEVABI s.87

****

V.i.S.D.P.: W. Hofmann, Homburger Landstr. 52, 6000 Frankfurt

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN DAĞITILMASI KARARI ÜZERİNE TARTIŞMA

Bu sayımızda, TKP/ML(B) saflarından ayrılan Muhsin ile, onun daha önce birlikte çalıştığı Parti Hücresinde sorumlu olan R.Bahdiyar arasındaki "Komintern'in dağıtılması kararı" üzerine yürütülen bir polemiğin belgelerini yayınlıyoruz.

Tartışmanın çıkış noktası, ve ilk belgesi, Muhsin'in:

"I.Enternasyonal'in dağılmasından bana göre çıkarılamaz olan ders" başlıklı yazısı

dır.

Bu yazıya R.Bahdiyar:

"Bir yoldaşın 'I.Enternasyonal'in dağılmasından bana göre çıkarılamaz olan ders' başlıklı yazı hakkında görüşü"

başlıklı yazı ile karşılık vermiştir. Daha önce TKP/ML(B) içinde yayınlanan bu yazılar bizim de elimize geçmiştir, tartışma bütün Marksist-Leninistleri, ve devrimcileri ilgilendiren bir tartışma olduğu için bu belgeleri bu sayımızda yayınlıyoruz.

Tartışma daha sonra da sürmüştür. Bu konuda elimize geçen ve tartışmanın sonraki gelişmesini gösteren belgeler şunlardır:

- Muhsin'in, R.Bahdiyar'ın yazısına cevabi nitelikteki:

  "'I.Enternasyonal'in dağılmasından bana göre çıkarılamaz olan ders' başlıklı yazıma verilen cevap üzerine ilk tavır"

başlıklı yazısı; ve bu yazının devamı niteliğindeki

"Komünist Enternasyonal ile ilgili" başlıklı yazısı;

- R.Bahdiyar'ın bu yazılara cevabi nitelikteki:

  "Proleter enternasyonalizmini daha derinden kavrayalım!
  Araştırma sonucu konuşmak gerektiği sözünü pratikte uygulayarak kavradığımızı gösterelim!
  Klasiklerimizin iddia ve kuşkularla sorun haline getirilmesi çabasına karşı koyalım!"

yazısı; R.Bahdiyar'ın

"Bazı yazıların yayınlanması konusunda bir açıklama"

başlıklı yazısının Enternasyonal tartışması ile ilgili bölümü

- Tartışmaya katılan İsa'nın

  "Enternasyonal üzerine sürdürülen tartışma ile ilgili bazı düşünceler"'

başlıklı yazısı.

Bu belgeleri de devrimci kamuoyuna sunmayı, tartışmanın ilerletilmesi açısından gerekli ve yararlı görüyoruz.

Ayrıca sorunların daha iyi kavranabilmesi için ek olarak:

Komintern'in dağıtılması ile ilgili kararı; ve

Stalin'in bu konuda bir demecini yayınlıyoruz.

* * * * *
* * *

Muhsin ile birlikte TKP/ML(B)'den ayrılan Celal ile R.Bahdiyar arasında da elimize geçen belgelerden kavrayabildiğimiz kadarı ile ilginç, ilginç olduğu kadar da hayati önemde bir tartışma yürümektedir.

Sözkonusu tartışma Celal'in

"Marksizm-Leninizmin kavranılmasında izlenilmesi gereken yöntem"

başlıklı bir yazısı ile başlamıştır. Celal sözü geçen —TKP/ML(B) içinde yayınlanan ve bizim de elimize geçen— yazısında, bugün TKP/ML(B)'nin Marksizm-Leninizmin kavranılması konusunda izlediği yöntemi, eğitim yöntemini eleştirmektedir. Berrak bir şekilde olmasa da, eğitime felsefenin kavranmasından başlanması gerektiği düşüncesini savunmaktadır. Bu sadece Celal'in değil, soruna lafta köktenci yaklaşmaktan yana görünen birçok kişinin bugün savunduğu bir görüştür. Bu nedenle de bu konuda yürütülen bir tartışma mutlaka devrimci kamuoyuna da yansıtılması gereken bir tartışmadır.

Tartışmayı sürdüren belgeler:

- R.Bahdiyar'ın

  "Marksizm-Leninizmin kavranmasında izlenmesi gereken yöntem üzerine başlıklı yazı hakkında Parti Hücresi çoğunluğunun görüşlerinin berraklaşması için ilk ön düşünceler" başlıklı yazısı;

- Celal'in, R.Bahdiyar'ın bu yazısına cevap niteliğindeki:

  "Marksizm-Leninizmin kavranmasında izlenmesi gereken yöntem üzerine tartışmasına katkı" başlıklı yazısı;

- R.Bahdiyar'ın

  "Bazı yazıların yayınlanması ile ilgili bir açıklama" yazısının ilgili bölümü.

Bunun dışında son dönemde Celal ve Muhsin'in ayrıldığı bölgede bir sempatizanın hazırladığı ve Celal'in görüşlerini doğru bulan bir yazı olduğu, R.Bahdiyar'ın hem Celal'in ikinci yazısına, hem de bir sempatizanın bu yazısına da cevap vereceği bilgisi bize geldi.

Biz bütün bu yazıları —ve bu konuda elimize yeni geçen yazı olursa, onları da— belgelemeyi, bu tartışmayı belgeler temelinde devrimci kamuoyuna yansıtmayı gerekli görüyoruz. Bu görevi önümüzdeki sayılarımızdan birinde yerine getireceğiz.

* * * * *
* * *

İçinde yaşadığımız dönem yenilgi dönemi; birçokları için "örgütlü çalışma"nın yük olarak görülmeye başlandığı bir dönem... Özellikle aydın bireyciliğinin gelişmesi için ortam bulunmaz bir ortam. TKP/ML(B) içinde de bu hastalık şu veya bu ölçüde yansıyor. Elimize geçen özellikle Muhsin ve Celal'in istifası ile ilgili bir dizi (salt bu sorunu — tartışma ile ilgili yöntem sorunlarını, örgütlülüğe nasıl yaklaşılması gerektiğini tartışan) belge bunu göstermektedir. Sözü geçen belgelerin de, ayrılık öncesi ve sonrasında tartışılan ideolojik-siyasi ayrılık belgeleri yanında devrimci kamuoyuna sunulması bize yararlı ve gerekli görünüyor.

Bu konuda elimizde olan belgeler şunlardır:

* Muhsin ve Celal'in istifa mektupları

* Parti Hücresinin diğer üyelerinin bu mektup hakkında açıklaması

* Muhsin ve Celal'in "Yeni adım üzerine açıklama" başlıklı yazısı

* Muhsin ve Celal'in "Bardağı taşıran son damla: Bir açıklama" başlıklı yazısı

ve bu yazının

* "Rezilliğin abideleşmesi ve Parti Hücresinin diğer üyelerinin açıklama yazısı" başlıklı eki

* Bu tartışmaya katılan İsa'nın "Yeni adım üzerine açıklama hakkında" başlıklı notları.

Biz bu yazıları da Parti Hücresinin diğer üyelerinin ve Celal ve Muhsin'in yeni yazılarına cevabi yazıları ile birlikte tartışılan iki temel ideolojik-siyasi konudaki tartışma belgelerinin ardından yayınlayıp, devrimci kamuoyuna sunmayı planladık. Açıktır ki, bu belgeleri şimdiden yayınlanmadan okumak isteyenler bunları bizden temin edebilirler.

20 Mart 1984

I.ENTERNASYONAL'İN DAĞILMASINDAN BANA GÖRE ÇIKARILAMAZ OLAN DERS

****

Temel eğitimde incelediğimiz "Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi"nde Engels in I.Enternasyonal'in dağılmasıyla ilgili bir yazısında (bkz. s.127-129) belirtilen - ler üzerine bir sonucun çıkarılması gerektiği, bunun da; örgütlenme sorununun taktik bir sorun olup, şartlara göre değişebileceği, nitekim I.Enternasyonal'in de görevini tamamladığında "Enternasyonal'e yeniden hayat verebilmek için herhangi bir çaba delilik ve kuvvet israfı olur" denilerek bunun çok açık bir şekilde belirtildiği, buradan III.Enternasyonal dağıtılmasaydı, revizyonizmin gelişmesi mümkün olmayabilirdi şeklin de görüş savunanların yanlışlığı ortaya çıkar. Demek ki örgütlenmeler geçicidir, bu III.Enternasyonal için de böyle olmuştur. Bu denilmekle III.Enternasyonal'in dağıtılmasındaki gerekçelerin doğruluğunun ya da yanlışlığının tartışılmasının önüne engel o lunmaz, şeklinde bir sonuç olacağı savunuldu. Ben buraya benim anladığım ve aklımda kalan görüşleri aktardım. Şimdi de burada katılmadıklarımı açıklayacağım.

Birinci olarak, Enternasyonal'in I. dağıtıldı, III. de dağıtılır, denilemez. Çünkü bunların kuruluşları ve amaçları değişiktir. Nitekim Engels bu gerçeği "öyle sanıyo - rum ki, bundan sonraki Enternasyonal —Marks'ın yapıtlarının birkaç yıl etkisini göstermesinden sonra — doğrudan doğruya komünist nitelik taşıyacak ve bizim ilkelerimize dayanacak..." diyerek göstermiştir. (Hatta Lenin'in I.Enternasyonal adının Komünistler Birliği'ne daha uygun olduğunu belirttiği yerler olduğunu sanıyorum.) Bu anlamda, aralarında nitelik farklılığı atlayarak yapılan bir benzetmenin doğru olmayacağı görü şündeyim.

İkinci olarak, örgütlenmenin taktik bir sorun olduğu meselesi. Şimdi alalım bir ko münist partisini ya da proletarya diktatörlüğünü ele ve diyelim ki bunlar taktiktir, çünkü ikisi de örgütlenmedir. Ve bir de alalım partinin önderliğinde kurulmuş olan her hangi bir örgütlenmeyi. Yani sendika, birlik, komite, vb. Nasıl olacaktır? İkinci ola rak söylediklerim partinin gücüne ve perspektiflerine bağlı olarak kurulup dağıtılabi lir. Ama ilk söylediklerim nasıl olacaktır? Devletin — bu anlamda komünist partisinin de — kendiliğinden söneceği yani ortadan kalkmasında "artık devlete ihtiyacımız kalma dı, onu kaldıralım" diyecek kimse olmayacaktır. Sonuç açısından var olan birlik, onla rın nasıl ortadan kalktığı sorusuna verilen cevapla ortadan kalkmaktadır.

Üçüncü olarak, Komünist Enternasyonal'in dağıtılmasındaki gerekçeleri tartışarak ve fakat hem de, o da dağıtılabilir demek de yanlıştır. Böylelikle kurulmasındaki a- maç ve kuruluşundaki nitelikten kopuk bir gerekçe tartışması başlar. Bu tabii ki doğ- ru değildir. Eğer gerekçeler tartışılabilinirse, bu mutlaka kuruluşundaki amaçla ba- ğıntı içinde olmalıdır. Böylece soyut bir gerekçe tartışması yerine bizzat dağıtılma- nın kendisi tartışılmaya başlanır.

Dördüncü olarak, yukarıda anlattıklarımın sonucunda, I.Enternasyonal'in dağıtılma- sından hareket ederek, revizyonizmin yaygınlaşması meselesinde yanlış görüş savunan - larla mücadele onların ideolojik sorunları örgütsel sorunlara taşıma noktasındaki yan lışlarını teşhir ederek olmalıdır. Bu doğrudur.

Diğer kurulmaya çalışılan bağlar bence yanlıştır. (Bu konuya BP/4'deki Stalin yazı sının incelenmesinde de dönebileceğimizi sanıyorum.)

12.10.1982

Muhsin

BİR YOLDAŞIN "I.ENTERNASYONAL'İN DAĞILMASINDAN BANA GÖRE ÇIKARILAMAZ OLAN DERS" BAŞLIKLI YAZI HAKKINDA GÖRÜŞÜ

****

Yoldaş yazısına, kısaca tartışmada hücre çoğunluğunun söylediklerini özetleyerek başlıyor. Sonra da dört noktada görüşlerini toparlıyor ve hücre çoğunluğunun görüşüne neden katılmadığını gerekçelendiriyor. Bu iki yazı birlikte ele alınacağı için ve alınması gerektiği için, biz yoldaşın yazısını yeniden uzun uzadıya aktarmıyor; geniş alıntılar yapmıyoruz. Şimdi gelelim sorunun esas noktalarına.

Bilindiği gibi, Komintern uluslararası proletaryanın uluslararası öncü örgütü olarat Lenin önderliğinde oluşturuldu. Daha önce atılmış adımları 1919'da SSCB'de yapılan ilk resmi kongre perçinler. Komintern yaklaşık otuz yıl boyunca, dünya proletaryasına gerçek bir önderlik verir. Lenin'den sonra Stalin'in önderliğinde, dünya proletaryasının her zaferinde Komintern'in payı olmuştur. Onun bu esas itibariyle doğru bir çizgi, doğru bir pratik izleyen hattı, zaman içinde Komintern'e çok büyük bir itibar kazandırmıştır. Bu itibar yalnızca komünist güçler ve örgütler arasında değil; geniş halk yığınları içerisinde de etkisini göstermiştir. Komintern dönemi boyunca, revizyonizme ve oportünizme karşı canlı, açık ve kamuoyu önünde Marksizm-Leninizmin savunması yapılmıştır. Zaman zaman ortaya çıkmayı deneyen belli başlı akımlar yenilgiye uğratılmışlardır. Kısacası, Komintern zaman içinde burjuvazinin ve onun uşakları üzerinde proletaryanın ve onun ideolojisinin egemenliğini belli bir anlamda tesis etmiştir. Daha sonra, 2.Dünya Savaşı sırasında Komintern, belli gerekçeler ileri sürülerek, ona katılmış olan partilerin oybirliğiyle dağıtılmıştır.

Bu olay, Stalin döneminde, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi içinde Dimitrov un olduğu sırada ve Mao Zedung'un da onayı ile olan bir olaydır. Gelişmeler dışardan çıplak gözle izlendiğinde, Komintern'in dağıtılmasından sonra olumsuz yönde hayli gelişme tespit edilebilmektedir. Partiler Komintern önderliği gibi — doğrudan pratik yol göstericilik de dahil — bir önderlikten yoksun hale gelmişlerdir. Üzerinden uluslararası baskının kalktığını düşünen çeşitli burjuva unsurlar partilerinin içinde baş kaldırmaya, güçlenmeye başlamışlardı. Bu tür durumlara karşı daha sonra, iktidardaki bazı partilerin biraraya gelerek oluşturdukları Kominform döneminde mücadele yürütülmüştür. Fakat bu mücadeleye rağmen, bir olgu olarak, Yugoslavya Tito'nun önderliğinde emperyalizmin yolunu tutmuştur. Stalin'in ölümünden belli bir süre sonra ise, durumlar eskisi ile karşılaştırılamayacak derecede kötüleşmiştir.

İşte bu gelişmeler, bazılarının "Keşke Komintern dağıtılmasaydı!" şeklinde sonuçlara varmasına yol açıyor; ve açabilir. Doğal olarak bu görüş açısı, Komintern'in dağıtılma gerekçelerini incelemeyi gereksiz gören; karşılıklı iki durumu karşılaştırıp, tercihini duygusal bir temelde "keşke dağıtılmasaydı" şeklinde formüle eden bir görüş açısıdır. Bunun bu biçimiyle yanlışlığı açıktır. Şurası açıktır ki revizyonistlerin hemen hepsi Komintern'in dağıtılmasını sevinçle karşılamışlardır. Ama onlar sevinçle karşıladı diye, o zaman "dağıtılmamalıydı" sonucuna — derhal — ulaşmak yanlıştır. Yapılması gereken, gerekçeleri o günkü tarihi dönem ile bağ içinde ele almak; Komintern in kuruluş amaçlarını incelemek, dağıtıldığı sırada bu amaçları ne ölçüde yerine getirdiği ya da getirmediğini incelemek vb. gereklidir. Ayrıca teorik bir önerme olarak bu tür örgütlerin belli bir noktada dağıtılabileceğinin mümkün olduğunun kabul edilmesi gereklidir.

İşte yapılması gereken kaba hatlarıyla budur. Ve "dağıtılmamalıydı" duygusal sonucu tam da yapılması gerekli olan bu şeylerin yapılmasının önünde bir engeldir. Çünkü onun gözü artık "gerekçeleri" vb.ni görmemektedir. "Dağıtılmamalıydı" görüşüne karşı; dağıtılması mümkündür, sorun bunun zamanında, doğru gerekçeler temelinde vb. dağıtılıp dağıtılmadığı sorunudur temelinde karşı çıkmak biricik doğru tavırdır ve tartışmanın içerik üzerinde yürütülmesine çalışma tavrıdır. Ayrıca şunu da ekleyelim ki, bu mesele dünya komünist hareketinin tarihinin incelenmesi süreci içinde önümüze çıkacak olan ve berrak bir şekilde tahlil edilmesi gerekli olan bir meseledir.

Şimdi işte bu noktada, Engels'in sözleri önem taşımaktadır.

Engels açık bir biçimde, kurucuları arasında kendisi ve Marks da olduğu halde, I. Enternasyonal'in dağıtılmasından yana tavır takınmaktadır. Onu yaşatmaya çalışmanın

boş yere enerji israfı olacağını belirtmektedir. Engels'in gözünde artık I.Enternasyonal'in miadı dolmuştur. İşte Komintern "dağıtılmamalıydı", "dağıtılması hataydı" diyen ve orada duran (muhtemel) görüşlere karşı, Engels'in sözlerini ileri sürmek; onun ile diğeri arasında bağ kurmak yanlış değildir. Tersine gerekliliktir.

Şimdi de gelelim yoldaşın tek tek gerekçelerine:

Yoldaş, "Birinci olarak, Enternasyonal'in I.si dağıtıldı, III.sü de dağıtılır denilemez. Çünkü bunların kuruluşları ve amaçları değişiktir" diyor. Bu bakımdan benzetmeyi de, aralarındaki nitelik ayırımını görmeyen, atlayan bir benzetme olarak değerlendiriyor. Sorun burada, bu biçimiyle biraz "Aristo mantığı" biçiminde konmuş: I.si dağıtıldı, III.sü de dağıtılır.

Sorun bizim açımızdan şöyledir:

I.Enternasyonal'in amacı, bileşimi, vb. değişikti. (Burada derhal belirtelim ki, o dönemde I.Enternasyonal'de birleşen güçler Marks ve Engels tarafından işçi sınıfı hareketi içinde görülen, bu hareket içindeki sapmalar olarak görülen güçlerdir. Eğer ille söylenmesi gerekli ise, bu kesim, daha sonraları komünistlerin birliği denilen seviyeye denk düşen bir kesimdir. Bugün anladığımız anlamda oportünistlerle birlik değildir.) Fakat bu amaç belli bir şekilde gerçekleştiğinde, Enternasyonal'in hayatı da bitmek durumundadır artık. O kendini bir başka amaç doğrultusunda yeniden örgütleye - cektir. Bu ister kendisini tümden feshederek olsun, isterse içten dönüşümlerle yeni amaca hizmet edecek hale getirilsin, olacaktır. Olmak zorundadır. Çünkü yaşam her tarihsel kesitte işçi sınıfı öncülerinin önüne yeni (önemli yenilik, daha az önemli yenilik vb.) görevler dayamaktadır. Ve örgütlenme buna hizmet etmek, bu görevlerin çözümüne yardımcı olmak, onun çözümünü üstlenmek zorundadır. Komintern için de aynı şeyler sözkonusudur. Ve işte bu anlamda, dikkatleri içeriğe çekmek amacıyla "Üçüncüsü de dağıtılır, ya da dağılır" demek yanlış değildir.

Yoldaş burada, Birinci ile Üçüncü Enternasyonal arasında ne anlamda nitelik farkı gördüğünü de açıklarsa iyi olur.

İkinci olarak, örgütlenmenin taktik bir sorun olduğundan hareketle, bir komünist partisi ile ya da proletarya diktatörlüğü ile, partinin önderliğinde kurulan bir sendika, vb. karşılaştırılıyor ve "Nasıl olacaktır?" sorusu soruluyor. Sonra, sendika vb dağıtılabilir ama devletin ve komünist partinin durumu nasıl olacaktır diye devam ediyor; tartışmaya değişik bir unsur sokarak: "Devletin — bu anlamda komünist partinin de — kendiliğinden söneceği yani ortadan kalkmasında 'artık devlete ihtiyacımız kalmadı, onu kaldıralım' diyecek kimse olmayacaktır" deniliyor.

Şimdi herşeyden önce şunu belirtelim ki, sorun bizim açımızdan "dağıtma" mı, yoksa "dağılma" mı gibi karşı karşıya duran bir sorun değildir ve değildi. Ki aslında bunlar karşı karşıya duran şeyler de değildir. Sorun "ne anlamda?" sorunudur. Örneğin bilinçli bir biçimde dağıtma kararı alınarak bir örgütlenme tipinin zaman içinde kendiliğinden dağılması sağlanabilir. Ve burada dağıtma ve dağılma içiçedir. Yoldaşın yanılgısı burada tümüyle açığa çıkıyor. O diyor ki, "devletin ortadan kalkmasında, 'artık devlete ihtiyacımız kalmadı, onu kaldıralım' diyecek kimse olmayacaktır." Yani dağıtılmayacak, kendiliğinden dağılacaktır. Yoldaşın söylediklerinden öncelikle çıkan anlam budur.

Devlet nasıl dağılacak, nasıl sönecek, nasıl yok olacaktır?

Anlaşılan yoldaş bunu "kendiliğinden" (s.1) olacak bir iş olarak görüyor. Evet, "kendiliğinden" olacak; yani zaman içinde tedrici değişiklikler ile bu sonuca ulaşılacaktır. Hayır, devletin ortadan kalkmasının koşulları bilinçli bir biçimde hazırlanacak, yaratılacak ve devletin zaman içinde sönmesinin koşulları yaratılmış olacaktır. İşte sorun böyledir. "Devletin sönmesi" olayında "kendiliğinden" unsurunu, hazırlanan koşullar çerçevesinde bilinçli bir çabanın ürünü olarak görmemek kesin bir yanılgıdır. Bilinçli çabayı yok farzeden kendiliğindenci bir görüştür. Bu noktada Marks, Engels, Lenin ve Stalin'i tam kavrayamamak anlamına gelir. Bu sebeplerle, yoldaşın sonuçta söylediği gibi, "sonuç açısından var olan birliğin, onların nasıl ortadan kalktığına verilen cevapla ortadan" kalkıp kalkmadığını; ya da ne ölçüde var olduğunu, yoldaş bunlara tavır takınınca göreceğiz.

Daha sonra şöyle diyor: "Üçüncü olarak, Komünist Enternasyonal'in dağıtılmasındaki

gerekçeleri tartışmak ve fakat hem de o da dağıtılabilir demek de yanlıştır. Böylelikle kurulmasındaki amaç ve kuruluşundaki nitelikten kopuk bir gerekçe tartışması baş - lar. Bu tabii ki doğru değildir. Eğer gerekçeler tartışılabilinirse, bu mutlaka kuruluşundaki amaçla bağı içinde olmalıdır. Böylece soyut bir gerekçe tartışması yerine bizzat dağıtılmanın kendisi tartışılmaya başlanır."

İşe sondan başlayalım. "Soyut bir gerekçe tartışması" ve "dağıtılmanın kendisi"! İlginç bir karşı karşıya koyuştur bu.

Herşeyden önce "gerekçe" kesinlikle somut bir olgudur. Gerekçenin kendisi somuttur. Ortada, ileri sürülmüş olan gerekçeler vardır ve tek tek bu gerekçelerin ileri sürüldüğü ortamda doğru mu, yanlış mı olduğu sorunu tartışılmaktadır. Buna soyut tartışma denilemez. Bu tartışma aynı zamanda "dağıtılmanın kendisi"dir. Dağıtılma denilen olay belli gerekçeler temelinde gerçekleşiyorsa, ve gerçekleştiği için, bu gerekçelerin tartışılması demek, doğrudan bu dağıtılmanın haklı, yerinde bir dağıtma mı, yoksa zamansız, haksız bir dağıtma mı olduğu tartışmasıdır. Bunu böyle görmemek yanlıştır. Sonra, gerekçelerin, kuruluşundaki amaçla bağ içinde tartışılması talebi anlamsız bir taleptir. Çünkü Marksist-Leninist inceleme metodu, zaten olayı, gerekçeyi, onu çevreleyen koşullarla, onu tamamlayan düşüncelerle birlikte ele almayı zorunlu kılar. Örneğin, bir kurumun zamanını artık doldurduğu şeklinde ileri sürülen gerekçelerden birisi incelenirken, nasıl olur da, bu gerekçe bu kurumun amacından bağımsız olarak değerlendirilebilir? Bu mümkün müdür? Anlaşılan yoldaş böyle şeyleri en azından başka durumlar için mümkün görüyor.

Ama biz bunun yanlış olduğunu belirtmeliyiz.

Gelelim, Komünist Enternasyonal dağıtılabilir dedikten sonra, onun gerekçelerini tartışabileceğimizi söylemeye. Yoldaş bunları olamaz olay olarak değerlendiriyor anlayabildiğimiz kadarıyla. Ama biz, burada hiçbir çelişme, hiçbir olamazlık görmüyoruz. Komünist Enternasyonal de "dağıtılabilir" (ya da dağılabilir) demek, Marksizm-Leniniz me uygun davranmak demektir. Marksizm-Leninizm örgüt biçimlerine mutlak yaklaşmaz.Bunların değişebileceğini, zaman içinde yerini başka örgüt biçimlerine bırakabileceğini vb. kabul eder. Bunu baştan ortaya koymak, Marksizm-Leninizmin bir aksiyomundan yola çıkmak demektir. Ve fakat, yine de somut bir noktada, somut gerekçelerle gerçekleştirilen Komintern'in dağıtılma gerekçelerini incelememiz gerekir demek mümkündür.Bunlar birbiriyle çelişmezler. Bu gerekçelerin incelenmesi sonucu, dağıtılabilmesi mümkün olan Komintern'in o gerekçelerle dağıtılmasının yanlış olduğu tespit edilebilir; zamanından önce dağıtıldığı tespit edilebilir; hatta daha önce dağıtılması gerektiği şeklinde bir sonuca ulaşılabilir. Bütün bunlar mümkündür. Bunları karşı karşıya koymak yanlıştır.

Son olarak da şunlar söyleniyor: "I.Enternasyonal'in dağıtılmasından hareket ede - rek, revizyonizmin yaygınlaşması meselesinde yanlış görüş savunanlarla mücadele de onların ideolojik sorunları örgütsel sorunlara taşıma noktasındaki yanlışlarını teşhir ederek olmalıdır. Bu doğrudur." 'Komintern keşke dağıtılmasaydı' yaklaşımının bir gerekçesi — önemli bir gerekçesi — revizyonizmin zaman içinde egemenliği ele geçirmesi olgusudur.

Anlayabildiğimiz kadarıyla yoldaş, bunlara karşı, bunların bu tutumlarının "ideolojik sorunları örgütsel sorunlara taşıma" hatasına düştüklerini belirtiyor. Neden? Böyle bir bağıntıda "ideolojik sorunları örgütsel sorunlara taşıma" tespitinin temeli nedir? Bunun anlamı nedir?

Bizim görüşümüze göre, ideolojik hakimiyet kendiliğinden, kendi başına olabilecek birşey değildir. Onun zaferini garantileyen en önemli unsurlardan birisi örgüttür. Komintern'in o biçimiyle dağıtılmasının revizyonizmin boy vermesinde payı olabilir. Böyle bir soruyu bir varsayım olarak ileri sürmek kesinlikle, ideolojik sorunları örgütsel sorunlara taşımak vb. değildir.

Komintern ideolojik hakimiyet, üstünlük noktasına bir anda ulaşmadı. O bir dünya partisi olarak örgütlendi, örgütlü gücüne dayandı, onun üzerinden Marksizm-Leninizmi savundu, yaygınlaştırdı, bir yumruk olarak burjuvazinin ve onun temsilcilerinin üzerine yürüdü. Biz, burada da yoldaşın bu noktada, karşı karşıya konmaması gereken şeyleri yine karşı karşıya koyduğunu tespit ediyoruz. Bunun yanlış olduğunu belirtiyoruz.

23.2.1983

"I. ENTERNASYONAL'İN DAĞILMASINDAN BANA GÖRE ÇIKARILAMAZ OLAN DERS" BAŞLIKLI YAZIMA VERİLEN CEVAP ÜZERİNE İLK TAVIR

Yazımda kullandığım başlığın -İLK TAVIR- açıklamasını yapmayı gerekli görüyorum. Aşağıda belirteceğim görüşlerde, ML klasiklere alıntı olarak dayanma imkanım şu an yok. Bu imkanı bulduğumda tavrımı daha detaylı ortaya koyabileceğimi umduğum için "İLK TAVIR" dedim.

Fakat şunu da eklemeliyim. Cevap yazısında izlenilen metod da bir ilk tavır olarak adlandırılabilir. Çünkü orada da belli sorunlar tespit ediliyor ve bunlara nasıl yaklaşılması gerektiği noktasında bazı görüşler getiriliyor. Ya da , tartışma öncelikle metod konusunda bir birliğin olup olmadığını ortaya çıkarmak için sürdürülüyor. (1) Benim cevabım da bu kapsamda olacak. Bundan dolayı da "İLK TAVIR" denilmesi doğrudur.

Önce tartışmamızın başlangıcını teşkil eden "keşke Komintern dağıtılmasaydı" şeklinde sonuçlara varanlar hakkında getirilenler üzerine :

Cevap yazısında bazı tarihsel gelişmeler aktarıldıktan sonra şöyle denilmektedir : " (...) Komintern'in dağıtılma gerekçelerini incelemeyi gereksiz gören , karşılıklı iki durumu karşılaştırıp , tercihini duygusal bir temelde "keşke dağıtılmasaydı " şeklinde formüle eden bir görüş açısıdır . Bu biçimiyle bunun yanlışlığı açıktır."

Evet, ben de bunun yanlış olduğunu söylüyorum. Fakat sorun bundan sonra başlıyor. Cevap yazısına göre : ("dağıtılmamalıydı " görüşüne karşı , dağıtılması mümkündür, sorun bunun zamanında , doğru gerekçeler temelinde , vb. dağıtılıp dağıtılmadığı sorunudur, temelinde karşı çıkmak biricik doğru tavırdır) yanlışlığa karşı böyle çıkılmalıdır.

Bu karşı çıkış önce "biricik doğru tavır" olarak kabul edilebilir mi? Ona bakalım.

"Keşke dağıtılmasaydı" diyenler bu işin içeriğini , sorun ediniyorlar mı-? Cevap yazısına göre , hayır. Onlar "duygusal bir temelde , "iki durumu " karşılaştırıyorlar. (Ben bu tartışmayı ilk yazımda şöyle aktarmıştım :"(...) buradan 3.Enternasyonal dağıtılmasaydı revizyonizmin gelişmesi mümkün olmayabilirdi (...)) O halde , önce bu yanlış açığa çıkarılmalıdır.

Onlar, ("keşke dağıtılmasaydı" diyenler) bugün modern revizyonizmin hakimiyetini , geriye dönüp baktıklarında buldukları DKH'nin merkezi örgütünün dağıtılması hatasına bağlıyorlar. Bunun anlamı nedir? Bir tek şey söylenebilir, böyle bir merkezi örgüt dağıtılmasaydı modern revizyonizm gelişemezdi. İşte "duygusal " yaklaşımın sonucu, tartışılan bağıntıda budur. Yani modern revizyonizmin gelişmemesinin garantisi merkezi örgüt , gelişmesinin garantisi (daha doğrusu nedeni) merkezi örgütün yokluğu .

Bu sonuca karşı mücadelede , ben ilk yazımdaki tavrımı hala savunuyorum.Onlar , ideolojik sorunları , örgütsel sorunlara taşıyorlar. Bu bakış açısıyla , örneğin , 2. Enternasyonal'in bölünmesi açıklanamaz. Bir Komünist örgüt içindeki ideolojik mücadele ve bunun sonuçları açıklanamaz, vb .

---

(1): Buradaki metod, daha çok "anlayış " anlamında kullanılmıştır.

Bu anlattıklarımla cevapta sorulan, "böyle bir bağıntıda " ideolojik sorunları , örgütsel sorunlara taşıma" tespitinin temeli nedir? sorusuna da cevap vermeyi amaçlamıştım. Verdim sanırım.

Bu noktada, cevapta bana karşı ileri sürülen "ideolojik hakimiyet kendiliğinden , kendi başına olabilecek bir şey değildir ' gibi bir tespit tartıştığımız bağıntıda doğru bir polemik değildir. (Benim böyle yanlış bir görüşüm yok) Çünkü tartışılan konu, cevapta yazıldığı gibi, olumsuz gelişmenin nedeninde "en önemli unsurlardan birisi olarak örgüt " değil, SONUCUN NEDENİ OLARAK ÖRGÜTTÜR. Tartışma "tek neden"den , önemli nedenlerden biri' ne kaydırılmıştır. Bunun için önce yalnızca "karşılıklı iki durumu " karşılaştıranlara , onların başka gerekçeleri de olduğu , örgüt sorununu bun - lardan biri olarak ele aldıkları şeklindeki bir tavır yakıştırılmıştır. Bu doğru değildir. Ne tartışmamızda , ne de cevabın birinci bölümünde böyle bir tez yoktur. Yani olmayan bir şeye karşı polemik yürütülmüştür.

Böylece cevapta takınılan tavrın "biricik doğru tavır" olmadığını gösterebildiğimi düşünüyorum.
Şimdi de bunun (dağıtılabilir , diye tartışmaya başlamanın) "biricik" değil de , "doğru bir tavır " olarak kabul edilip , edilemeyeceğine bakalım.

Bence bunun için ön şart, cevapta yazılan "Ayrıca teorik bir önerme olarak bu tür örgütlerin belli bir noktada dağıtılabileceğinin mümkün olduğunun kabul edilmesi gereklidir " cümlesinin (tezinin) kabul edilmesi gereklidir. Fakat tam da benim tartışmak istediğim sorunlar buradadır. "BU TÜR ÖRGÜT" (abç) deniliyor. Örgüt türü nedir? (Bu noktada benim yaptığım ayırım hatırlansın !) Örgütün DAĞITILABİLECEĞİNİN "MÜMKÜN" OLDUĞU " BELLİ BİR NOKTA" (abç) nedir? Bu noktanın"örgüt türüyle" ilişkisi nedir? vb.

İşte ben bu soruları sorduğum ve Komintern"in dağıtılmasının tartışılmasında kaçınılmaz olarak bu soruların cevap beklediği şartlarda , ben cevaptan alıntı yaptığım yukardaki tezin , bu genellikle kabul edilemeyeceğini, edilmemesi gerektiğini söylüyorum. Bunun için de, tartışmaya (Komintern'le ilgili somut durumda) "dağıtılabilir" diye başlamayı "doğru bir tavır" olarak da görmüyorum.

Buraya kadar anlattıklarımdan öne çıkan merkezi noktalar (çelişkiler) şunlardır :

- "Keşke dağıtılmasaydı" görüşü, olumsuz gelişmenin tek nedeni olarak örgüt sorununu görmektedir.

- Cevap yazısı , öncelikle bu yanlışı açığa çıkarıcı bir polemik yürütmeyi (sürdürmeyi) hedefleyen benim tavrımı hem yanlış aktardığı noktada (tartışılan "tek nedeni " nedenlerden birisi" diye göstererek, benim eleştirimin neye yöneldiğinin atlanılması ve fakat buna dayanarak benim "karşı karşıya konmaması gereken şeyleri" karşı karşıya koyduğum temelinde eleştirilmem) hem de ,

- Komintern'in dağıtılmasının içeriğinin tartışılmasına tam da tartışma konusu olan ve olması gereken bir "teorik önerme " ile başlandığı noktasında da yanlış pozisyondadır.

Gelelim yazımla ilgili diğer soru ve sorunlara :

Birinci olarak , Enternasyonal'in 1. ile 3. arasında ne anlamda nitelik farkı gördüğüm üzerinde durmak istiyorum. Esasında ben buna ilk yazımda Engels in;

"Öyle sanıyorum ki, bundan sonraki Enternasyonal -Marks'ın yapıtlarının bir kaç yıl etkisini göstermesinden sonra -doğrudan doğruya Komünist nitelik taşıyacak v e bizim ilkelerimize dayanacak..." sözlerine dayanarak cevap vermiştim. Şimdi tekrar ediyorum. Nitekim 3.Enternasyonal Engels'in öngörü-

sünü , 2. Enternasyonal'in sarı Enternasyonal haline gelmesinden sonra doğrulayan bir gerçektir. (Cevap yazısında 1.Enternasyonal ile ilgili s öylenilenlere katılıyorum.)

Burada bu nitelik farkının nasıl bir fark olduğu sorusu önem kazanıyor.(Bu aynı zamanda "biraz "Aristo mantığı" biçimi"nin kime ait olduğuna da açıklık getirebilir.) Benim açımdan sorun şöyledir : "Bir dünya partisi (KP anlamında) olarak örgütlenen Komintern'in kuruluşunda , gelişmesinin olumlu olması halinde (modern revizyonizmin hakimiyet kurması , yozlaşma, vb. nin olmaması hali) onun dağıtılması "teorik" olarak düşünülüyor muydu? Ya da böyle bir şey mümkün müdür? (Bugünkü çabamız ne için ?) Lenin'in onu (3.Enternasyonal'i) proletaryanın diktatörlüğü olarak adlandırdığını biliyorum. Yani üzerinde tartışılan örgüt türü olarak Komintern, bir dünya komünist partisi idi. O, proletaryanın uluslararası alanda burjuvaziye diktatörlüğünü temsil ediyordu. Bu anlamda 1.Enternasyonal'e "araç" ,Komünist Enternasyonal'e geçişin "aracı" denilebilir. Oysa K.E 'in kendisinin bir başka duruma göre"araçlığı" (Tüm dünyada komünizm) onun 1.Enternasyonal'e göre "amaç" olmasını değiştirmez. Hem de vazgeçilemeyecek olan bir "amaç" .

Ve bunun içindir ki, ne"devletin sönmesi" sorununu tartışmak, tartışmaya "değişik bir unsur " sokmaktır, ne de "soyut bir gerekçe tartışması " ve "dağıtmanın kendisi " demek "ilginç bir karşı karşıya koyuş..." tur. Bu iki söylenilen ancak , hiç bir ikna edici kanıt ve kaynak göstermeden ileri sürülen bir "teorik önerme"nin kabul edilmediği şartlarda anlaşılabilir. Kast ettiğim yukarda yaptığım alıntıdır.

Bu bağıntıda "dağıtma" ve "dağılma" üzerinde de durmak istiyorum.

Cevap yazsında bahsedilen bu iki olayın karşı karşıya durmadığı , sorunun "ne anlamda " sorusu ile , bu ikisinin iç içe geçeceği açıklanıyor. Maalesef burada da tartışılmayan bir konunun tartışılmaya sokulduğunu tespit etmek zorundayım. Tartışmamızda "ne anlamda " sorusunun yeri yoktu ve yoktur. Neden ? Çünkü daha olumlu bir gelişme halinde olan bir komünist örgütün iradi bir şekilde dağıtılması sorunu açıklığa kavuşmamıştır. Bu olmamıştır. Ama , sanki bu sorun açıklığa kavuşmuş gibi, artık süreç içinde dağılması hedeflenen bir örgüt için, sürecin başında düşünülenin (karar alma olayının) sonuçla nasıl iç içe geçtiği anlatılmaktadır. Bence tartışmaya "değişik unsur" sokmak budur.

Ben iç içe geçmeyle hemfikirim. Bunun ortaya konulması neyi çözer? Şuna cevap vermek gerekir ; ML ideolojinin hakim olduğu , sınıfının başında ve yönlendiriciliğinde en önemli rolü oynayan ve oynaması gereken bir örgütün dağıtılması nedir ? Bu şartlarda dağıtılması için gerekçelere değil, bundan önce Marks ve Engels'in KM'suna, Lenin'in "Sol Komünizmine" "Devlet ve İhtilal"e , 3. Enternasyonal ile ilgili bir dizi polemiğine , vb. ne bakmak gerekir. (Anlattıklarımdan gerekçelere hiç bakılmayacak sonucu çıkarılırsa bunun yanlış olduğunu şimdiden belirtirim) Şimdilik aklıma gelenler ve yüzeysel olarak karıştırdığımda konuyla ilgili tartışmalara ışık tutacak önermeleri bulduğum eserler bunlar. Elbette başkaları da vardır.

Bu anlam ve bağlamda , benim K partisi ve PD için söylediklerim, sürecin başındaki şartlarda iradi bir yön taşıyorsa da, gelişmenin kendisi bu yönü sıfıra düşürecektir. Bayrağında herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacı kadar şiarı gerçekleşmeye başladığı ölçüde iradi yön yerine kendiliğindenlik hakim hale gelecektir. Bunun için devletin sönmesinde bu işin kendiliğinden olacağını M ve E 'e dayanarak açıklayan Lenin, bu ifadeyi tırnak içinde değil, olduğu gibi kullanmıştır. Ben bunun için kendi tavrımı "bilinçli çabayı yok farzeden kendiliğindenci bir görüş " olarak görmüyor ve tavrımın böyle adlandırılmasını protesto ediyorum. (Tabii tartışmanın bu noktaya çekilmesini de.)

Ayrıca berim tavrımın MELS 'ni kavramama olarak adlandırılmasını, tartış-

malarda kullanılabilecek ilkesel önermeleri, yorumlama sorunu haline getirebileceği noktasında da yanlış buluyorum. Bu anlamda yorumlama yerine , onlar gibi konuşmaya çalışacağımı da belirtirim.

Devam edelim.

" KE de "dağıtılabilir" (ya da dağılabilir) demek , ML'e uygun davranmak demektir. ML, örgüt biçimlerine mutlak yaklaşmaz. Bunların değişebileceğini zaman içinde yerini başka örgüt biçimlerine bırakabileceğini, vb. kabul eder. Bunu baştan ortaya koymak, ML'in bir aksiyomundan yola çıkmak demektir. " deniliyor. Hep aynı hata. Tartışılan genel olarak örgüt biçimi değildir. Gelişme aşamalarındaki değişiklikler değildir. Kendisine ihtiyaç olduğu şartlarda yozlaşması, çeşitli nedenlerle içten ya da dıştan yediği darbeler sonucu örgütün dağılması, vs. değil, kendisine ihtiyaç olduğu şartlarda kendisini bir K örgüt dağıtabilir mi ? Nasıl olur bu iş?

Buradan başka bir noktaya geliyorum. Bu işin nasıl olduğu konusunda cevaba göre "berraklık" yok. Yine " Bu gerekçelerin incelenmesi sonucu , dağıtılabilmesi mümkün olan Komintern'in o gerekçelerle dağıtılmasının yanlış olduğu tespit edilebilir, zamanından önce dağıtıldığı tespit edilebilir, hatta daha önce dağıtılması gerektiği şeklinde bir sonuca ulaşılabilir . Bütün bunlar mümkündür. " denilmektedir. İyi ama insan düşünüyor, hem "berraklık" yok, hem hata mı , ne olduğu konusunda cev abımız yok, diğer taraftan hataysa bunun büyüklüğü, yeri konusunda söylenilen bir şey yok. Ama yine de dağıtılabilir !

Bir tanesini ele alalım. "Komintern'in o gerekçelerle dağıtılmasının yanlış olduğu " sonucunu. Bu kimin ve nasıl bir yanlışıdır? "Stalin döneminde KEYK içinde Dimitrov'un olduğu sırada ve Mao Zedung'un da onayı ile olan bir olaydır." Olaydır da, bunların bu olaydaki sorumluluğu, bu sorumluluğun onların genel değerlendirilmesindeki yeri, vs. nedir ?

Evet benim sorunlarım konuyla ilgili bunlar. Ve bunları çözdüğümüz oranda DKH'nin birliği için yürüttüğümüz yüce davayı güçlendireceğiz. Ben tartışmayı bu anlamda sürdürmeyi önemli görüyorum.

Esasında yazıyı bitirmiştim. Ama bir kaç soru ve noktanın daha üzerinde durulabileceğini ve durulması gerektiğini gördüğüm için bunları da belirteceğim.

- " Revizyonistlerin hemen hepsi Komintern'in dağıtılmasını sevinçle karşılamışlardır" deniliyor. Kimdir bu revizyonistler? KE 'in dağıtıldığında bu yönde, hangi revizyonistlerin , neden sevineceğine dair bir şey söylenilmişmidir? (KEYK tarafından , ya da başka bir şekilde revizyonistler bizim iyi yaptığımız işlere neden ve nasıl sevinebilirler?)

- "Gelişmeler dışardan çıplak gözle izlendiğinde, Komintern'in dağıtılmasından sonra olumsuz yönde hayli gelişme tespit edilmektedir " deniliyor. Acaba başka nasıl bir gözle bakılabilir ? Ya da başka ne görülebilir?

- "Partiler Komintern önderliği gibi bir önderliğin doğrudan pratik yol göstericilik de dahil - bir önderlikten yoksun hale gelmişlerdi " deniliyor Fakat benim aklıma hemen, KE dağıtılma gerekçelerinden birinde yer alan , ulusal KP'lerin yetkinleştikleri tespiti geliyor. Bu çelişki değil midir? Ve bu nasıl bir çelişkidir?

- "Sorun bizim açımızdan , dağıtma mı yoksa "dağılma " mı gibi karşı karşıya duran bir sorun değildir " deniliyor. Bu cümlenin devamında var olan bunca tekrar ne için? Ayrıca bu mesele neden ve nerede sorun oldu?

Bence bu iş gerçekten "sonuçta var olan birliği görme" ama bunun "nasıl ortadan kalktığını görmeme" şeklindeki bir tavrın sonucu olarak cevap yazısının kendisinde sorun haline getirildi. Önceden yoktu. Çünkü tartışılan

tamamlanmaya yakın olan bir süreç değil, daha tamamlanmamış olan bir süreçti . (Bu konuya daha önce de değinmiştim.)

- "Herşeyden önce "gerekçe" kesinlikle somut bir olgudur. Gerekçenin kendisi somuttur. Ortada ileri sürülmüş olan gerekçeler vardır ve tek tek bu gerekçelerin ileri sürüldüğü ortamda doğru mu, yanlış mı olduğu sorunu tartışılmaktadır. Buna soyut tartışma denilemez " deniliyor. Evet bence de denilemez ama bir şartla ; tartışmaya dağıtılabilir diye başlanmadığı ve hata olması durumuna karşılık, bu hatanın içeriği, büyüklüğü , vb. noktasında berraklık olduğu şartlarda . Bu şartla ben de fazla bir sorun görmüyorum.

- "Anlaşılan yoldaş böyle şeyleri en azından başka durumlar için mümkün görüyor" ifadesindeki bağıntıda söylenilenler, bence cevaptaki açmazı kapatmıyor. Bu durumda olan ben değilim. Cevabın , beni eleştirdiği noktada kendisinin yanlış yaptığını göstermeye çalıştım.

Muhsin
24.5.83 'te
bitirildi .

.....

KOMÜNİST ENTERNASYONAL İLE İLGİLİ

Bu yazıyı, daha önce yazdığım "(...) İLK TAVIR" başlıklı yazımın devamı olarak yazıyorum. Amacım, orada belirttiğim görüşleri, şimdi bizzat klasiklerden yaptığım alıntılarla desteklemek.

Şimdiye kadar süren -konuyla ilgili- tartışmada, 1.Enternasyonal ile, ondan sonra kurulan 2. ve 3. Enternasyonal (ya da , somut olarak 3. Enternasyonal) arasındaki ayrılıklar üzerinde belli noktalar öne çıkmıştı. Bu da ' ne anlam da nitelik farkı " olduğu noktasındaydı.

Ben, şimdi, tartışma için -tartışmanın ilerlemesi açısından- somut duruma ilişkin objektifleri de ortaya koymaya çalışacağım.

İlk olarak 1.Enternasyonal dağıldığında durum neydi? Bunu Engels özlü bir biçimde ortaya koyuyor. (Gotha Programının Eleştirisi, s.127-129)

ENGELS'İN FRİEDRİCH ALBERT SORGE'YE BİR MEKTUBUNDAN PARÇA

LONDRA, 12 EYLÜL 1874

ÜSTELİK. senin istifan ile. *eski* Enternasyonalin ömrü kesin olarak sona ermiş oluyor. Gerçekten bu böyle. Enternasyonal, Avrupa'da hüküm süren baskının tam uyanma halinde olan işçi hareketine her türlü iç polemikten kaçınmayı emrettiği İkinci İmparatorluk dönemine aittir. Bu dönemde proletaryanın uluslararası ortak çıkarları on plana geçebilmekteydi. Almanya, İspanya, İtalya, Danimarka eyleme henüz girmişti ya da girmek üzereydi. Bütün Avrupa'da, yani yığınlar içinde, hareketin teorik niteliği, gerçekte henüz 1864'te anlaşılmış olmaktan çok uzaktı; Alman komünizmi henüz işçi partisi sıfatıyla mevcut değildi; prudonculuk o özel saplantılarını yayamayacak kadar zayıftı, Bakunin'ın yeniden cilâlayıp sunduğu o elden düşmeleri henüz onun kafasında bile yer almamıştı, İngiliz sendikalarının önderleri bile Enternasyonalin tüzüğünde ifade edilen program* temeli üzerinde harekete katılabileceklerini sanıyorlardı. Büyük ölçüde, ilk başarı, hıziplerin bu safdilce işbirliğini yıkacaktı. Bu ilk başarı, ruh bakımından kesinlikle Enternasyonalin çocuğu olan Paris Komünü oldu. Her ne kadar Enternasyonal, Paris Komününü tezgâhlamak için serçe parmağını bile oynatmadıysa da ve gene de haklı olarak ondan sorumlu tutulduysa da, bu böyledir. Komün ile birlikte Enternasyonal, Avrupa'da bir manevî güç durumuna gelir gelmez kavga başladı. Her eğilim, başarıdan, kendi açısından yararlanmaya kalkıştı. Kaçınılmaz çöküş geldi çattı. Eski geniş program temeli üzerinde çalışmalarını fiilen sürdürmeye gerçekten hazır olan kimselerin —Alman komünistlerinin—, artan gücünü kıskanan Belçikalı prudoncular, bakuninci serüvencilerin kollarına atıldılar. Nitekim La Haye Kongresi ile son gelmiş oldu, ve gerçekte bu, her iki yan için sondu. Enternasyonal adına bir şeylerin yapılabileceği biricik ülke Amerika idi ve yerinde bir kafarla en üst yönetim organı oraya nakledildi. Şimdi, saygınlığı, orada da tüketil-

miştir, ve bundan sonra Enternasyonale yeniden hayat verebilmek için herhangi bir çaba delilik ve kuvvet israfı olur. Enternasyonal, bir yönden —geleceğin bulunduğu yönden— on yıl süre ile Avrupa tarihi üzerinde egemen olmuştur ve geçmiş çalışmasına gururla bakabilir. Ama, eski biçimiyle, ömrünü gerektiğinden fazla sürdürmüştür Eski tarzda yeni bir enternasyonali, bütün ülkelerin proleter partilerinin ittifakını canlandırmak için, tıpkı 1849'dan 1864'e kadar olduğu gibi, işçi hareketinin genel olarak yıkıma uğraması gerekir. Oysa proletarya âlemi pek büyümüştür, pek genişlemiştir. Öyle sanıyorum ki, bundan sonraki Enternasyonal —Marx'ın yapıtlarının birkaç yıl etkisini göstermesinden sonra—, doğrudan doğruya komünist nitelik taşıyacak ve bizim ilkelerimize dayanacak...

Evet, bu durum gerçekten de "Enternasyonale yeniden hayat verebilmek için herhangi bir çaba delilik ve kuvvet israfı ..." olacak bir durumdur.

Bundan sonra ne olmuştur? Daha önce 1.Enternasyonal'in Londra Konferansında (1871) ve Lahey Kongresinde (1872) Marks ve Engels'in çabalarıyla kabul edilen, devrimin zaferi için her ülkede bağımsız bir proleter partisinin kurulmasıyla , bunlar arasındaki ilişkinin zorunluluğundan doğan yeni bir Enternasyonal (2.) Engels'in önderliğinde, 1889'da Paris'te toplanır. (Marks 1883 de ölmüştür.)

Şimdi de, bu Enternasyonalin yerini yeni bir alternatifin almasının hangi tarihi şartlarda olduğunu ortaya koyan Lenin'ın dediklerine bakalım. (Nisan tezleri, s.56-53)

SOSYALİST ENTERNASYONALDE DURUM

16. Rusya'nın işçi sınıfının enternasyonal vecibeleri, özellikle bugün, zorla kendilerini ön plana geçirmektedirler.

Zamanımızda enternasyonalizm moda oldu. Savaşı sonuna kadar götürme taraftarı-şovenlere kadar, Bay Plehonav'a, Bay Potressov'a kadar, kendisine enternasyonalci diyen Kerenski'ye kadar. Proletaryanın, fiilî, gerçek enternasyonalizmi, tam bir açıklık, kesinlik ve berraklıkla lafta kalan enternasyonalizme karşı tutmak ödevi daha da artmış, ihmal edilmez bir ödev haline gelmiştir.

Bütün ülkelerin işçilerine yapılan platonik çağrılar; enternasyonalizme bağlılığa değgin boş teminatlar, savaşan çeşitli ülkelerde devrimci proletarya hareketi için bir "sıra" tesis etme yolunda doğrudan doğruya ya da dolaylı girişimler; savaşan ülkelerin sosyalistleri arasında devrimci mücadele *konusunda* bir "anlaşma" için gayretli araştırmalar, bir barış kampanyası *ereğiyle* sosyalist kongrelerin gösterişli bir şekilde organize edilmesi, vb., vb. bütün bunlar, *objektif* değeri bakımından, bu fikirlerin, bu girişimlerin, bu planların baş çekenleri ne kadar samimî olurlarsa olsunlar, boş lâflardır ya da *en iyi* halde sadece yığınların şovenler tarafından aldatılmalarını gözlerden saklamaktan başka bir işe yaramayan

masum, iyi niyetli temennilerdir. Parlamento oyunlarında en becerikli, en usta olan *Fransız* sosyal-şovenleri, bir yandan duyulmamış bir hayasızlıkla sosyalizme ve Enternasyonale ihanet ederken, emperyalist savaşı yürüten bakanlıkların kadrosuna katılırken, kredilere ya da ödünçlere (istikrazlara) oy verirken, (geçenlerde Rusya'da da Çheydze'nin, Skobelev'in, Tsereteli'nin, Steklov'un yapmış oldukları gibi) kendi *öz memleketlerinde* devrimci mücadeleye karşı çıkarken vb., vb., öte yandan da son derece şaşaalı, tumturaklı ve şamatalı barışçı ve enternasyonalci sözler etmek sanatında çok uzun zamandan beri rekor kırmış bulunuyorlar.

Basit insanlar çok kere emperyalist dünya savaşı yüzünden meydana gelen kandökücü, vahşî havayı unutuyorlar. Bu durumun edebiyata tahammülü yoktur, o masum ve tatlı dileklerle alay eder.

Yalnız bir tek gerçek enternasyonalizm vardır: *kendi* memleketinde devrimci hareketin ve devrimci mücadelenin gelişmesine feragatle çalışmak, istisnasız *bütün* ülkelerde (propagandayla, sempatiyle, maddî bir yardımla) *bu aynı mücadeleyi*, bu aynı çizgiyi ve yalnız bunu desteklemek.

Bundan gerisi yalan ve manilovizmden[19] başka bir şey değildir.

Bütün ülkelerde, iki yılı geçen savaş günlerinden beri işçi hareketinde ve enternasyonal sosyalist harekette üç eğilim şekillenmiş bulunuyor. Her kim ki, *gerçek* alanından uzaklaşır, bu üç eğilimi görmezlikten gelir, onları tahlil etmeyi, fiilî enternasyonalizmi savunan eğilim uğruna kararlı bir şekilde mücadele etmeyi reddederse, kendisini atalete, güçsüzlüğe ve yanılgıya mahkûm ediyor demektir.

Bu üç eğilim şunlardır:

1. Sosyal-şovenler, yani lafta sosyalist fiiliyatta şoven olanlar, emperyalist savaşta (ve her şeyden önce içinde bulunduğumuz emperyalist savaşta) "vatanın savunulmasını" kabul eden kimseler.

Bunlar, bizim *sınıf* düşmanlarımızdırlar. Bunlar, burjuvaziye geçmişlerdir.

Bütün ülkelerde resmî sosyal-demokrasinin resmî şeflerinin çoğu böyledir. Rusya'da Bay Plehanov ve adamları; Almanya'da Scheidemann; Fransa'da Renaudel, Guesde, Sembat; İtalya'da Bissolati ve hempaları, İngiltere'de Hyndman, fabyenler[20] ve "laburistler" ("İşçi Partisi"nin[21] şefleri); İsveç'te Branting ve avenesi; Hollanda'da Troelstra ve partisi; Danimarka'da Stauning ve partisi, Birleşik Devletlerde Victor Berger ve öteki "vatan savunucuları", vb..

2. İkinci eğilim, "merkez" denilen sosyal-şovenler ile gerçek enternasyonalciler arasında bocalayan eğilimdir.

"Merkez"den olanlar, marksist, enternasyonalist olduklarına, barıştan yana olduklarına, hükümetleri, "halkın barış iradesini ifade etmeye" mecbur etmeye yönelen bütün "baskılardan" ve "taleplerden" yana olduklarına,

barış lehinde mümkün olan bütün kampanyalardan yana olduklarına, ilhaksız barıştan yana, vb., vb., *ve sosyal-şovenlerle barıştan yana* olduklarına büyük tanrıları adına and içiyorlar. "Merkez", "birlik"ten yanadır; merkez, bölünmeye karşıdır.

"Merkez" iyi huylu küçük-burjuva edebiyatının, lafta enternasyonalciliğin, korkak bir oportünizmin ve fiiliyatta sosyal-şovenler için gönülhoşluğunun hükümranlığıdır.

Meselenin aslı şu ki, "merkez", kendi öz hükümetine karşı bir devrimin zorunluluğuna kani değildir; bunu doğru bulmuyor; kararlı bir devrimci mücadele yürütmek yerine, her ne kadar pek "marksist" tonda sesler çıkarıyorsa da, bu görevden sıvışmak için dünyanın en yavan *kaçamaklarını* uyduruyor.

Sosyal-şovenler bizim *sınıf düşmanımızdırlar*, bunlar işçi hareketi içine yerleştirilmiş *burjuvalardır*. Bu hareket içinde, burjuvazi tarafından *objektif olarak* satın alınmış (en iyi ücretler, şerefli mevkiler vb.) küçük ve zayıf halkları soymak ve boğmakta, kapitalist ganimetin paylaşılması *uğruna* savaş yapmakta, *kendi* burjuvazilerine yardım eden bir işçi grupları ve işçi çevreleri tabakasını temsil ediyorlar.

"Merkez", çürümüş bir legalitenin kemirdiği parlamentarizm atmosferiyle vb. ahlâkları bozulmuş, görenekleri bozulmuş adamlardır, iş görmeden para almaya ve "hep istirahatte olma" işine alışmış memurlardır. Tarihî ve iktisadî bakımdan konuşacak olursak, *bunlar ayrı* bir sosyal tabakayı temsil etmezler, sadece, işçi hareketinin, 1871-1914 arasındaki, birçok bakımlardan, özellikle proletarya için gerekli, büyük, çok büyük ölçüde yavaş, sarsılmaz, metotlu örgütlenme sanatı bakımından verimli olan tamamlanmış evresi ile *sosyal devrim çağını* başlatan birinci emperyalist dünya savaşından beri objektif olarak zorunlu bir hale gelen yeni *evre* arasında *geçişi* temsil ederler.

"Merkez"in başlıca lideri ve temsilcisi Karl Kautsky'dir: o, İkinci Enternasyonelde (1889-1914), en yüksek otoriteye sahip bulunuyordu. 1914 Ağustosundan beri tam bir marksizm inkârı örneği, duyulmamış gevşeklik, tereddütler ve acınacak ihanetler örneği vermektedir. "Merkez" eğilimi Kautsky, Haase, Ledebour'dur, Reichstag "işçi ligası" ya da "iş ligası"[22] denenlerdir; Fransa'da Longuet, Pressemane, "azınlıkçılar"[23] genel olarak (menşevikler); İngiltere'de Philip Snowden, Ramsay MacDonald ve "Bağımsız İşçi Partisi"nin[24] ve kısmen Büyük Britanya Sosyalist Partisinin[25] birçok başka liderleri, Birleşik Devletlerde Morris Hilquitt ve birçok başkaları; İtalya'da Turati, Treves, Modigliani, vb., İsviçre'de Robert Grimm vb. Avusturya'da Victor Adler ve şürekâsı; Rusya'da Organizasyon Komitesi Partisi, Akselrod, Martov, Çheydze, Tsereteli ve ötekiler, vb..

Elbette ki bazı kimseler, bazan, farkında olmadan sosyal-şovenizm durumundan "merkez" durumuna geçerler ya da tersi olur. Bu, anlaşılır bir şeydir. Her marksist bilir ki, her ne kadar kişiler rahatlıkla bir sınıftan ötekine geçerse de sınıflar birbirinden ayrı kalırlar. Aynı şekilde, kişiler kolaylıkla bir eğilimden ötekine geçtikleri halde, bu eğilimleri kaynaştırmak için yapılan girişimlere harcanan çabalara rağmen siyasî hayatta *eğilimler* birbirlerinden ayırdedilirler.

3. Üçüncü eğilim, "Zimmerwald solu"[26] tarafından en sadık bir şekilde temsil edilen fiiliyatta enternasyonalci olanların eğilimidir (okuyucunun, bu eğilimin ne şekilde doğmuş olduğu hakkında gerçekliği olan bir belgeden bilgi edinebilmesi için onun 1915 Eylül bildirisinin bir kopyasını ek olarak koyuyoruz).

Esas ayırdedici karakter: hem sosyal-şovenlerle, hem de 'merkez'le tam kopma *Kendi* emperyalist hükümetine karşı ve *kendi* emperyalist burjuvazisine *karşı* aşırı bir devrimci mücadele. İlke: "baş düşman bizim kendi ülkemizdedir". Sosyal-barışseverlerin tatlı sözlerine karşı (sözleriyle sosyal-barışçı, lafta sosyalist, fiiliyatta pasifist bir burjuvadır; pasifist burjuvalar, sermayenin boyunduruğu ve egemenliği devril*meksizin* sonsuz bir barış rüyasını görürler) ve bugünkü savaşla *ilgili olarak* proletaryanın devrimci mücadelesinin ve sosyalist proleter devriminin mümkün, zorunlu ya da yerinde olduğunu inkâr etmeye yönelen her türlü kaçamaklı sözlere karşı amansız mücadele.

Bu eğilimin en göze çarpan temsilcileri, Almanya'da "Spartaküs grubu" ya da "Enternasyonal grubu"dur,[27] Karl Liebknecht bu gruptandır. Karl Liebknecht bu eğilimin ve *yeni*, gerçek proletarya enternasyonalinin en tanınan, bilinen temsilcisidir.

Karl Liebknecht, Almanya'nın işçi ve askerlerini, *silâhlarını kendi* hükümetlerine karşı çevirmeye çağırmıştır. O, bu işi, açıkça, Parlamento (Reichstag) kürsüsünden yapmıştır. Sonra, gizli olarak basılan bildiriler üstünde olduğu halde, Berlin'in en geniş meydanlarından birine, Potsdam meydanına bir gösteriye gelmiş, "Kahrolsun Hükümet!" çağrısını atmıştır. Tutuklanmış ve kürek cezasına mahkûm edilmiştir. Şimdi bir zindanda bulunmaktadır, Almanya'nın, savaşa karşı mücadele etmiş olmaları yüzünden hapsedilmiş bulunan, eğer binlerce değilse *yüzlerce* gerçek sosyalisti gibi. Karl Liebknecht, konuşmalarında, mektuplarında, yalnız *memleketinin* Plehonav'larına ve Potressov'larına (Scheidemann'lar, Legien'ler, David'ler ve şürekâsı) karşı değil, *merkezin adamlarına karşı*, memleketinin Çheydze'lerine, Tsereteli'lerine (Kautsky, Hasse, Ledebour ve şürekâsına) karşı da dinmek bilmez bir mücadele yürüttü.

Karl Liebknecht ve arkadaşı Otto Rühle, yüz on vekil içinde yalnız ikisi, disiplini kırdılar ve "merkez"le ve şovenlerle "birliği" parçaladılar ve *herkese karşı yürüdüler*. Liebknecht, *yalnız* başına sosyalizmi, proletarya da-

vasını, proletarya devrimini temsil eder. Alman sosyal-demokrasisinin *bütün geri kalanı*, Rosa Luxembourg'un çok doğru ifadesine göre, *pis kokulu bir cesetten* başka bir şey değildir. (Rosa Luxembourg'un kendisi de "Spartaküs grubu"nun üye ve şeflerinden biridir.)

Almanya'da fiilde enternasyonalci bir başka grup da Brême'de çıkan *Arbeiterpolitik* gazetesi grubudur.

Fransa'da Loriot ve arkadaşları (Bourderon ve Merrheim, sosyal-pasifizme düştüler) fiiliyatta enternasyonalcilere en çok yaklaşanlar; Cenevre'de *Demain* dergisini çıkaran Fransız Henri Guilbeaux gibi. İngiltere'de, *The Trade-Unionist* gazetesi Britanya sosyalist partisinin ve Bağımsız İşçi Partisinin *bazı üyeleri* (örneğin, açıkça, sosyalizmin hain, dönek şefleriyle ilişkinin kesilmesi çağrısında bulunan William Russel), İngiliz burjuvazi hükümeti tarafından savaşa karşı devrimci mücadelesi sebebiyle kürek cezasına mahkûm edilen öğretmen, İskoçyalı sosyalist MacLean. Yüzlerce İngiliz sosyalisti, bu aynı suçtan ötürü hapiste bulunuyorlar. Onlar ve yalnız onlar fiilde enternasyonalcidirler. Birleşik Devletlerde Sosyalist İşçi Partisi"[28] ve oportünist "Sosyalist Parti"[29] elemanlarından 1917 Ocak ayından beri *The İnternationalist* gazetesini çıkaranlar; Hollanda'da *De Tribune* gazetesini yayınlayan "Tribune'cüler"in[30] partisi (Pannekoek, Herman Gorter, Winjkoop, Zimmerwald'da merkezi temsil eden ve şimdi bize gelen Henriette Roland-Holst), İsveç'te Lindhagen, Ture Nermann, Carlsson, Ström, Zimmerwald'da "Zimmerwald Solunun" kuruluşuna şahsen katılan ve savaşa karşı devrimci mücadelesi yüzünden halen hapse mahkûm edilmiş bulunan Z. Höglund gibi liderleriyle gençler ya da sollar partisi.[31] Danimarka'da, başındaki bakan Stauning ile birlikte tüm *burjuva* olan Danimarka "sosyal-demokrat" partisinden ayrılan Trier ve arkadaşları; Bulgaristan'da "tesniyaki"ler;[32] İtalya'da, en yakın olanlar partinin sekreteri Constantin Lazzari ve merkez organ *Avanti*'nin[33] başyazarı Serrati. Polonya'da, Radek, Hanecki ve "Millî Yön" çevresinde toplamış sosyal-demokrasinin öteki liderleri; Rosa Luxembourg, Tyszka ve "Genel Yön" çevresinde toplanmış öteki sosyal-demokrasi liderleri; İsviçre'de, *kendi* ülkelerinin sosyal-şovenlerine ve "merkez"ine karşı mücadele için "referandum" (Ocak 1917) gerekçelerini kaleme alan ve 11 Şubat 1919'da Toess'de toplanan Zürih Kantonu sosyalist kongresine devrimci ilkelerden esinlenmiş ve savaşa karşı yöneltilmiş bir önerge sunmuş olan solcular,[34] Avusturya'da Frederic Adler'in genç sol arkadaşları, bunların çoğu, fazla düşünülmeden de olsa kahramanca bir davranışla bir bakana sıktığı kurşundan ötürü Frederic Adler'e işkence eden aşırı-gerici Avusturya hükümetinin kapatmış olduğu Viyana'nın *Karl Marx* klübünde savaşmışlardır, vb., vb.

Sollerin kendi aralarında da mevcut olan nüanslar önemli değildir. Esas genel *eğilimdedir*. Gerçek şudur ki,

fiilî enternasyonalci olmak, bu korkunç emperyalist savaş çağında kolay değildir. Bu insanlar kalabalık değildirler, ama sosyalizmin bütün geleceği *yalnız* onlardadır; *yalnız* onlar *yığınların önderleridirler*, bozguncular değil.

Sosyal-demokratlar arasındaki, genellikle sosyalistler arasındaki reformistler ile devrimciler arasındaki ayrılık, emperyalist savaş şartları içinde zorunlu olarak değişikliğe uğramalıdır. Her kim ki, burjuva hükümetine, barış imzalaması ya da "halkların barış isteğini ifade etmesi", vb. için "talepler" sunmakla yetiniyorsa *gerçekte* reformizme doğru kayıyor demektir. Çünkü, objektif olarak, *savaş problemi* ancak *devrimci planda* konulabilir.

Cebir yoluyla kabul ettirilmemiş, demokratik bir barış elde etmek üzere, halkları, "savaş sayesinde" zenginleşen kapitalist beylere *milyarlarca* kâr ödemek boyundurluğundan azat etmek için savaştan kurtulmak, ancak proletarya devrimiyle mümkün olabilir, başka türlü değil.

Burjuva hükümetlerinden çok çeşitli reformlar talep edilebilir, edilmelidir, ama, manilovizme ve reformculuğa düşmeden, emperyalist sermayeye binbir bağla sımsıkı bağlı bulunan bu adamlardan ve bu sınıflardan bu bağları *koparmaları* talep edilemez. Oysa bu kopma olmadıkça, savaşa karşı savaş üstüne söylenecek bütün sözler boş ve yanıltıcı cümlelerden başka bir şey değildirler.

"Kautskistler", "merkez", sözlerde devrimci, fiilde reformisttirler; sözlerde enternasyonalci, fiilde sosyal-şovenizmin yardımcılarıdırlar.

Daha sonra ne olmuştur ? Lenin 'in (Nisan Tezleri, s.65-67)

Zimmerwald bataklığını artık daha fazla hoş görmek mümkün değildir Zimmerwald'ın "kautskicileri" yüzünden, Plehanov'ların ve Scheidemann'ların şoven enternasyonali ile yarı-bağ halinde daha uzun zaman kalmak mümkün değildir. Hemen bu enternasyonalle ilişkiyi kesmek gerekir. Zimmerwald'da *sadece* haber alma amacıyla kalmak gerekir.

Gecikmeden devrimci, proleter, *yeni* bir enternasyonal kurmak ya da daha çok böyle bir enternasyonalin *zaten kurulmuş* bulunduğunu ve iş görmekte olduğunu yüksek sesle ilân etmekten çekinmemek, bize ve kesin olarak şu içinde bulunduğumuz ana düşüyor.

Yukarda dikkatle saydığım, "fiilde enternasyonalciler"in enternasyonalidir bu. Onlar, yalnız onlar, devrimci enternasyonalci yığınların temsilcileridirler, yoksa bu yığınları doğru yoldan saptıranlar değil.

Bu sosyalistlerin sayıları azdır, ama her Rus işçisi Şubat-Mart 1917 devriminin *arifesinde* Rusya'da bilinçli

çok devrimci olup olmadığını kendi kendine bir sorsun bakalım.

Önemli olan sayılar değildir, gerçekten devrimci olan, proletaryanın siyasetinin ve fikirlerinin sadık ifadesidir. Asıl olan, enternasyonalciliği "ilân etmek" değildir, en güç zamanlarda bile, fiilde enternasyonalci olmayı bilmektir.

Biz, uluslararası anlaşmalar ve kongreler hakkında hayale kapılmıyoruz. Emperyalist savaş sürdükçe uluslararası ilişkiler, emperyalist burjuvazinin askerî diktatörlüğünün demirden mengenesi içinde sıkılı kalacaktır. Eğer talî hükümeti yani işçi vekilleri sovyetini hoş görmek zorunda olan "cumhuriyetçi" Milyukov bile, Nisan 1917'de, parti sekreteri, enternasyonalci, Zimmerwald'a, Kienthal'e katılmış İsviçreli sosyalist *Fritz Platten*'in, —her ne kadar o bir Rus kadını ile evli ise de ve karısı tarafından akrabalarını ziyaret ediyorsa da; her ne kadar, Riga'da 1905 devrimine katılmış ve bu olaydan dolayı bir Rus cezaevine hapsedilmişse de; her ne kadar, daha genişletirsek, çar hükümetine ödenmesini istediği bir teminat vermişse de—, Rusya'ya *girmesine izin* vermezse — eğer "cumhuriyetçi" Milyukov, Rusya'da, 1917 Nisanında bu şekilde *hareket edebiliyorsa*, burjuvazinin ilhaksız barış üstüne vaat ve teminatlarının, söz ve bildirilerinin vb. ne değeri olduğu düşünülebilir.

Ya Trotski'nin İngiliz hükümeti tarafından tutuklanması? Ya Martov'un İsviçre'den ayrılmasına izin verilmemesi? Ya, onu, kendisini Trotski'ninkine benzer bir kaderin beklediği İngiltere'ye çekme umudu?

Hayale kapılmayalım. Tuzağa düşmeyelim.

Stokholm'den bile, ne enternasyonalizme sadık sosyalistlerin, *hatta ne de onların mektuplarının* bize kadar gelmesine izin verilmediği ispat edilmiş olduğuna göre —ki, bu, askerî sansürün bütün imkânlarına ve bütün amansızlığına rağmen ortaya konmuştur—, uluslararası kongreleri ya da konferansları "beklemek" enternasyonalizme *ihanet etmektir*.

Partimiz "beklememeli", derhal III. Enternasyonali *kurmalıdır*. Almanya'da, İngiltere'de hapsedilmiş olan yüzlerce sosyalist, rahat bir nefes alacaklardır; grevleri ve gösterileri şu uğursuz, şu dalavereci Wilhelm'i titreten binlerce ve binlerce Alman işçisi *illegal* gazetelerinde kararımızı okuyacaklardır, Karl Liebknecht'e yalnız ona ne kardeşçe bir güven beslediğimizi bileceklerdir; *şimdi* de "savaşı sonuna kadar götürme" ile mücadele etme azmimizi öğreneceklerdir Bu okudukları, onların devrimci enternasyonalci güçlerini arttıracaktır.

Kendisine çok verilen, kendisinden çok istenen olacaktır. Dünya'da, özgürlüğün Rusya'da şu anda olduğu gibi hüküm sürdüğü bir ülke yoktur. Bu özgürlükten yararlanalım, burjuvazinin ya da "devrimci amaçlarla savaşı sürdurme" burjuva siyasetinin desteklenmesini vazetmek için değil, ama cesurca, namusluca, proleterce, Liebknecht'vari, hem sosyal-şovenlerin, hem de kararsız "merkezciler"in yenilmez düşmanı III. Enternasyonali kurmak için yararlanalım.

dediğinden çok değil yaklaşık iki yıl sonra 3.Enternasyonal resmen kurulmuştur (1919)

3.Enternasyonal dağıtıldığında durum neydi? (Benim zaten öğrenmek istediğim- ve tabıı öğrenilmesini istediğim de- sorulardan bir tanesidir bu.) Bununla ilgili bildiklerim KE'in dağıtılmasında ileri sürülen resmi gerekçelere dayanıyor. 15.12.79 da yapılan Stalin ile ilgili ortak toplantıda , bir soru üzerine, bu gerekçeler, Pz. temsilcisi tarafından şöyle aktarılıyordu :(Bu toplantı açıktır ki biz daha Pz.dan ayrılmadan yapılan bir toplantıydı. Ben daha sonra aktarılan gerekçeleri 3. Enternasyonal ile ilgili bir belgesel kıtapta buldum. Bu anlamda orada aktarılanların doğruluğunu biliyorum. Kıtap elımde olmadığı için aşağıdaki aktarmayı alıntı olarak veriyorum) (Dökümanlar, s.34)

> Komintern'in dağıtılmasıyla ilgili bir soru geldi "neden Komüntern dağıtıldı"sorusu. Komüntern bildiğiniz gibi 1943 yılında Komüntern'in aldığı bir kararla dağıtıldı. Komüntern 1943 yılında kendi kendini fesh etti. Kendı kendını fes etmesi öncesinde Komüntern içerisinde bir tartışma yürütüldü. Bu tartışma içinde Komüntern üyesi olan tüm partiler -istisnasıyok bunun- Komünterin dağıtılması yönünde karar aldılar. Komünterin dağıtılmasına gerekçe olarak getirilen şeyler şunlar; üç tane gerekçe var, resmı gerekçe:bunlardan birincisi dünya Komünist hareketinin çok yaygınlaşmış olması bu arada savaş içinde bulunulması ve hareketliliğin gerekli olması, fakat merkezi bir örgütlenmenin tek merkezden yönetılmenin bütün dünya çapında böylebir hareketliliğe engel olması. İkıncısı:Komünist partılerinin artık 1919 da Komüntern'in kurulduğundan bu yana geçen zaman içinde yetkinleşerek kendi ülkelerinde merkezi kararlar olma - danda genel çizgiyi uygulayabılecek durumda olmaları, üçüncü gerekçe ise savaş içindekurulması istenen antıfaşist cephenın önünde komü - nıstlerın, sosyal demokrat işçilere dönük, sosyal demokrat işçileri sosyal demokrat Partilerin etkısinden kurtarmaya dönük cephe çalışmalarına, burjuvazi tarafından "komünistler Moskovadan idare edıliyor bunlarla cephe kurulmaz" demogojisine fırsat vermemek için. Bu gerekçelerle Komünter dağıtıldı.

Burada-tekrar devam etmek üzere -duralım. Diyorum ki, 1., 2. ve 3. Enternasyonale sonları açısından yaklaştığımızda da benzemezlik kendini ortaya koyuyor. 1. ve 2. Enternasyonalde örgütün ideolojik ve pratik parçalanmışlığı,revızyonizmin hakimiyeti gibi durumlar sözkonusu iken 3.Enternasyonal için aynı durumlardan bahsedilemez. (Bu aynı zamanda bize, yeni bir Enternasyonalin alternatif olarak ortaya çıkmasının şartları hakkında belli bir bilgi veriyor.)

("Hareketliliğin gerekli olması"ise! -ki buna somut olarak gerekçelerin tartışılmasında dönmemiz gerekecek- bunun karşılanması için merkezi örgütün dağıtılmasını zorunlu görmediğimi belirtirim.)

Böylelikle "fark" sorununda iki ana nokta ileri sürmüş bulunmaktayım.

1.Enternasyonalin 3.süne göre (aynı zamanda 2.sine göre de) durumu bir ilk adımdır. Bu anlamda onlar amaçları, bileşimleri ve bu ıkisinin sonucu olarak ılkeleri açısından benzemezdirler.

Burada, bu ılk adımda olanı ortaya koyan Marks'tan da bir alıntı yapmak istiyorum. (Gotha Programı., s.120-122)

MARX'IN BOLTE'YE BİR MEKTUBUNDAN PARÇA

29 KASIM 1871

ENTERNASYONAL, sosyalist ya da yarı-sosyalist mezheplerin yerine, işçi sınıfının etkili bir savaş örgütünü koymak amacıyla kurulmuştur. İlk tüzüğünde ve açılış konuşmasında bu, ilk bakışta görülür. Öte yandan, eğer tarihin seyri mezhepler düzenini paramparça etmiş olmasaydı, Enternasyonal, kendini kabul ettiremezdi. Sosyalist mezheplerin gelişmesi ile gerçek işçi hareketinin gelişmesi daima ters orantılıdır. Bu mezhepler (tarihî olarak) varlıklarını gerekli ve haklı saydırabildikleri sürece, işçi sınıfı, henüz özerk bir tarihî hareket için olgunlaşmış değildir. Bu olgunluğa ulaştığı anda, bütün mezhepler, özleri bakımından gerici bir nitelik kazanırlar. Bununla birlikte, Enternasyonalin tarihinde, tarihin her yerde gösterdiği şeyin yinelendiği görüldü. Eskimiş olan şey, yeniden dirilmeye ve yeni benimsenen biçimin içinde tutunmaya çalışır.

Ve Enternasyonalin tarihi, *Genel Konseyin*, Enternasyonalin çerçevesi içinde işçi sınıfının gerçek hareketine karşı durmaya çalışan mezhepler ve amatör girişimler karşısında *sürekli bir mücadele* idi. Bu mücadele, kongrelerde, ve daha çok Genel Konseyde çeşitli kesimler arasındaki özel konuşmalarda verilmekteydi.

Paris'te prudoncular (*mutualistes**), Derneğin kurucularından oldukları için, bunların ilk yıllarda Paris'te dümeni tutmaları doğaldı. Daha sonraları, orada, doğal olarak, birbirlerine karşı çıkan kolektivist, pozitivist vb. gruplar meydana geldi.

Almanya'da Lassalle kliği vardı. Ben kendim de iki yıl süre ile şu ünlü Schweitzer ile mektuplaştım ve kendisine, Lassalle'ın örgütünün sadece basit bir mezhep örgütü olduğunu ve bu niteliğiyle, Enternasyonalin kurmaya çalıştığı, işçi sınıfının *gerçek* örgütüne düşman olduğunu tartışma götürmez bir biçimde tanıtladım. Schweitzer'in söylediklerimi anlamaması için kendi "nedenleri" vardı.

1868 yılı sonlarına doğru, bir Rus olan Bakunin, Enternasyonale katıldı; amacı, bu örgütün içinde, kendisinin önderi olacağı *"sosyalist demokrasi ittifakı"* adı altında bir *ikinci enternasyonal* kurmaktı. Teorik bilgiden yoksun olan Bakunın, bu özel kuruluşta Enternasyonalin bilimsel propagandasını temsil etme ve bu propaganda ile Enternasyonalin içindeki bu ikinci enternasyonalin özgül rolünü saptama iddiasında idi.

Programı, sağdan soldan toplanmış yüzeysel ve karmakarışık bir şeydi; bunda *sınıflar arasında eşitlik* (!), (Saint-Simon'a özgü bir ahmaklık olan) miras hakkının kaldı-

rılması, üyelere *dogma* olarak kabul ettirilen *dinsizlik* ve temel dogma (*prudoncu*) olarak da *siyasal hareketin dışında kalma, hareketin amacına varış noktası* olarak kabul ediliyordu.

Bu ilkel görüşler, işçi sınıfının somut koşullarının az gelişmiş bulunduğu İtalya'da ve İspanya'da olduğu gibi, İsviçre'nin Romande bölgesinde ve Belçika'da birkaç kendini beğenmiş, kibirli ve kof doktriner arasında yankı buldu (ve şimdi de belli bir ölçüde bu görüşler tutunmaktadırlar).

Bay Bakunin için doktrin (Proudhon'dan ve Saint-Simon'dan vb. aktardığı o karmakarışık şey) ikincil bir şeydi; doktrin ona kişi olarak saygınlık kazandıran bir araçtı. Teorici olarak, o, bir hiçtir; ama entrikacılıkta ustadır.

Genel Konsey yıllar boyu, (özellikle *Fransa'nın güneyinde* Fransız prudoncuları tarafından bir dereceye kadar desteklenen) bu komploya karşı mücadele etmek zorunda kaldı. Sonunda, kongrenin 1, 2, ve 3, IX, XVI ve XVII sayılı kararlarıyla, Genel Konsey, uzun zamandan beri hazırladığı darbeyi indirdi.[71]

Besbelli ki, Genel Konsey, Avrupa'da mücadele ettiği bir şeyi, Amerika'da desteklemez. 1, 2, 3 ve IX sayılı kararlar New York Komitesine, mezheplerin ve her türlü amatör grupların işlerini bitirmek ve gerekirse bunları ihraç etmek üzere yasal silahlar sunmaktadır.

Hiç kuşku yok ki, işçi sınıfının *political movement*'ının [siyasal hareketinin] nihaî amacı *political power*'ın [siyasal iktidarın] ele geçirilmesidir; bu amaçla, elbette ki, belli bir noktaya kadar vermiş olduğu iktisadî mücadelelerden gelme bir *working class*'ın *previous organisation*'ına [daha önceden kurulmuş işçi sınıfının örgütüne] gereksinme vardır.

(Bu bağıntıda şunu tespit etmem gerekiyor: Daha önce eleştirmiş olduğum cevap yazısında 1.Ent. ile ilgili söylenilenlere benim de katıldığımı belirttiğim yerdeki şu ifade tam doğru değildir. "... bu kesim daha sonra komünistlerin birliği denilen seviyeye denk düşen bir kesimdir." Bu açıklama ancak Marksistlerin kendi aralarındaki birlik değil de içinde bulunulan duruma uygun,işçi sınıfını bir tek örgütte birleştirme yolundaki ilk deneme ve komünistlerle işçi sınıfının çıkarlarının birliği anlamında kullanıldığında anlaşılabilir. Fakat bence kullanılmaması daha doğru olur- Özellikle bizim tartışmamızda- Çünkü 1.Ent. kurulduğunda daha henüz Marksizm kendini işçi sınıfının gerçek ve tek ideolojisı olarak kabul ettirememişti. Bu şartlarda Engels , 1.Enternasyonal'in "..amacı Avrupa ve Amerika'nın bütün militan işçi sınıfını tek bir dev ordu halinde birleştirmekti. Bu nedenle Manifesto'da kullanılan ilkelerden yola çıkamazdı. İngiliz işçi sendikalarına , Fransız, Belçikalı,İtal - yan ve İspanyol Proudhonculara , Alman Lassalecılara kapılarını kapamayacak bir programı olması zorunluydu." diyerek, 1.Enternasyonal'in amacını, programını ve bileşimini ortaya koyuyordu.) /Dikkat : Bu alıntıyı Engels'in "İngiltere'de işçi sınıfının durumu" adlı eserinden yapan İşçinin Sesi"nden aktardım. Onlar alıntıya ait İngilizce eseri ve sayfasını veriyorlar ama benim kontrol etme imkanım yok./

Yazımın ilk bölümünde ortaya koymaya çalıştığım objektif durum açısından da durumların benzemediği açıktır.

Şimdi, 1.Ent. ile diğerleri arasında ne gibi nitelik farkı gördüğümü biraz da olsa açabildiğimi düşünüyorum.

Bunlara karşı tavır takınıldığında aramızdaki ayrılık ya da birlik daha açık olarak ortaya çıkar.

İkinci olarak, dağıtılan örgütün-3.Ent.in - niteliği , türü gibi tartışma sorunlarına belli bir açıklık getireceğini (ve tabii benim daha önce bununla ilgili yazdıklarımı doğrulayacağını da) düşündüğüm bir alıntı vereceğim. (Lenin, Marks-Engels-Marksizm, s.452-455)

ÜÇÜNCÜ ENTERNASYONAL VE TARİHTEKİ YERİ

İTİLÂF[103] ülkelerin emperyalistleri, Sovyet Cumhuriyeti'ni, bir salgın merkezi olarak, kapitalist dunya ile ilişkisini koparmak gayretiyle abluka altına alıyorlar. "Demokratik" kurumlarıyla bobürlenen bu insanlar, Sovyet Cumhuriyeti'ne olan nefretleriyle öylesine körleşmişlerdir ki, kendilerini ne gülunç duruma düşürdüklerini görmüyorlar. Düşünün bir, dişinden tırnağına dek silahlanmış ve bütün dünya üzerinde bölünmemiş askeri bir egemenlik kuran gelişmiş, en uygar ve en "demokrat" ülkeler, harap olmuş, aç, geri, ve hatta, kendi deyimleriyle, yarı-yabanıl bir ülkeden gelen *ideolojik* enfeksiyondan *ölümcül bir* korkuya kapılıyorlar!

Tek başına bu çelişki, bütün ulkelerin çalışan yığınlarının gözlerini açıyor ve emperyalist Clemenceau, Lloyd George, Wilson'un ve bunların hükümetlerinin ikiyüzlülüklerinin gözler önüne serilmesine yardımcı oluyor.

Ne var ki biz, yalnızca kapitalistlerin sovyetlerden körce nefretlerinden değil, aynı zamanda, birbirlerinin tekerlerine çomak sokmaya varan kendi aralarındaki çekişmelerinden de yardım görüyoruz. Gerçek bir sessizlik tertibi içine girmişlerdir, çünkü genel olarak Sovyet Cumhuriyeti'ne ilişkin gerçek bilgilerin ve özel olarak da resmî belgelerin yayılmasından umutsuz bir korku duymaktalar. Gene de, Fransız burjuvazisinin başta gelen organı *Le Temps*, Moskova'da Üçüncü, Komünist Enternasyonalin kuruluşu konusunda bir haber yayınladı.

Bundan ötürü, Fransız burjuvazisinin başta gelen organına, Fransız şovenizminin ve emperyalizminin bu önderine en saygılı teşekkürlerimizi bildiririz. Bize sağlamakta olduğu etkili ve becerikli yardımını takdirle karşıladığımızın bir belirtisi olarak *Le Temps*'a aydınlatıcı bir uyarı göndermeye hazırlanıyoruz.

Bizim radyo mesajlarımıza dayanarak *Le Temps*'ın haberini derleyiş tarzı, para babalarının bu organını hareketе geçiren nedeni açık ve tam bir biçimde açığa çıkartıyor. Wilson'u, "görüşmeye girdiğin insanlara bir bak" dermişçesine, dürtmek istemiştir. Para babalarının emirlerini yazıya geçiren bu alıklar, Wilson'u bolveşik gulyabanisiyle korkutma girişimlerinin, çalışan halk üzerinde bolşeviklerin bir reklamı haline geldiğini görmüyorlar. Fransız milyonerlerinin organına bir kez daha en saygılı teşekkürler!

Üçüncü Enternasyonal, İtiláf emperyalistlerinin ya da Almanya'da Scheidemann'lar, Avusturya'da Renner'ler gibi kapitalist uşaklarının küçük ve sefil oyunlarıyla, bu Enternasyonalin haberlerini ve dünya işçi sınıfı arasında yayılmakta olan ilgiyi önleyecek engellerin elvermediği koşullardaki bir dünyada kurulmuştur. Bu koşullar, çok hızlı olarak her yerde açık bir biçimde gelişmekte olan proletarya devriminin büyümesiyle ortaya çıkmıştır. Bu koşullar, gerçekten de *uluslararası* bir güce erişmiş olan çalışan halk arasındaki *Sovyet* hareketi ile ortaya çıkmıştır.

Birinci Enternasyonal (1864-72), işçilerin sermayeye karşı devrimci saldırılarını hazırlamak için bunların uluslararası bir örgütünün temelini altmıştır İkinci Enternasyonal (1889-1914), büyümesi, devrimci düzeyindeki geçici bir düşme sonunda, bu Enternasyonalin utanç verici bir biçimde dağılmasına yolaçan oportünizmin geçici bir kuvvet kazanması pahasına *genişliğine* bir gelişme gösteren proleter hareketin uluslararası bir orgutü idi.

Üçüncü Enternasyonal, fiilî olarak, 1918'de, oportünizme ve sosyal-şovenizme karşı yıllar boyu, özellikle de savaş sırasında verilen mücadelenin bir dizi ülkede komunist partilerinin oluşmasına yolaçtığı bir zamanda ortaya çıktı. Resmî olarak, Üçüncü Enternasyonal, 1919 Martında Moskova'daki Birinci Kongresinde kurulmuştur. Ve bu Enternasyonalin en belirleyici özelliği, marksizmin emrettiği şeylerin yerine getirilmesi, yerleştirilmesi, ve sosyalizmin ve işçi sınıfı hareketinin yıllar boyu süren ülkülerinin gerçekleştirilmesi tarihsel görevi — işte bu görev. Üçüncü Enternasyonalin bu en belirleyici özelliği, yeni, üçüncü, "Uluslararası İşçi Birliği"nin, bir ölçüde *Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri*'nin bir *birliğine dönüşmeye başlamış* olması olgusu içinde kendini hemen ortaya koymuştur.

Üçüncü Enternasyonal, sosyalizm için proleter mücadelenin, uluslararası mücadelenin temelini attı.

İkinci Enternasyonal, hareketin bir dizi ülkede, geniş yığınsal yaygınlaşmasının tabanının hazırlandığı bir dönemi belirlemiştir.

Üçüncü Enternasyonal, İkinci Enternasyonalin, oportünist, sosyal-şoven, burjuva ve küçük-burjuva pisliklerini ayıklayarak, onun çalışmalarının meyvelerini topladı, ve proletaryanın dikatörlüğünü *gerçekleştirmeye başladı.*

Dünyanın en devrimci hareketine, sermayenin boyunduruğunu atma yolundaki proletarya hareketine önderlik etmekte olan partilerin uluslararası ittifakı, proletaryanın diktatörlüğünü gerçekleştirmekte olan ve uluslararası boyutlarda kapitalizm üzerindeki zaferinin somutlaşması olan çeşitli *sovyet cumhuriyetleri* biçiminde, şimdi benzeri görülmedik sağlamlıkta bir temel üzerinde oturmaktadır.

Üçüncü Komünist Enternasyonalin çağ açan önemi, Marx'ın baş sloganını, sosyalizmin ve işçi sınıfı hareketinin yüzyıllar süren gelişmesini özetleyen sloganı, proletaryanın diktatörlüğü kavramı içinde ifade edilen sloganı gerçekleştirmeye başlamasında yatar.

Bu önsezi ve bu teori —bir dâhinin önsezisi ve teorisi— bir gerçeklik haline geliyor.

> Bu Latince sözlükler şimdi çağdaş Avrupa'nın bütün halklarının dillerine —dahası, dünyanın bütün dillerine— çevrilmektedir.
>
> Dünya tarihinde yeni bir dönem başlamıştır.
>
> İnsanlık, kölelığin en son biçimini —kapitalist ya da ücret kölelığini— sırtından atmaktadır.
>
> Kendisini kölelikten kurtararak insan ilk kez gerçek özgürlüğe doğru ilerliyor.

Ben bu makaleyi okuduktan sonra şöylesi tespitlerin ! "Komintern belli şartlarda kurulan bir örgüttür". Ya da "Komintern sürekli bir teşkilat olarak düşünülen bir şey değildi, şartlara göre kurulmuştu ve şartlar değiştiğinde dağıtıldı " gibi açıklamaların doğruluğunun gerekçelendirilerek ortaya konulmasına ihtiyaç olduğunu eskisinden daha fazla artan bir şüpheyle istiyorum.

Burada hemen yunu belirteyim, benim yukarda belirttiğim isteğe karşı, "mücadele ve örgüt bıçimlerinin" taktikliği noktasında yürütülecek bir polemik (böyle bır polemikten bahsediyorum, çünkü bu, sözlü tartışmalarda belirtildi.) bence tartışmamızda ikna edici bir içeriğinin olmamasının yanında, bundan daha kötu olarak, tartışmadan biraz geri durmak olacaktır. Çünkü bir örgütün taktik olması , onun belli bir zaman dilimi içinde mutlak (ilke) olarak savunulmasını engellemediği gibi, tersine bunu gerektirebilir. Ben, K.Ent.li de boyle görüyorum. Yani onun vazgeçilebilecek bır örgüt türü olması sorunu çok geneldir. Önemli olan, bunun somut durumdaki yerinin ne olduğudur.

Olumsuz olsa bile, bir örnek vermek gerekirse ! örgütlenme sorununun taktık bir mesele olmasından hareketle, tasviyeci bir akım desteklenebilir mi? Ve böyle bır durumda "örgütlenme sorunu taktiktir" şiarı temelında mücadeleye başlamak ne ölçüde doğru olacaktır?

Fakat görünen o ki, bu konuya bir daha dönmek zorunda kalacağız.

Üçuncü olarak , bilinç unsuru üzerine biraz daha duracağım.

Şu sıralarda, objektif şartların -sınıf mücadeleleri- ve subjektif gücün- ML'lerın durumu- zayıflığı ve zaafları sonucu, özellikle daha önce devrimci mücadele içinde -belli oranlarda da olsa- yer alan bazı unsurlar arasında, sosyalist bılıncin, sınıfa, sınıfın dışından-ama sınıfın aydınları tarafından taşınacağı inkar edilmekte, Lenin'in bununla ilgili polemiği red edilmeye çalışılmaktadır. Tabii ki bu yeni değildir.

Kendi güçsüzlüğünü ve rolünü, yığınların arkasına gizlenerek saklama çabalarına karşın ! devrimin zaferi konusunda yadsınamaz olan, bilinç unsurunun , devrimin hazırlığı ve ilk yılları açısından anlamı, sınıfın tamamını değil, hatta azınlığını kapsaması olayının anlaşılır ve kaçınılmaz-zorunlu- olduğunun propagandasını ve bunun mücadelesinin verilmesinin önemini bir kez daha yinelemek istıyorum.

Lenin şöyle diyordu :(3.Ent . konuşmaları, s.67-68)

> Aslında işçi kitlelerinin durmaksızın baskı ve sömürü altında bulunduğu ve insani yeteneklerini geliştiremediği kapitalizm döneminde, işçi sınıfı politik partilerinin en belirgin özelliği, sınıflarının ancak çok küçük bir azınlığını içinde barındırabilmeleridir. Herhangi bir kapitalist toplumda gerçekten sınıf bilincinde olan işçiler tüm işçilerin ancak azınlığını nasıl oluşturuyorsa, bir politik partide bir sınıfın ancak en bilinçli azınlığından oluşabilir. Bu nedenle ancak sınıf bilincine sahip olan bu en ileri azınlığın geniş işçi kitlelerinin öncülüğünü yapabileceğini ve onları yönlendirebileceğini kabul etmek zorundayız.

Yine Lenin (Parti inşası broşürü, s.92)

"İşçi sınıfı kendiliğinden sosyalizme gitmektedir ama bu durum,(durmadan çeşitli biçimlerde canlandırılan) en yaygın burjuva ideolojisinin kendiliğinden işçiye telkin edilmesine engel olamamaktadır."

diyerek, işçi sınıfı hareketinin kendiliğinden gelme gelişmesinin onu, burjuva ideolojisine boyun eğmeye götüreceğini açık bir şekilde belirterek,sosyalist bilinç unsuruna dikkat çekmiştir.

Tüm bunları şundan dolayı yazmak ve aktarmak zorundayım : " Devlet nasıl dağılacak , nasıl sönecek, nasıl yok olacaktır? Anlaşılan yoldaş bunu kendiliğinden olacak bir iş olarak görüyor " diyen cevap yazısına karşı bilinç unsurunun rolü konusundaki pozisyonumu ortaya koyabılmek için.

Aramızda -şu an- bu konuda buraya aktardıklarım açısından bence bir ayrılık yoktur. Ama buradan bir adım daha ileriye gitmek gerekir. (Tabii bu adım biraz uzunca olacak) Şimdi de soruna bir yönüyle daha bakalım. Devletin sönmesi açısından durum nedir? Konu hakkında Lenin'in çözümlemelerine dayanacağım. Komünist toplumun yüksek evresi üzerine söylediklerinden bir bölümü şunlar. (L, M-E-Marksizm, s. 411)

Komunist Toplumun Yüksek Evresi

Marx şöyle devam eder:

"Komunist toplumun yüksek bir evresinde, bireylerin işbolumüne kölece boyun eğmeleri ve bununla birlikte de kafa emeği ile kol emeği arasındaki karşıtlık ortadan kalktıktan sonra, emek sadece bir aracı değil de yaşamın bir gereksinmesi ha'ine geldikten sonra, üretici güçler bireyin çok yanlı gelişmesini artırdıktan sonra, ve işbirliği halindeki zenginlik kaynaklarının hepsi daha bol akacak — ancak o zaman burjuva hukukunun dar ufku tümüyle aşılabilir ve toplum bayrağına 'herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinmesine göre' diye yazılabilir."

Ancak şimdi Engels'ın "ozgürlük" ve "devlet" sözcüklerinin birleştirilmesinin saçmalığıyla acımasızca alay eden uyarılarının doğruluğunu tam olarak kavrayabiliriz. Devlet varolduğu sürece ozgürlukten sozedilemez. Özgürlük olduğunda devlet olmayacaktır.

Devletın tümüyle sonmesı ıçin gerekli olan iktısadî temel, komünist gelişmenin kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişkinin ortadan kalktığı, bunun sonucu olarak modern *toplumsal* eşıtsızlığın başlıca kaynaklarından birinin —üstelik de salt üretim araçlarının kamu mülkiyetine dönüştürülmesiyle, salt kapitalistlerin mülksüzleştirilmesiyle hıç bir şekilde doğrudan ortadan kaldırılamayacak olan bir kaynağın— ortadan kalktığı yüksek bir aşamadır.

Yine bu aşamada (age, s.418)

Toplumun tüm üyelerinin, ya da hiç değilse geniş çoğunluğunun devleti *kendi başlarına* yönetmeyi öğrendikleri, bu işi kendi ellerine aldıkları, çok önemsiz miktardaki kapitalist azınlık üzerinde, kapitalist huylarını korumayı isteyen aydın tabaka üzerinde ve kapitalizm tarafından ıyice yozlaştırılmış işçiler üzerinde denetimi örgütledığı andan itibaren

— bu andan itibaren her türden hükümetin gereklilığı tümüyle kaybolmaya başlar. Demokrasi ne denli eksiksiz hale gelirse, onun gereksiz olma anı o denli yaklaşır. Silahlı işçilerden oluşan, ve "sözcüğün asıl anlamında artık bir devlet olmaktan" çıkan "devlet" ne denli demokratik olursa, *her türlü* devlet *biçimi* sönmeye o denli çabuk başlar.

Çünkü *herkes* yönetmeyi ve toplumsal üretimi bağımsız olarak fiilen yerine getirmeyi, bağımsız olarak hesap tutmayı, asalaklar üzerinde, servetin dölleri üzerinde, üçkâğıtçılar ve öteki "kapitalist geleneklerin bekçileri" üzerinde denetim kurmayı öğrendiğinde, halkın bu gözetim ve denetiminden kaçmak, kaçınılmaz olarak öylesine zor ve öylesine az görülen bir istisna olacak ve bunlar belki de en çabuk ve en şiddetli şekilde cezalandırılacaktır ki (çünkü silahlı işçiler pratik adamlardır, duygusal aydınlar değillerdir, ve hiç kimsenin kendileriyle alay etmesine pek izin vermeyeceklerdir), toplumun yalın, temel kurallarına uyma *gerekliliği*, çok kısa zamanda bir *alışkanlık* haline gelecektir.

O zaman, kapı, komünist toplumun birinci evresinden, yüksek evresine geçiş için ve onunla birlikte devletin tümden sönmesi için ardına kadar açılmış olacaktır.

Buralardan da görüldüğü gibi, üst yapı unsuru olan bilinç, toplumun (hemen , hemen) bütün üyeleri açısından ulaşılmış ve sürecin başında oynadığı rolü bu anlamda yitirmiştir. Bu aşamada bilincin iradi rolü, toplumun hareketine etki açısından sıfırdır. -Çünkü bütün toplum tarafından fetih edilmiş , toplumun tümünün malı olmuştur-

Bundan dolayı Lenin açık bir şekilde şunları belirtir (age, s.405-406)

"Devlet *söner*" ifadesi çok iyi seçilmiştir, çünkü bu, sürecin, hem tedrici ve hem de kendiliğinden niteliğini göstermektedir. Ancak alışkanlık böyle bir sonuç sağlayabilir ve kuşkusuz sağlayacaktır; çünkü, insanların, sömürünün olmadığı zaman, ofkeyi kabartacak, hoşnutsuzluk ve başkaldırmayı uyandıracak, ve *baskıyı* gerektirecek bir şey olmadığı zaman, toplumsal ilişkilerin zorunlu kurallarına uymaya kolaylıkla nasıl alıştıklarının milyonlarca örneğini etrafımızda görüyoruz.

Demek ki, kapitalist toplumda, eli-kolu budanmış, sefil, sahte bir demokrasi ile, yalnızca zenginler için, azınlık için bir demokrasiyle karşıkarşıyayız. Proletarya diktatörlüğü, komunizme geçiş dönemi, ilk kez sömürücüleri, azınlığı baskı altına alma zorunluluğuyla birlikte halk için, çoğunluk için demokrasiyi yaratacaktır. Bir tek komunizm, gerçekten de eksiksiz bir demokrasiyi getirme yetkisindedir, ve demokrası ne denli eksiksiz olursa, o denli çabuk gereksiz hale gelecek ve kendiliğinden sönecektir.

Bir başka deyişle, kapitalizm koşullarında, sözcüğün gerçek anlamıyla devletle karşıkarşıyayız, yani bir başka sınıfın, ve dahası da, çoğunluğun azınlık tarafından baskı altına alınması için özel bir makineye sahip bulunuyoruz. Doğaldır ki, böyle sömürülen çoğunluğun, sömüren azınlık tarafından sistemli olarak baskı altına alınması işinde başarılı olmak, baskı altına alma konusunda büyük bir canilıği, büyük bir vahşeti ister, insanlığın, kolelikten, serflikten ve ücretli emekten geçerken gerçekten de içinde yüzdüğü kan deryalarını ister

> Ayrıca, kapitalizmden komünizme *geçiş* sırasında baskı, *gene* gereklidir, ama şimdi bu baskı, sömürülen çoğunluğun sömüren azınlığa baskısıdır. Özel bir aygıt, baskı için özel bir makine, "devlet" *gene* gereklidir, ama şimdi bu geçici bir devlettir. Artık sözcüğün gerçek anlamıyla bir devlet değildir bu; çünkü sömüren azınlığın *dünün* ücret kölelerı çoğunluğu tarafından baskı altına alınışı, ayaklanan kölelerin, serflerin ve ücret emekçilerinin bastırılmasında akacak kandan çok daha az kana malolacak daha kolay, daha basit ve daha doğal bir görevdir ve insanlığa maliyeti çok daha az olacaktır. Ve baskı için *özel bir makineye* olan gereksinmenin kaybolmaya başlaması, demokrasının halkın böylesine buyük bir çoğunluğuna yayılmasıyla bağdaşan bir şeydir. Doğaldır ki, sömürücüler, halkı baskı altına alma görevini yerine getirmek için oldukça karmaşık bir makine olmaksızın bunu başaramazlar, ama *halk* sömürücüleri, çok basit bir "makine" ile bile, hatta bir "makine" olmaksızın, özel bir aygıt olmaksızın da, *silahlı halkın* basit *bir örgütüyle* (İşçi ve Asker Temsilcilerinin Sovyetlerinin başı çekmeleri gibi diyebiliriz) baskı altına alabilir.
>
> Nihayet, yalnızca komünizm, devleti kesenkes gereksiz hale getirir, çünkü baskı altına alacak *kimse* kalmamıştır - bir *sınıf*, halkın belirli bir kesimine karşı sistemli bir mücadele anlamında "hiç kimse". Bizler hayalci değiliz, ve hiç bir şekilde *tek tek bireylerin* taşkınlıklarının olasılığını ve kaçınılmazlığını, ya da *böylesine* taşkınlıkların önüne geçilmesinin gereğini yadsımıyoruz. Ancak, önce bunun için özel bir makineye özel bir aygıta gerek yoktur; bu, herhangi bir uygar insan kalabalığının, modern toplumda bile bir kargaşalığı ya da bir kadına yapılan saldırıyı durdurmak için müdahale etmesi kadar basit ve gönüllü olarak, silahlı halkın kendisi tarafından yapılacaktır. Ve ikincisi, biz biliyoruz ki, toplumsal ilişkilerin kurallarını çiğnemek demek olan taşkınlıkların temel toplumsal nedeni, insanların sömürülmesi, onların gereksinme ve yoksulluk içinde olmalarıdır. Bu esas nedenin ortadan kaldırılmasıyla, taşkınlıklar da kaçınılmaz olarak "sönmeye" başlayacaktır. Nasıl bir hızla ve nasıl bir yol izleyerek bunun olacağını bilmiyoruz, ama bunların söneceğini biliyoruz. Bunların sönmesiyle devlet de *sönecektir.*

Bunlardan sonra benim ulaştığım sonuç şudur : Bizim tartışmamızda "dağıtma" ile "dağılma"nın iç içe geçmesi şeklinde birlik yönüne dikkat çekilmesi yerine, bunların ayrılığına dikkat çekilmesi çok daha önemlidir.-Bu noktada "iradecilik" şeklinde bir sapmanın gelişmesi ihtimaline karşı dikkatli olmak gerektiğini düşünüyorum.

Cevap yazısında söylenilen "Bu sebeplerle ,yoldaşın sonuçta söylediği gibi, "sonuç açısından var olan birliğin, onların nasıl ortadan kalktığına verilen cevapla ortadan " kalkıp kalkmadığını, ya da ne ölçüde var olduğunu, yoldaş bunlara tavır takınınca göreceğiz " ile ilgili olarak söyleyeceklerim bunlar.

İçerikle ilgili önemli gördüğüm üç konuda biraz da olsa görüşlerimi detaylandırabildiğimi sanıyorum. "Sonuçları açısından önemli" olan bir tartışmada yapılması gereken en iyi şey de bu olsa gerek .

27.07.1983 de bitirildi.

Muhsin

"KOMÜNİST ENTERNASYONAL İLE İLGİLİ" BAŞLIKLI YAZI HAKKINDA

****

(Tartışmaya açık ilk düşünceleri ortaya koyan bir taslak yazıdır)

Yazı, enternasyonal örgütler arasında ne anlamda nitelik farkı olduğu sorusuna cevap vermeye çalışma iddiası ile ortaya çıkıyor. Ve biraz da olsa ne gibi nitelik farkı (farkları olmalı" gördüğünü açabildiğini düşünüyor.

Düşünce "doğru" değildir. Bu sebeple, nitelik farkları sorunu doğrudan biraz da olsa "açıklanamamış ", yoldaşın pozisyonunun yanlışlığının nerede açık bir biçimde ortaya çıkacağı iyice belirginleşmeye başlamıştır.

Şimdi, ben aşağıda, yalnızca bir kaç önemli noktayı öne çıkaracağım. Zaten yazının kendisi de, gerçek bir yazı olarak fazla uzun değildir. Klasiklerden alınan şeyler, yazının içinde genellikle yorumsuz olarak aktarıldığında , pek fazla bir görev yerine getirememe durumu ortaya çıkabilir. Yazıda bu gerçek halindedir. Alıntı aktarılmış, ama orada neyin öne çıkarılması gerektiği, ne denildiği, sorun ile bağının nasıl kurulduğu belirtilmemiştir.

Benim yazımda katıldığını söylediği yere, aslında katılması anlamsız olduğu için, şimdi yoldaş vazgeçtiğini (o belli bir yerden vazgeçtiğini, ya da daha tam söylersek, o kısmın tam doğru olmadığını) ilan ediyor. O da, 1.Enternasyonalde birleşen güçlerin, daha sonraları bizim komünistlerin birliği dediğimiz seviyeye denk düşen güçler olduğu yorumudur. Lenin, bir makalesinde, 1848-1871 arasını Marksizmin gelişmesi tarihi içinde ilk dönem olarak adlandırır. Bu ilk dönemin özelliğini de şöyle belirtir: "Birinci dönemin başında, Marks'ın öğretisi hiç de egemen değildi. SOSYALİZMİN BİR ÇOK GRUP YA DA EĞİLİMLERİNDEN SADECE BİRİ İDİ. Egemen olan sosyalizm biçimleri, çoğunlukla , bizim narodnızme yakın olanlarıydı. "(MEM, s.93)

Bu demektir ki, birinci enternasyonalde birleşen güçler, o günkü koşullar açısından sosyalizmin bir akımı olan Marksizm ile birleşen sosyalist akımlar-güçlerdi.

O günkü şartlarda Komünizm(Marksizm) sosyalizmin akımlarından birisi idi.

Zaman içinde, gerçek sosyalizm (komünizm) (Marksizm) olarak ortada kaldı. Tek bilimsel sosyalizmin Marksizm (komünizm) olduğu ispatlandı.

Şimdi sonraki durumuna ait deyimlerle konuşulduğunda, neden, ilk enternasyonal içindeki güçlerin "komünistlerin birliği" denilen seviyeye denk düştüğünü iddia etmek yanlış olsun ?

Yoksa onun doğruluğunun kabulü , enternasyonal örgütler içinde , daima , o günkü tarihi koşullarda sosyalizmin-komünizmin akımlarının (öyle değerlendirilenlerin) birleştiği temel nitelik benzerliğinin kabulüne götürür olmasından mı korkuluyor ?

(Lenin'in sözkonusu makalesindeki değerlendirmeler nasıl yorumlanmalı?)

...

"1.Enternasyonalin 3. süne göre (aynı zamanda 2.sine göre de) durumu bir ilk adımdır. Bu anlamda (hangi anlamda? -adım mı-BN) onlar amaçları, bileşimleri ve bu ikisinin sonucu olarak ilkeleri açısından benzemezdirler."

1.Enternasyonal 2. ve 3. lere göre bir ilk adım ise, 2. Enternasyonal sonraki ne göre kaçıncı adımdır ?

Birinci enternasyonal , adı üstünde, zaten birinci (ilk) adımdır; enternasyonal alanda (Komünistler Birliğini saymazsak) proletaryanın bir ilk adımıdır. "Bu anlam" bu anlamda mı kullanılıyor ? Yoksa , hangi anlamda ?

Birinci ve ikinci enternasyonal adımlarından sonra , 3.nün , bir başka duruma

göre adım olması imkanı yok mu?"Vazgeçilmez amaç" Komintern'e göre 1.enternasyonal bir araçtı ile bu "adımların" bağı var mı, varsa ne?

Bir "adım"dan çıkıp, "bu anlamda " deyip, sonra da, bu bir adımın, üç ayrı enternasyonal örgütün amaçları, bileşimleri ve bu ikisinin sonucu olarak ilkeleri açısından BENZEMEZlikleri nasıl olupta yaratabildiği "biraz" anlaşılmaz olarak kalmaya devam ediyor. Bu anlaşılmazlığın "araç" "amaç" ile bağı var mı?

.....

"Yazımın ilk bölümünde ortaya koymaya çalıştığım objektif durum açısından da durumların benzemediği ortadadır "

Objektif durum açısından durumların benzemediği meselesi.

Objektif durum var olan durumdur. Var olan durum, kuşkusuz ki, ilk enternasyonal ve diğer enternasyonal örgütlerin kurulması dönemlerinde değişiktir. Bu normaldir de.

Normal olmayan,bu gayet normal durumu, enternasyonal orgütler arasında ne anlamda nitelik farkı vardır, sorusuna cevap olarak ileri sürmektir. Bu objektif durum değişiklikleri, onların arasında bir nitelik ayırımı yaratmaya nasıl hizmet ediyor, orada nasıl bir rol oynuyor. Asıl sorular bunlardır.

.....

"Olumsuz olsa bile, bir örnek vermek gerekirse, örgütlenme sorunu taktik bir mesele olmasından hareketle, tasviyecı bır akım desteklenebilir mi? Ve böyle bir durumda "örgütlenme sorunu taktiktir" şiarı temelinde mücadeleye başlamak ne ölçüde doğru olacaktır?"

Tasviyeci bir akım!! Bu "tasviyeci" bir akım ML bir örgütte mi ortaya çıktı? Yoksa, revizyonist bir orgütü mü devirmeye çalışıyor ? Komünistlerin destekleyeceği HANGİ TÜR bir tasfiyeciliktir? vb. Yoldaş, komünistlerin sorunu sınıf temelinden bağımsız ele almadıklarını unutmuşa benziyor. Yoldaş, bolşeviklerin ikinci enternasyonal içinde şanlı bölücüler sıfatı kazanmış olduğunu, vb. unutmuşa benziyor.

Mücadeleve örgüt biçimlerinin taktikleri sorunu.

Yoldaş, sorun ne kadar açıkmış da, bunlarla uğraşıyor konumlarında, görünen o ki, bu konuya bir daha dönmek zorunda kalacağız diyor. Marksizm-Leninizmi bir aksiyomunu tartışmaya açmış olmaktan çekineceğine, böyle pişkin tavırlar takınıyor.

O, Stalin'in,konusu "örgütlenme biçimleri" olan makalelerinde, onun "proletarya partisi"ni "proletaryanın devlet örgütü biçimini " örgütlenme biçimleri arasında saydığını bilmiyor mu? Stalın'in Leninizmin ilkelerinde Komünist partisi ve proletarya diktatörlüğü (devletı) örgütlerine, sendika ve kooperatifler ile, basın , kültür ve eğitim örgütleri ile, belli bir bağıntıda, bir ve aynı temelde, proletaryanın örgütleri olarak saydığını bilmiyor mu? Stalin'in , bu tür örgütlerin hepsinin proletaryaya belirli koşullarda gerekli olduğunu, şartlara bağlı olarak değişebilir olduğunu, yokolabilir olduğunu belirttiğini bilmiyor mu?

Bilmiyorsa, söylenilenleri dikkate neden almıyor?

Biliyorsa, bütün bunları tartışma konusu ile nasıl bağını kurarak yorumluyor?

.....

"3.Enternasyonal dağıtıldığında durum neydi? (Benim zaten öğrenmek istediğim- ve tabii öğrenilmesini istediğim de- sorulardan bir tanesidir bu.)"

İkinci alıntı da şu:

"Ben K.ENT. (Komintern-BN)li de böyle görüyorum. Yani onun vazgeçilebilecek

bir orgüt türü olması sorunu çok geneldir. Önemli olan, bunun somut durumdaki yerinin ne olduğudur ."

"Daha önce yazdığı " yazının devamı olduğunu söylediği bu yazıda , fikirler, aynı temelde devam etmede biraz sarsıntı geçirmişe benziyor.

İlk yazısındaki "ilk tavırda" Komintern'in "hem de vazgeçilmez bir amaç" olduğunu ilan etmişti yoldaş. Eğer o vazgeçilmez bir amaç ise, hangi gerekçeyle dağıtılmış olursa olsun yanlış idi. Onun mantığı bunu demek zorunda idi. Onun"mantığı" bu bakımdan zaten Stalin'in hata yapmış (bu noktada) olmasından yola çıkmak, vb. zorunda idi. Bu mantık, kendisine doğrudan, gerekçelerin tek tek değerlendirilmesi çalışmasının bir sonucu olarak Komintern'in dağıtılmasından yanlış mı, doğru mu olduğu şeklinde bir metot izlenmesini dağıtılmadan bağımsız bir gerekçe tartışması olarak nitelemek anlamında tavır takınmıştı. Yani onun için soruna GEREKÇELERİN dışında DA başka şeyler temelinde yaklaşılmalıydı..vb,vb.

Şimdi ise o, biraz değiştiriyor tavrını.

Madem şimdi, bu tavır takınılıyor, o zaman şuna açık cevap gereklidir :

Komıntern ne anlamda "vazgeçilemezdir ", ne anlamda ondan vaz geçilebilir? Ya da , revizyonizmin egemenliği, vb. doğal parçalanmışlık dışında , herhangi bir durumda, haklı gerekçeler temelinde, daha henüz dünya çapında komünist sistemin egemen olmadığı şartlarda vazgeçilebilir mi?

Eğer "somut durumda" böyle vazgeçilebılir ıdi ise, dağıtıldığı dönemde belli gerekçelerle dağıtılma olayını incelerken, bizım, "dağıtılabilir" diyerek işe başlamamız neden yanlıştır?

Bunlarla bağıntılı olarak,yoldaşın "öğrenmek" istediği (öğrenilmesini talebini katmıyorum işin içine -çünkü o istemese de, bizim onu öğrenmemiz, bizim bir görevimizdir) şeyin NE olduğunu, ya da "vazgeçilmez olan amaç" ın vazgeçildiğinin olgu olduğu şartlarda neyi neden ötürü (onun dağıtılmasının yanlışlığını, kullandığı mantık ilan ettirmek zorunda olduğundan dolayı) öğrenecegini açıklaması yerinde olacaktır.

...../.....

2.8.83 Ba

(Bu yazı ile ben, yazar ile, onun kullandığı yöntemlerin tersine, aramızda bir tartışma yürütmek, en azından giderilebilir olan bazı şeyleri gidererek, açık çelişmeli konumlar üzerinden kitle önünde polemiğin şartlarını yaratmak istiyorum .)

(Bu bakımdan bu yazı, bu amaçla yazılmıştır. Yazdığı bundan önceki yazıya ayrıca cevap hazırlamaya çalışıyorum.)

(Ben, bu yazıyı da, şimdilik yayınlamayı düşünmüyorum.)

(Bu yazıyı, şu an eldeki belgeler çerçevesinde-pek yok- ve doğrudan daktiloya çektim.)

PROLETER ENTERNASYONALİZMİNİ DAHA DERİNDEN KAVRAYALIM !
ARAŞTIRMA SONUCU KONUŞMAK GEREKTİĞİ ÖĞRENİLMİŞ SÖZÜNÜ PRATİKTE UYGULAYARAK KAVRADIĞIMIZI GÖSTERELİM !
KLASİKLERİMİZİN İDDİA VE KUŞKULARLA SORUN HALİNE GETİRİLMESİ ÇABASINA KARŞI KOYALIM ! (1)

Hatırlanacağı gibi, 1. Enternasyonalin dağıtılması olayının değerlendirilmesi ile bağ içinde Parti Hücresindeki bir üye ile giderek daha önemli hale gelen bir çelişme çıktı. Bu tartışmaya ilişkin iki yazı Komünist'in 11. sayısında yayınlanmıştı.

Şimdi Muhsin, benim cevabi taslak yazımda göstermeye çalıştığım hatalarını görüp, tutumunu düzelteceğine, hatalarını teorik olarak gerekçelendirmeye; hataları üzerinde yürümeye devam ettiğini gösteren bir yeni yazı yazmıştır.

Muhsin yazısında, sistemsizlik içinde -anlaşılan 'hiçbiri eksik kalmasın' düşüncesiyle- birçok asıl önemli ile önemli olmayanı belirgin bir şekilde ayırmaksızın cevap vermeye çalışıyor. Bu iseyazının gerçek pozisyonlarının okuyucu tarafından kolayca görülmesini engelliyor. Aynı zamanda bu sebeple DE ben, çelişmenin belirgin asıl noktalarını öne çıkarmaya çalışan bir cevap vermeye çalışacağım.

Bu ön açıklama içinde, bir de tartışma içinde önem kazanacak olan bir noktayı belirtmek gereklidir.

Ben Muhsin'in ilk yazısına cevabi taslak yazımda, Komintern'in dağıtılmasının gerekçelerinin incelenmesinin önemli olduğunu, bunun görev olduğunu belirtmiştim. Ama kesinlikle, onun dağıtılmasının SOMUT GEREKÇELERİNİ TARTIŞMAYA hiçbir biçimde girmedim.

---

(1) : Yazıyla ilgili birkaç noktayı burada belirtmekde yarar var.
Bu yazının ilk kaba taslağı 22-26 Temmuz 1983 tarihleri arasında yazılı hale getirilmiş; o haliyle Muhsin Celal ile başka yoldaşlara verilmiştir. Daha sonra, 6 Eylül 1983 tarihinde Muhsin ve Celal, günümüzün revaçda akımının birer 'sıra neferi', yani örgütsüzlük akımının basit birer parçaları olmak için, partiden 'zorunlu' ayrılıklarını gerçekleştirdiler. Bu yazımızın son biçimi Aralık 1983'de tamamlanabildi. Son biçiminin daha önceleri bitirilebilmiş olması kuşkusuz ki, çok iyi olurdu. Ne var ki, başka şeylerin yanısıra, örgütlü bir çalışmanın getirdiği yükümlülükler, her türlü örgütlülük sorumluluğundan 'arınmış' örgütsüzlük neferlerinin 'zorunluluklarından' çok daha fazla anlaşılabilir.
Yazının bu biçimi, temel pozisyonlar itibarıyla taslak halindeki pozisyonlarla uyum içindedir.
Bu yazıya, taslak hali üzerinde tartıştığımız yoldaşlardan birisinin eleştirileri üzerine (Munsin ve Celal'in değil) birçok düzeltmenin yanısıra bir önemli fikir eklenmiştir.Bu da, ülke düzeyinde bir komünist partisinin gerekliliği ile, dünya düzeyinde bir komünist partisine duyulan gereklilik arasında berrak bir ayrımın yapmanın önemli olduğu fikridir.

Böyle bir görev, ortak bir çalışmanın-incelemenin sonucunda çözülmelidir. Buna karşılık o, cevabında, yazımdaki bu belirgin yanı unutarak; konunun kollektif bir biçimde henüz incelenmediğini ve kendisinin de özel bir yeterli incelemesi olmadığını vb. bilince çıkarmadan, kısa yoldan Komintern'in dağıtılma gerekçeleri üzerine doğrudan tartışmaya girme tavırları takınıyor.

Ben burada açık bir biçimde yineliyorum ki, bu görev, partinin önündeki bir görevdir. Şimdi verdiğimiz cevapta da, bu gerçeği hesaba katmak zorunlu idi ve bu yüzden hesaba kattık.

Burada, somut polemiğe girmeden önce, biz bu konuya ilişkin temel görüşlerimizi toplu bir şekilde olumlu olarak ortaya koymak istiyoruz. Daha sonra bunları polemik içinde ispatlamaya çalışacağız.

Bu noktadaki temel görüşlerimiz şunlardır:

Komünistler için bütün diğer kendi içinde amaçların bağlanması gereken en yüce amaç, proleter dünya devrimi amacıdır. Bu ülküye ulaşma yönünde proleter enternasyonalizmi siyaseti uygulanır. Bu siyaseti daha iyi uygulamanın birer aracı olarak uluslararası örgütlenmeler gerekli olur. Gerekli hale gelen uluslararası örgütlemenin biçimini, proleter dünya devriminin o an içinde bulunulan sorunları, görevleri vb. belirler. Bu yüzden de uluslararası proletarya örgütlerinin biçimleri de değişiklikler gösterir.

Marksizm-Leninizm proletaryanın bütün örgüt türlerinin 'taktik' bir sorun olduğunu; ihtiyaca bağlı olarak dağılma-dağıtılma bağıntısında aynı özellikte olduğunu öğretmektedir. Diğer örgüt türleri içerisinde, örneğin tayin edici role sahip olan Komünist Partisi de, bu özelliğin dışında değildir.

Uluslararası örgütlenme ile ülke düzeyinde örgütlenme bağıntısında, bunlar arasında berrak bir ayrım yapılması gereklidir. Bir ülkede Komünist Partisi olmadan, proletarya önderliğinde bir devrim olamaz bir şeydir. Ama örneğin Sosyalist Ekim Devrimi, uluslararası bir örgütlenmenin hemen hemen olmadığı (Komintern'in resmen kurulmadığı) şartlarda gerçekleşmiştir.

İlk enternasyonal örgüt, ikinci enternasyonal örgüt, Komintern (3. Enternasyonal), uluslararası prolekaryanın, içinde bulunulan koşullara bağlı görevlerini yerine getirme temelinde, o sırada 'işçi sınıfı safları içinde' değerlendirilen (bugün anladığımız anlamda söylemek gerekirse, komünist ya da komünizme yönelmiş olarak değerlendirilen) güçlerle ortak oluşturulmuş, bu güçlerin enternasyonal ittifakının değişik biçimlerde tezahürü olarak ortaya çıkan örgütlerdir. Komintern tipi bir örgütlenmenin, tüm bir çağ boyunca değişmez biçim, mutlak biçim olarak gösterilmesinin MELS'in görüşlerinde yeri yoktur. İlk enternasyonal nasıl zamanı geldiğinde dağılmışsa ve dağıtılması zorunlu ise, aynı şeyin Komintern için söylenmesinin önünde bir engel yoktur, tersine bunun söylenmesinin bir dayanağı da ilk enternasyonal örgütün dağıtılması olayıdır.

Bunun ötesinde, bütün örgüt türleri gibi, uluslararası örgütler de, uzun ya da kısa zaman aralığında, ihtiyaçlara bağlı olarak değişikliğe uğrar, ortadan kalkabilirler dedik. Bunu kabul etmek demek, somut olarak Komintern'in dağıtıldığı tarihde, dağıtıldığı gerekçelerle, dağıtma eyleminin doğru mu yoksa yanlış mı olduğu tartışmasından bağımsız olarak zamanı geldiğinde Ko-

mintern'in de dağılacağı veya dağıtılması gerektiğini öngörmek anlamına gelir. Dağıtma gerekçelerinin gerçek bir değerlendirmesi için, bu tavır gerekli bir önkoşuldur.

Komintern'in dağıtılma gerekçelerinin Marksizm-Leninizmin taleplerine bağlı olarak incelenmesi görevi, dünya komünist hareketinin geçmişinin incelenmesi çalışmasına bağlı, onun içinde çözülmesi gereken bir görevdir. Bu görev 'mantık' yürütmelerle değil, bilimsel bir inceleme çalışmasının sonucu olarak çözülmelidir.

Bizim pozisyonlarımızın en temel hatları işte kabaca böyle ifade edilebilir.

Şimdi, bir de, konunun daha iyi anlaşılabilmesi için, tartışmayı kabaca özetleyelim.

Konu, Gotha'nın eğitimi içinde, ilk enternasyonal örgütün dağıtılmasının gerekli hale geldiğini söyleyen Engels'in sözleriyle, Komintern 'dağıtılmamalıydı' yaklaşımının yanlışlığı üzerine bağ kurulması sırasında ortaya çıkmıştır.

Muhsin, böyle bir bağ kurulmasına karşı çıkmış, kabaca şu tezleri savunmuştur:

- İlk enternasyonal ile Komintern arasında nitelik farklılığı vardır.
- Sendika, birlik, komite ile parti ve proletarya diktatörlüğü genel olarakörgütlenme içinde ele alınıp, örgütlenme de taktik sorundur denilebilir mi? Sendika, birlik vb. kurulup dağıtılabilir, fakat parti ve proletarya diktatörlüğü nasıl olacaktır?
- Hem Komintern'in gerekçelerini tartışmak ve hem de dağıtılabilirdi diye işe başlamak yanlıştır. Bu soyut gerekçe tartışmasına döner.
- Komintern dağıtılmamalıydı diyenlere karşı, başka şeyler temelinde değil, onların ideolojik sorunları örgütsel sorunlara taşıdıkları belirtilerek mücadele edilmelidir.

Bu dört tezin yer aldığı yazıya karşı, biz de verdiğimiz cevapta kabaca şu tezleri savunduk.

- Birinci Enternasyonal ile Komintern arasında ne anlamda nitelik farkı vardır? Bize göre, ilk enternasyonal içinde birleşen güçler de, şikdiki deyimlerle konuşulduğunda, komünistlerin birliği denilen seviyeye denk düşen güçlerdi.
- Sendika, birlik dağıtılır, fakat parti, proletarya diktatörlüğü dağılır şeklinde, dağıtma ile dağılmayı karşı karşıya koymak yanlıştır. Bunlar karşı karşıya durmazlar.
- Sorunu "dağılmanın kendisi" ve "soyut gerekçe tartışması" biçiminde bir karşıkarşıya koyuş doğru değildir. Dağıtılma, belli gerekçeler temelinde gerçekleşiyorsa, bu gerekçelerin incelenmesi, dağıtılmanın kendisinin değerlendirilmesi demektir.
- 'Komintern dağıtılmamalıydı' yaklaşımının, Komintern'in o biçimde dağıtılmasının revizyonizmin gelişmesinde payı olmuş olabil mesi ihtimalini ileri sürmesine karşı, bu tavrı, ideolojik sorunları örgütsel sorunlara taşımak şeklinde nitelemek yanlıştır.

Bu ilk karşılıklı pozisyonlardan sonra, Muhsin bir yazı daha yazdı. Ona bu yazımızda cevap vermeye çalışacağız. Bizim görü-

şümüze göre, bu yazıda, başta getirilen gerekçelerin bir bölümünü geri plana iterek öne çıkan bir nokta vardır: O da Komintern tipi bir örgütün açıkca vazgeçilmez bir amaç olarak nitelenmesidir.Bu yazısında o şöyle diyordu:

"Yani üzerinde tartışılan örgüt türü olarak Komintern, bir dünya komünist partisi idi. O, proletaryanın uluslararası alanda burjuvaziye karşı diktatörlüğünü temsil ediyordu. Bu anlamda 1. Enternasyonal'e 'araç', Komünist Enternasyonal'e geçişin'aracı' denilebilir. Oysa KE'in kendisinin bir başka duruma göre 'araçlığı' (tüm dünyada komünizm) onun 1. Enternasyonal'e göre 'amaç' olmasını değiştirmez. HEM DE VAZGEÇİLEMEYECEK BİR 'AMAÇ'." (Büyük Harfler Bana Ait) (Muhsin'in ikinci yazısı)

Bu yazasında o, proleter enternasyonalizmi sorununu doğru ele almadığını, Komintern tipi bir örgütlenmeyi mutlaklaştırdığını; Marksizm-Leninizm'in örgüt sorunlarındaki öğretilerine karşı tavır aldığını; kendi bilgisizliğimizi aşmak için önümüze görev koyacak yerde, bu bilgisizlikten yola çıkarak bizim klasiklerimizi, Stalin'i sorun etmemizi öneren poz isyonlar savunuyordu. (2)

Tartışmanın durumu kabaca işte böyledir.

PROLETER ENTERNASYONALİZMİNİ DAHA DERİNDEN KAVRAYALIM:

Şimdi biz, önce konuyla ilgili belirleyici önemde bazı temel bilgileri aktarmak istiyoruz.

Marks ve Engels, Komünist Manifesto'da proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesinin öz olarak enternasyonal ama biçimde ulusal bir mücadele olduğunu açıklamışlardı. Şöyle demişlerdi:

"Öz olarak olmasa bile, biçim olarak, proletaryanın burjuvazi ile savaşımı ilkin ulusal bir savaşımdır. Her ülkenin proletaryası elbette, herşeyden önce kendi burjuvazisi ile hesaplaşmalıdır." (Marks-Engels, Seçme Yapıtlar I, s.144)

Proletaryanın enternasyonal görevleri süreklidir. Bu görevlerin iyi bir biçimde yerine getirilebilmesi için örgütlenmeler gerekli olacaktır. Bu örgütlenmelerin biçimlerinin NASIL olacağı,nasıl bir YAPIDA olacağı sorunu, uluslararası proletaryanın karşı karşıya olduğu sorunlarla, o sorunları ortaya çıkaran koşullarla, bu koşulların Marksist-Leninist açıdan değerlendirilmesiyle vb. belirlenecektir, belirlenmelidir.

---

(2) Sonraları daha da açık görülmeye başlandığı gibi, Komintern'in vazgeçilmez 'amaçlılığı' ile Troçkist örgütlenme anlayışı arasında da belli bağıntılar vardı. Bilindiği gibi, dünya devrimini 'toptan' hayal eden troçkistlere göre, dünya ülkeleri arasında koordinasyonu sağlayacak bir dünya KP'sine ihtiyaç vardır. Ülkelerdeki örgütlenmeler, bu merkezi örgütün 'seksiyonlarıdır'. Ve bu merkezi KP'nin dağıtılması diye bir olay olamaz. Komintern ise, onlara göre, tek tek örgütler milliyetçilik yolunu tuttuğu için (bir tek ülkede sosyalizmin zaferinin mümkün olduğunu savunmak onlar için milliyetçiliğin delilidir) zaten dağılmak zorundaydı.
Muhsin, sorunları bu noktaya kadar, bu berraklıkta koymadı. Ama, onun daha tartışmanın başında, 'Stalin'in, Dimitrov'un, Mao'nun hataları'nın ne olduğundan; sorumluluklarının ne olduğundan bahsetmeye başlaması, soruna nasıl yaklaştığının bir işareti kabul
(Dipnotun devamı bir anka sayfada)

Gerçekten de, tüm enternasyonal düzeydeki örgütler, dünya işçi sınıfı hareketinin durumu; ideolojik alandaki durum, bunlardan doğan görevler temelinde YAPI-BİÇİM kazanmışlardır. Durumlarda ortaya çıkan değişmeler, kaçınılmaz biçimde enternasyonal örgütlerin yapılarının değişmesi sonucunu vermişlerdir.

Önce 1. Enternasyonal'le ilgili durumu ele alalım. (3)

Eski çağda, tekel öncesi kapitalizm çağının ilk zamanlarında, gelişme bir dereceye kadar "sakin", "barışçıl", "uygarlık" ilişkileri içinde "eşit" olarak gelişme şeklinde yürüyordu.

Siyasi planda, burjuvazi tam olarak gericileşmemiş, devrimci barutunun tümünü yitirmemişti.

Proletarya siyaset sahnesine yeni yeni çıkmaya başlayan, burjuva devrimlerinin insan gücü olmaktan çıkıp, kendi sınıfı için mücadele ve örgütlenmeye başlayan yeni modern sınıf idi.

1848 yılında patlayan devrimci fırtınanın ardından gelen dönem işçi sınıfı hareketini, Avrupa'da, büyük bir yıkıma uğratmıştı. 1860'lı yıllarda hareket yeniden yükselmeye başlıyordu.

Bu dönemde henüz, 'işçi sınıfı saflarında' değerlendirilen bir dizi 'sosyalizmin akımı' vardı. Marksizm bu akımlardan birisi idi ve bu akımlar arasında eğemen olan akım da değildi. (Bkz. Lenin,'Karl Marks'ın Öğretisinin Tarihsel Yazgısı, ayrıca 'Komünist Manifesto'nun önsözleri).

İşte, ilk enternasyonal örgüt, bu niteleyici unsurların bir ürünü olarak ortaya çıktı.

"Avrupa işçi sınıf, eğemen sınıfların gücüne karşı yeni bir saldırı için yeterli güç topladığında, ortaya Uluslararası İşçi Birliği çıktı. Amacı, Avrupa'nın ve Amerika'nın tüm militan işçi sınıfını tek bir büyük ordu içinde kaynaştırmaktı. Bu yüzden, Manifesto'da ortaya konmuş bulunan ilkelerden hareket edemezdi. İngiliz sendikalarına, Fransız, Belçika, İtalyan ve İspanyol Proudoncularına ve Alman Lasalcilerine kapıları kapamayacak bir program sahip olmak zorundaydı. Bu program -Enternasyonal'in Tüzüğünün girişi- Bakunin'in ve anarşistlerin bile teslim ettikleri bir ustalıkla Marks tarafından hazırlanmıştı. ..." (Engels, 'Komünist Manifesto'nun 1890 Almanca baskısına önsöz, ME-SY.I,s.122) (Altı metinde çizili)

Engels, bir başka yerde de, yine geriye dönük olarak şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

" O-Yani, birinci enternasyonal (BE)- tüm Avrupa'da eğemen olan baskının, daha yeni uyanan işçi hareketine birlik ve her türlü iç polemikten çekinme buyurduğu İkinci İmparatorluk dönemine ilişkindi. Proletaryanın ortak kozmopolit çıkarlarının birinci plana gelebildikleri zamandı bu; Almanya, İspanya, İtalya, Danimarka, harekete ya daha yeni girmiş, ya da o sırada girmekte bulunuyorlardı. 1864'te, hareketin teorik niteliği, gerçeklikte tüm Avrupa'da yani yığınlar içinde demek istiyorum, henüz çok belirsizdi. ..." (ME-SY I, s. 518) (Engels'den F.A. Sorge'ye mektup.) (abç)

(Dipnot 2'nin devamı)
edilebilir. (Bu konuda"'Yeni adım' üzerine açıklama" başlıklı yazılarına bakınız. İki numaralı dipnot. Tüm alıntıyı ilerde aktaracağız.)
(3) Burada, özü itibarıyla bir enternasyonal örgüt olan Marks-Engels önderliğindeki 'Komünistler Birliği'ni ele almıyoruz.

1864 yılında, bu değerlendirmeler ve koşullar çerçevesinde oluşan ilk enternasyonal örgüt, işçi sınıfı hareketinin genişlemesine, büyümesine ve buna bağlı olarak her bir ülkede parti olarak örgütlene bilme olanağına kavuşulmasına ve siyasi saflaşmalara bağlı olarak, işlemez hale gelmeye başladı. 1870'li yıllar da fiilen dağılma gerçekleşmemişti. 1874 yılında ise alınan bir resmi karar ile, birinci Enternasyonal resmen dağıtılmış oldu.

Dağılma yıllarında, enternasyonal hakkında Engels şu değerlendirmeyi yaptı:

" Enternasyonal, on yıl boyunca Avrupa tarihinin bir yönüne eğilmiştir -geleceği temsil eden yönü üzerinde- ve bu çalışmalarından dolayı gurur duyabilir. Ama bu, eski biçimi ile yararlılığını yitirmiştirEskisine benzer bir yeni Enternasyonal yaratılması için, bütün ülkelerin proleterlerinin ittifakı, 1849-64 arasında olduğu gibi işçi hareketi üzerinde genel bir baskı gerekecektir.Proleter dünyüsı böyle bir şey için artık çok büyük, çok geniştir. Bundan sonraki Enternasyonalin -Marks'ın yazılarının etkilerini birkaç yıl göstermelerinden sonra- doğrudan doğruya komünist olacağına ve bizim ilkelerimizi ilan edeceğine inanıyorum." (ME-SY-I, s. 518-519) (abç)

Engels bu değerlendirmelerin yanında, "onu tekrar hayata getirmek için girişilecek her çaba delilik ve enerji kaybı olacaktır" (aynı yerde) diyordu.

Görüldüğü gibi, uluslararası proletaryanın ittifakının örgütsel alanda içinde bulunulan koşullarda ortaya çıkan bir biçimi olarak Birinci Enternasyonal, koşulların değişmesine bağlı olarak ortadan kalkmış; onun oluşmasına önderlik eden klasikler (Marx-Engels) koşullar değiştiğinde onun ortadan kaldırılması çalışmalarına önderlik etmeye başlamışlardır.

Daha sonra 2. Enternasyonal dönemi geliyor.

İkinci Enternasyonal'in 1889 yılında oluşturulması sırasında durum kaba hatlarıyla şöyleydi:

Koşullar bu dönemde, kapitalizmin serbest rekabet unsurunun yerini tekelleşme unsurunun alması yönünde önemli gelişmelerin kaydedildiği koşullardı.

Proletaryanın büyük tarihsel eylemi Paris Komünü'nün 1871'deki yenilgisi , aynı zamanda Batı'nın burjuva devrimlerinin kapanmasının bir işareti oldu. Doğu, bu devrimlere henüz başlamamıştı.

"Batı gelmekte olan değişimlerin 'barışçı' hazırlığı evresine girdi. Sosyalist partiler, özellikle proleter nitelikte olanlar, her tarafta kuruldu ve burjuva parlamenterizmini kullanmayı ve kendi günlük basınını, kendi eğitim kurumlarını, kendi sendikalarını ve kendi kooperatif birliklerini kurmayı öğrendiler. Marks'ın öğretisi tam bir zafer kazandı ve yayılmaya başladı. Proletaryanın güçlerinin seçilmesi ve toparılması ve geleceğin savaşları için hazırlanılması, yavaş ama sürekli bir gelişim gösteriyordu." (Lenin, Karl Marks'ın Öğretisinin Tarihsel Yazgısı, Marks-Engels-Marksizim, s. 94, (aç Lenin)

Lenin, Marksizm ve Revizyonizm' de de yeniden bu döneme ait koşulların bazı yönleri hakkında bilgi verdikten sonra, 2. Enternasyonal örgütün BİÇİMİ, YAPISI, ŞEKLİ hakkında da gayet somut bir değerlendirme yapar. Şöyle der:

"... Marksizm, daha o dönemde (kastedilen dönem 1870'li yıllardır-BE) emekçi hareket içindeki öteki bütün ideolojiler üzerinde tartışmasız bir zafer kazanmıştı.

Doksanlara doğru bu zafen ana çizgileriyle tamamlanmıştı. Prudon'cu geleneklerin kendisine hepsinden çok zemin bulduğu Latin ülkelerinde bile, işçi partileri, programlarını v e taktiklerini marksist temeller üzerinde kurdular. Emek hareketinin DÖNEMSEL ULUSLARARASI KONGRELER BİÇİMİNDE YENİDEN CANLANAN ULUSLARARASI ÖRGÜTÜ (kastedilen 2. Enternasyonaldir-BN), ta başından beri ve hemen hemen hiç mücadele olmadan marksist görüşün BÜTÜN TEMELLERİNİ benimsemişti. ..." (Lenin, Marks-Engels-Marksizm, s. 253/54) (BHBA) (4)

Lenin, kabaca bu koşullar çerçevesinde ortaya çıkan 2. Enternasyonal'e ilişkin olarak, değişik bağıntılarda, şunları söyler:

" İkinci Enternasyonal (1889-1914), büyümesi, devrimci düzeydeki geçici bir düşme sonunda, bu enternasyonalin utanç verici bir biçimde dağılmasına yol açan oportunizmin geçici bir kuvvet kazanması pahasına genişliğine bir gelişme gösteren proleter hareketin uluslararası bir örgütü idi."

"İkinci Enternasyonal, hareketin bir dizi ülkede, geniş yığınsal yaygınlaşmasının tabanının hazırlandığı bir dönemi belirlemiştir." (Marks-Engels-Manksizm, s. 454) (aç Lenin)

Lenin daha sonra, 2. Enternasyonal'in 'gününü doldurmuş olması' üzerine şöyle diyordu:

"Burjuva demokrasisi gününü doldurmuştur, tıpkı ikinci enternasyonal'in hareketin görevi işçi yığınlarını burjuva demokrasisi çerçevesi içinde eğitmek olduğu zamanlarda tarihsel olarak gerekli ve yararlı işler yapmış oldukları halde, gününü doldurmuş olması gibi." (adı belirtilen eser, s.459) (abç)

Burada 'gününü doldurmuş olma'sorunu üzerinde kısaca durmakta yarar vardır. 1914 yılında emperyalist savaşın başlamasıyla birlikte fiilen yıkılan ikinci enternasyonalin yıkımında 'koşulların'vurgulanmasının özel önemi vardır. Örneğin Muhsin, enternasyonal bir örgütün yıkılması olayını ancak oportünizmin egemenliği şartlarında mümkün ve anlaşılır bul maktadır. (en azından Komintern ile ilgili olarak bunu açıkça söylemektedir.) (5)

---

(4) Burada, Lenin'in Engels ile uyum halinde, 2. Enternasyonal'ın YAPISI, biçimi hakkında; 'dönemsel uluslar arası kongreler biçimi' şeklinde yaptığı tespiti çok önemli buluyoruz. Şu anda bunun anlamı üzerine bir tartışmaya girmek istemiyoruz. Ama Komintern tipi, yani dünya komünist partisi biçimi bir örgüt dışında enternasyonal örgütü olamaz gören -anlamsız bulan, yok sayan- tesadüfen veya istenilmeden ortaya çıkmış biçimler gibi değerlendiren"Muhsinler"e 2. Enternasyonal'in yapısı hakkında Lenin'in bu tespitleri üzerinde düşünmelerini öğütleriz. Bu alıntı ayrıca, 2. Enternasyonal in Marksist görüşün bütün temellerini benimseyen bir örgüt olarak Engels in 'öngörüsünü', daha'sarı' hale gelmeden önce doğruladığını da (Muhsin'in bunun tersi yolundaki iddiasına rağmen) açıkca göstermektedir.

(5)

Hayır! Lenin, 'gününü doldurmuş olmak' üzerine sözleri (sadece -ya da- öncelikle) oportünizm egemen hale gel diği için söylemiyor!

(Dipnotun devamı bir sonraki sayfada)

Enternasyonal bir örgütün gününü doldurmuş olması olayını, koşullardan bağımsız olarak (ve bu koşullardan doğan görevlerden, ihtiyaçlardan bağımsız olarak) oportünizmin eğemenliğine-yozlaşmaya bağlamak yanlıştır. İkinci Enternasyonal üzerine Lenin'in söylediği gününü doldurması sözlerinin ne anlamda söylendiği ancak o günkü koşullar bilindiğinde açıklığa kavuşabilir.

Örneğin Stalin bu koşulları şöyle anlatmaktadır:

"Bu dönem kapitalizmin nispeten barışçıl bir gelişme dönemi, emperyalizmin felakete yol açan çelişkilerinin henüz tümüyle açıkça gün ışığına çıkmadığı, işçilerin ve sendikaların ekonomik grevlerinin az ya da çok 'normal' bir biçimde geliştiği, seçim mücadelesinin ve parlamento gruplarının 'başdöndürücü' başarılar sağladığı, legal mücadele biçimlerinin göklere çıkarıldığı ve 'legalite' yoluyla kapitalizmin 'parçalanabileceğine' inanıldığı adeta savaş öncesi bir dönemdi. Kısacası, bu dönem, II. Enternasyonal partilerinin semirdikleri ve ne devrim, ne proletarya diktatörlüğü ne de kitlelerin devrimci eğitimine ciddi olarak eğilmeyi düşünmedikleri bir dönemdi.

(...)

Bu arada yeni bir dönem, emperyalist savaşlar ve proletaryanın devrimci savaşları dönemi yaklaşıyordu. Eski mücadele yöntemlerinin mali sermayenin büyük gücü karşısında tamamen yetersiz ve güçsüz olduğu açıkca görülüyordu.

II. Enternasyonal'in tüm çalışmalarını, tüm çalışma yöntemlerini yeniden gözden geçirmek ve bütün küçük burjuva dar görüşlü -

---

(Önceki sayfadaki dipnotun devamı)

Stalin, gayet açık bir biçimde, "Leninizmin Sorunları"nda, Marks ve Engels ile Lenin arasında İkinci Enternasyonal oportünizmi'nin egemen olduğunu, hakim olduğunu söyler. Sorunu böyle bir tek cümle ile de bırakmaz. Bunu vurgular. Şöyle der:

"Daha önce Marks ve Engels ile Lenin arasında İkinci Enternasyonal oportünizminin egemen olduğu uzun bir dönem bulunduğunu söyledim. Sorunun tam olarak kavranması açısından, bundan oportünizmin biçimsel değil, gerçek bir egemenliğini anladığımı eklemeliyim." (Stalin, "Leninizmin İlkeleri", Leninizmin Sorunları)

Oportünist sapmalar, başlangıçta ulusal sınırlar ile kapalı bir alanda ortaya çıkıyorlardı. Lenin, 20. Yüzyılın başlarında oportünizmin uluslararası bir olgu haline gelmeye başladığını -eğitimini yaptığımız bazı eserlerde bu nokta var- belirtti. Kısa bir zaman içinde, bu süreç tamamlınmış; ve örneğin Rus legal Marksistleri ile Alman Bernsteincıları ve İngiliz Fabian'ları ile Fransız Millerandistleri uluslararası ortak bir sapmanın tek tek ülkelerdeki uzantıları haline gelmişlerdir. (Bkz. "Ne Yapmalı?" "Doğmacılık ve 'Eleştiri Özgürlüğü'" bölümü)

Lenin, 1908'de 'Marksizm ve Revizyonizm'de, 'Revizyonizm uluslararası bir olgudur' tespitini yapar.

Bunlara, 1890'lı yıllarda, Engels'in ölümünün ardından, 'revizyonizm' teriminin isim babası E. Bernstein'in Marksizme karşı mücadelesini bizzat İkinci Enternasyonal içinde verdiğini de eklemek gereklidir.

Bu olgular, tek başına, İkinci Enternasyonal'e oportünizmin bulaşmış ve eğemenliği (değişik biçimlerde) ele geçirmiş olmasının onun yıkılışının yegane sebebi olmadığını göstermektedir.

lük ve dar kafalılığı, bütün bayağı politikacılığı, bütün sosyal şovenizmi ve sosyal pasifizmi yok etmek gerekiyordu. II. Enternasyonal'in bütün cephaneliğini gözden geçirmek ve çürümüş ve paslanmış eski silahları atmak, yeni silahlar yaratmak zorunlu olmuştu. Bu ön çalışma yapılmadan, kapitalizme karşı savaşa girmek yararsızdı. Bu yapılmadıkça, proletarya gelecek devrimci mücadelede silahı yetersiz olarak ve hatta silahsız olarak kalmak tehlikesi ile karşı karşıyaydı." (Stalin, "Leninizmin İlkeleri")

Görüldüğü gibi, sorun hiç de basit bir biçimde, 'oportunizmin egemenliği' ile'çözülememektedir'. İkinci Enternasyonal kurulduğu biçimiyle, değişen çağın yeni zorlu görevlerini yürütebilecek durumda değildi. Onun için de, giderek egemen duruma gelen oportünizm başgöstermeseydi de, o KURULMUŞ OLDUĞU BİÇİMİYLE, yeni tarihi koşulların proletaryadan beklediği görevleri yerine getiremezdi.

Burada, derhal her türlü yanlış yorumu; "öyle ise ne olursa olsun 2. Enternasyonal dağılmak zorundaydı" gibi muhtemel kaderci sonuçlara ulaşılmasını önleyebilmek kaygusuyla birkaç noktayı belirtelim.

Şurası gayet açık olarak ortaya konulmalıdır ki, eğer İkinci Enternasyonal'in yönetimi komünizmden sapmasa; Marksist-Leninist çizgiyi devam ettirse idi, İkinci Enternasyonal kendisini yeni çağın koşullarına göre yeniden düzenleyebilir, bünyesini yeni zorlu görevlerin üstesinden gelebilecek şekilde yeni koşullara uyarlayabilirdi. Bunun olmamasının; İkinci Enternasyonal'in rezil bir biçimde dağılmasının-çökmesinin sorumlu ve suçluları oportünistler ve kendileri de bir başka biçim oportünistler olan Kautskyci merkezcilerdir.

Ancak berrak olarak konulması gereken bir diğer nokta daha vardır: Komünistlerin yönetiminde İkinci Enternasyonal kendisini yeni duruma uyarlayabilirdi. Ama bu ihtimalin gerçek olması halinde, bu örgüt baştaki kurulmuş biçimi ile ikinci enternasyonal olmaktan çıkmış olurdu. Bu örgüt belki ismi aynı olan, AMA KOMÜNİSTLERİN GÖZÜNDE BAŞKA BİR ÖRGÜT olurdu.

Bunun ardından gelen Komintern dönemidir.

Komintern (Üçüncü Enternasyonal- Komünist Enternasyonal), bazı öntoplantıları bir yana bırakırsak, resmi olarak, 1919 Mart'ında ilk kongresini, iktidardaki proletaryanın ülkesi Sovyetler Birliği'nde gerçekleştirerek kuruldu.

Komintern'in kurulduğu dönemde, dünya kapitalizmi, emperyalist kapitalizm halinde tam olarak olgunlaşmış; tek bir ülke proletaryası ve emekçilerinin, devrimle, o ülkeyi emperyalist zincirin halkası olmaktan çıkararak, sosyalizmi inşa edebilme koşulları ortaya çıkmıştı.

Tümüyle gericileşen burjuvaziye karşı, proleter devrimi için, dişe diş zorlu bir mücadele ile hazırlanılması gerekiyordu.

Uluslararası hale gelen oportünizm, emperyalist savaşta, sosyal emperyalizm ve sosyal şovenizm olarak, pratikte de tümüyle uluslararası emperyalizmin parçası olmuştu.

Emperyalist savaş, uluslararası proletaryanın güçlerini önce (genelde) enternasyonalistler ve enternasyonalist olmayanlar olarak ayırmıştı. Ardından gelen Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, enternasyonal proletarya güçlerini ayırmada tayin edici bir başka unsuru, Sovyet İktidarı'na karşı tavır unsurunu ortaya çıkardı. Kurulmuş biçimi ile Sovyet iktidarına, bu biçimde örgütlen-

miş proletarya diktatörlüğüne karşı tavır, komünist güçleri diğerlerinden ayırtetmede mihenk taşı olmuştu.

İşte, Komintern'in oluştuğu koşullar; içinde birleşen güçlerin durumu, Komintern'in önündeki görevler vb. gibi noktaları belirleyen unsurlar kabaca bunlardı.

Komintern, 1943 yılında, 2. Dünya Savaşı içinde, belirli gerekçeler ortaya konarak, onun üyesi olan tüm partilerin oybirliği ile dağıtıldı. Dimitrov, Togliatti, Florin, Gottwald, Kolarov, Koplenig, Kuusinen, Manuilski, Marty, Pieck, Jdanov ve Thorez isimli Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi Prezidyum üyelerinin imzalarını taşıyan tarihi karar metninde, Komintern'in dağıtılmasının gerekçeleri belgeli bir şekilde ortaya konmuştur. (6)

Şimdi, bu gerekli kaba bilgilerden sonra tartışılması gereken noktalarıele almaya başlayabiliriz.

İkinci yazısında Muhsin'in belirgin bir şekilde ortaya koyduğu şey; kurulmuş biçimi ile (bir Dünya Komünist Partisi biçimiyle) Komintern'in, tüm dünyada komünizm hedefi gerçekleşene kadar DEĞİŞMEZ, mutlak bir örgüt biçimi olarak kalması talebidir. Uluslararası proletaryanın ortak örgüt biçimlerinden birini, Komintern biçimi bir örgütü 'vazgeçilmez' olarak göstermesidir.

En önemli teorik çelişme, bu noktada budur. Onun söylediği bir çok şey, yarı açık, yarı-kapalı olarak, bu teorik pozisyonunu doğrulamaya yöneliktir.

Şimdi biz birkaç yönden, bu teorik pozisyonun Marksizm-Leninizm'de yeri olmadığını göstermeye çalışalım.

Önce, örgüt biçimleri-strateji ve taktik sorununu ele alalım.

Muhsin, teorik pozisyonunu doğrulamak için, önce, Marksizm-Leninizm'in genel olarak örgüt biçimlerine mutlak yaklaşmayacağı şeklindeki teorik önermeye karşı, açık bir karşı pozisyon almak zorunda kalıyor.

Biz, ilk yazımızda şöyle demiştik:

"Ayrıca, teorik bir önerme olarak, bu tür örgütlerin belli bir noktada dağıtılabileceğinin mümkün olduğunun kabul edilmesi gerekir." (s.4)
Marksizm-Leninizm, örgüt biçimlerine mutlak yaklaşmaz. Bunların değişebileceğini, zaman içinde yerini başka örgüt biçimlerine bırakabileceğini vb. kabul eder. Bunu baştan ortaya koymak, Marksizm-Leninizm'in bir aksiyomundan yola çıkmak demektir" (Bkz. eldeki broşür s.6)

Biz Komintern dağılabilir-dağıtılabilir diye tartışmaya başlarken, işte Marksizm-Leninizm'in bu teorik önermesinden yola çıkmak gerektiğini belirtmiştik.

Muhsin, yazısında, "bizim bu teorik önermemizi", "tam da tartışma konusu olan ve olması gereken bir'teorik önerme'" olarak nitelemektedir. Bizim bu 'tezimizin', "bu genellikle kabul edilemeyeceğini, edilmemesi gerektiğini" söylemektedir.'Bizim teorik önermemizi', "hiçbir ikna edici kanıt ve kaynak göstermeden ileri sürülen bir'teorik önerme' " olarak tanıtmaktadır.

---

(6) 15 Mayıs 1943 tarihli KEYK Prezidyum karar metnini ek olarak yayınlıyoruz. Şu an bu gerekçeler üzerinde tek tek tartışmak istemiyoruz. Getirilen gerekçelerin, Muhsin'in 'hatırında' kalanları eleştirmesi kadar kolay olmadığını; soruna bolşevikçe sorumlu bir ruhla yaklaşmak gerektiğini, bu belgelerin kesinlikle gösterdiğini saptamak istiyoruz.

Bizim sözünü ettiğimiz teorik önermenin 'bize ait olmadığını; bunun Marksizm-Leninizm'e ait bir teorik önerme olduğunu; anlamak isteyenler için, bizim kaynak, kanıt olarak Marksizm-Leninizm'i gösterdiğimizi açıklamak istiyoruz. Az sonra, bunu genişçe belgeli olarak ortaya koyacağız.

Muhsin, Marksizm-Leninizm'in örgüt sorunlarındaki bu teorik önermesine karşı tavır aldıktan ve bu tezin tartışılmasını istedikten sonra şunları söylemektedir:

"Fakat tam da benim tartışmak istediğim sorunlar bunlardır. 'BU TÜR ÖRGÜT' (abç) deniliyor. Örgüt türü nedir? (Bu noktada benim yaptığım ayırım hatırlansın). Örgütün DAĞITILABİLECEĞİNİN 'MÜMKÜN' OLDUĞU 'BELLİ BİR NOKTA' (abç) nedir? Bu noktanın 'örgüt türüyle ilişkisi nedir? vb." (İkinci yazısı)

Muhsin'in 'hatırlamamızı' istediği, 'yaptığı ayrım' da şöyledir:

"İkinci olarak, örgütlenmenin taktik bir sorun olduğu meselesi. Şimdi alalım bir K partisini ya da PD'nü ele ve diyelim bunlar taktiktir, çünkü ikisi de örgütlenmedir. Ve bir de alalım P'nin önderliğinde kurulmuş olan herhangi bir örgütlenmeyi. Yani sendika, birlik, komite vb. nasıl olacaktır? İkinci söylediklerim (yani ikinci gruptakiler-BE) P'nin gücüne ve perspektiflerine görebağlı olarak kurulup dağıtılabilir. Ama ilk söylediklerim nasıl olacaktır? (Muhsin'in ilk yazısı, bkz. s.3)

Biz burada, tartışmamız açısından, önce şu iki noktaya özel dikkat göstermek istiyoruz.

Muhsin açısından, (örgütlerin dağıtılması ya da dağılması gereken belli noktalar üzerine sorular sorduğuna göre) içinde bulunulan koşullarda sınıf mücadelesinin görevlerine-ihtiyaçlarına bağlı olarak doğan ve ölen örgütlerin bu yapıya nasıl ulaşıp - yokoldukları konusunda 'problem vardır.

Muhsin açısından (dağılma-dağıtılma bağıntasında da sorular sorduğuna göre) bir bölüm örgüt biçiminin dağıtılabilir ve fakat bir bölümörgüt biçiminin dağıtılamaz olması biçiminde ayrım yapılması gerektiği yönünde 'problem' vardır.

Şimdi, diğerleriyle birlikte, bu 'problem'lere de (Stalin aracılığıyla) cevap vermeye çalışalım. (7) (8)

Stalin, konunun birçok yönünü berrak bir şekilde aydınlatan şu açıklamaları yapmaktadır:

> "3. Parti proletaryanın sınıf örgütünün en yüksek biçimidir.
>
> Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir. Ama işçi sınıfının tek örgütü değildir. Proletarya, sendikalar, kooperatifler, fabrika örgütleri, parlamento grupları, partisiz kadın birlikleri, basın, kültür ve eğitim örgütleri, gençlik dernekleri, (açık devrimci eylem sırasında) devrimci mücadele

---

(7) Stalin bizim için MEL ile birlikte bir klasiktir. Onun sözlerini 'ikna edici' kanıtlar- kaynaklar içinde saymayanların problemi bize ait değildir. Kendilerinin problemidir.

(8) 'Örgüt türü' şeklinde bir genel tanım, geniş alanları kapsayan açıklama gerektirebilir. Biz burada, sorunumuzla ilgili olan yan ile kendimizi sınırlayalım. Kastettiğimiz proletaryanın ve emekçi yığınların örgütlenmesi idi. Bu sınıfların mesliki sınıfsal, ekonomik ve siyasi temelde çok çeşitli örgütlenmeleri olabilir. Orada, 'kapitalist örgütlenme' ya da 'dünyanın örgütlenmesi' vb. değil, bunları kastediyorduk. Açıktır ki, bunlar değişik düzeyde, değişik türde örgütlerdir.

örgütleri,(eğer proletarya iktidarda ise) devlet örgütü olarak sovyetler vb. gibi bir sıra diğer örgütlere de sahiptir. Bu örgütlerin büyük çoğunluğu, parti dışı örgütlerdir ve içlerinde ancak birkaçı partiye doğrudan doğruya bağlıdır ya da partinin kollarını oluşturur. Bütün bu örgütler, belli koşullarda işçi sınıfına kesinlikle gereklidirler, çünkü bunlar olmadan mücadelenin çeşitli aşamalarında proletaryanın sınıf mevzilerini güçlendirmek, burjuva düzeni yerine sosyalist düzeni kurmakla yükümlü bir güç olarak proletaryayı mücadeleye hazırlamak olanaksızdır. (...)

4. Proletarya iktidarının aleti olarak parti. Parti proletaryanın en yüksek örgüt biçimidir. Parti proleter sınıfınbağrında ve bu sınıfın örgütleri arasında asıl yönetim gücüdür. Ama, bu, hiç de partinin kendisinin bir sonuç olduğu, kendi kendine yeter bir güç olduğu anlamına gelmez. Parti, sadece proleterlerin sınıf birliğinin en yüksek biçimi değildir, aynı zamanda, proletaryanın elinde, henüz kurulmadan önce diktatörlüğün kurulmasına yarayan, kurulduğu zaman da bu diktatörlüğün pekiştirilmesine ve genişletilmesine yarayan bir araçtır. Eğer iktidar sorunu ile karşı karşıya kalınmasa idi, emperyalizmin yarattığı koşullar, kaçınılmaz savaşlar, bir bunalımın varlığı, proletaryanın bütün güçlerinin bir noktada toplanmasını, burjuvaziyi devirmek ve proletarya diktatörlüğünü kurmak için devrimci hareketin bütün iplerinin bir tek yerde toplanmasını gerekli kılmasaydı, sağlamasaydı, parti bu kadar önem kazanamaz, proletaryanın bütün öbür örgüt biçimleri içindeki üstün durumuna erişemezdi. Parti, proletaryaya, herşeyden önce, proletaryanın iktidarı başarıyla alması için vazgeçilmez bir kurum olan savaş genel kurmayı olarak gereklidir. Tanıtlamaya gerek yok ki, proletaryanın kitle örgütlerini çevresinde toplamaya ve savaş sırasında hareketin tümünün önderliğini merkezileştirmeye yetenekli bir parti olmasaydı, proletarya, Rusya'da devrimci diktatörlüğünü kuramazdı.

Ama parti, proletaryaya, sadece diktatörlüğünü kurması için gerekli değildir; parti, diktatörlüğü devam ettirmek onu sosyalizmin tam zaferini sağlamak amacıyla sağlamlaştırmak ve alanını genişletmek için gereklidir.
(...)
Proletarya diktatörlüğünü kurmak ve devam ettirmek için partiye muhtaçtır. Parti proletarya diktatörlüğünün bir aletidir.

Bundan çıkan sonuç şudur ki, sınıfların ortadan kalkması ve proletarya diktatörlüğünün yavaş yavaş sona ermesi partinin de sona ermesine neden olacaktır."
(Stalin, Leninizmin Sorunları, s. 91, 92, 93, 94)

Yine Stalin, Strateji ve taktikle ilgili bir makalesinde de sorunun bazı yönlerini ortaya koymuştu. Orada örgüt biçimlerinin hareketin kabarma-alçalmalarına, durum vegörevlere bağlı olarak değişebileceğini açıklıyor, tam olarak şunları söylüyordu:

"Orduların örgütlenme biçimleri, askeri birliklerin çeşitlerini ve silah türleri esas olarak savaşı yönetmenin biçim ve yöntemlerine uydurulur. Birinin değişmesiyle diğeri de değişir. Bir manevra savaşında başarı çoğu kez yoğun süvari saldırısı ile belirlenir. Bir mevzi savaşında ise, süvari ya hiç rol oynamaz ya da ikincil bir rol oynar;; ağır toplar ve uçaklar, gazlar ve tanklar herşeyi belirler.

> Savaş sanatının görevi, tüm silah türlerine sahip olmak, onları mükemmel dereceye kadar geliştirmek ve çalışmalarını ustalıkla birbiriyle birleştirmektir.
>
> Aynı şey, siyasal alandaki örgütlenme biçimleri için de söylenebilir. Tıpkı askeri alanda olduğu gibi, burada da örgütlenme biçimleri mücadele biçimlerine göre düzenlenir. Mutlakiyet döneminde profesyonel devrimcilerin gizli örgütleri; Duma döneminde eğitim, sendika, kooperatif ve parlamento örgütleri (Duma grubu vb.); kitle eylemleri ve ayaklanmaları döneminde fabrika komiteleri, köylü komiteleri, grev komiteleri, İşçi ve Asker Sovyetleri, devrimci savaş komiteleri ve bütün örgütlenme biçimlerini birleştiren geniş bir proletarya partisi; son olarak iktidarın işçi sınıfı elinde yoğunlaşması döneminde proletaryanın devlet örgütü biçimi; proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesinde belirli koşullar altında dayanabileceği ve dayanmak zorunda olduğu örgütlenme biçimleri esas olarak bunlardır.
>
> Partinin görevi, bütün bu örgütlenme biçimlerine egemen olmak, onları mükemmel bir dereceye kadar geliştirmek ve her belirli durumda çalışmalarını ustalıkla birleştirmektir. (Stalin, "Strateji ve Taktik") (abç)

Stalin'den yaptığımız bu uzun alıntılar, sorunun tartıştığımız bazı yönleri için; 'ikna edici' kanıt ve ikna olmak isteyenler açısından fazlasıyla açıktır.

Görüleceği gibi, Stalin, BELLİ BİR BAĞINTI AÇISINDAN, tartıştığımız konu açısından, proletaryanın bütün örgütlerini ortak aynı bir temelde açıklıyor. Proletaryanın bütün örgüt türleri, sendika ve kooperatiflerden Komünist Partisi ve devlet örgütü olarak Sovyetler'e kadar hepsini kapsıyor. Böylece, belli örgüt türlerinin 'dağıtılmazlığı' üzerine söylenenlerin Marksizm-Leninizm'de yeri olmadığı (sadece tartıştığımız özel bağıntı açısından!) açığa çıkmaktadır.

Yine görülebileceği gibi, Stalin, Muhsin'in dağıtma olayında 'belli bir nokta nedir?' diye sorduğu soruya da, doğrudan cevap veriyor: Stalin, 'bütün bu örgütlerin', 'işçi sınıfına kesinlikle gerekli olmadıklarını', 'BELİRLİ KOŞULLARDA' ekiyle birlikte belirtiyor. Bu 'belirli koşulların', başka 'belirli koşullar' haline gelmesine bağlı olarak, örgüt biçiminin değişikliğini, dağılmasını beraberinde getireceği açıktır. Örneğin, Stalin, proletarya diktatörlüğünün ve Komünist Partisi'nin de sınıfların ortadan kalkması sürecine bağlı olarak, 'belli koşulların' başka 'belli koşullara' dönüşmesi sürecine bağlı olarak'yavaş yavaş sona ermesinden' bahsediyor.

Burada, hertürlü yanlış yorumu önleyebilmek için bir açıklama yapalım. Biz, genel olarak, sendika ve kooperatifler ile Komünist Partisi ve sovyet örgütlenmesi arasında hiçbir nitelik ayrımı yoktur vb. gibi şeyler söylemiyoruz ve söylemek de istemiyoruz. Dediğimiz, bütün örgütlenmelerin , zamanı geldiğinde dağıtılabilir ya da dağılabilir olması bağıntısında ortak yanlarının olmasıdır. Kuşkusuz ki, Komünist Partisi, sendika, kooperatif vb. gibi örgütlenmeler arasında, tayin edici bir örgüt biçimidir. Proletarya diktatörlüğünün aracı olarak Sovyet örgütlenmesi tayin edicidir. Ama bizim tartıştığımız bu değildir. Tartıştığımız, koşullardan bağımsız, tüm dönemler için geçerli mutlak bir örgütlenme biçiminin savunulup savunulamayacağı meselesidir. Biz, koşullara bağlı olarak, proletaryanın bütün örgüt biçimle-

rinin zamanı geldiğinde dağıtılabilir, dağılabilir olduğunu savunuyoruz. Bu yüzden de bizim için tartışılacak sorun, dağıtılabilir mi, dağıtımaz mı değil; zamanı gelip gelmediği somut tartışma sorunudur.

Tam da bu bağıntıda, Muhsin,

"Kendisine ihtiyaç duyulduğu şartlarda yozlaşması, çeşitli nedenlerle içten ya da dıştın yediği darbeler sonucu örgütün dağılması vs. değil, KENDİSİNE İHTİYAÇ DUYULDUĞU ŞARTLARDA KENDİSİNİ BİR K ÖRGÜT DAĞITABİLİR Mİ? Nasıl olur bu iş?"(İkinci yazısı) (Büyük harfler bana ait) diye soruyor.(9)

Cevabımız açıktır: Kendisine ihtiyaç olduğu şartlarda bir Komünist örgüt kendisini dağıtmaz. Burada sorun 'KENDİSİNE İHTİYAÇ OLDUĞU' meselesidir. 1943 yılında, istisnasız bütün Komintern üyesi partiler, Komintern'in varlığına (varolan biçimiyle) İHTİYAÇ KALMADIĞINI söylüyorlar. İhtiyaç olmamasından öte, gelişmenin önünde 'hatta' bir 'engel' haline geldiğini söylüyorlar. Bu söylenenler, Komintern ve üyeleri açısından, o günkü durumun o olduğu tespitidir.

Muhsin ise, pişkince ve hiçbir ispat gereği duymadan, Komintern'in ve üye partilerinin bu ihtiyaç kalmadığı yönündeki olgu tespitini tersine çevirip merkezi tezi haline getiriyor ve tezini aptalca bir soru ile 'tamamlıyor'.

Bir yanda, Komintern, onun yönetimi, onun üye partilerinin (ki, biz bu kararı aldıkları tarihlerde, onların komünizmi savunduklarından şüphe duymuyoruz) kararı, durum tespiti ve Komintern'e ihtiyaç kalmadığı yönündeki değerlendirmeleri;

Öte yandan da, Muhsin'in ispatı kendinden menkul 'Komintern'e ihtiyaç olduğu' yönündeki iddiası.

Böyle bir durumda, tersi ispatlanmadığı sürece biz, Komintern'e o biçimiyle ihtiyaç kalmadığı yönündeki durum tespitine (Muhsin ispatı kendinden menkul iddiasını bir yana bırakarak) gücen duyar, dayanırız. İddia sahipleri ise, önce Komintern'in değerlendirmesinin yanlışlığını ortaya koysunlar.

Yine Muhsin, bir başka yerde de aynı konuda şunları 'soruyor':

"Bir dünya partisi (KP anlamında) olarak örgütlenen Komintern'in kuruluşunda, gelişmesinin olumlu olması halinde (...) onun dağıtılması 'teorik' olarak düşünüyormuydu? Ya da böyle birşey mümkün müdür? Bugünkü çabamız ne için?" (İkinci yazısı)

Görüldüğü gibi, Muhsin, bu kez, ona somut durumda ihtiyaç olduğu ya da olmadığı da bir yana atarak tartışmaya başlıyor. Komintern'in kuruluşunda, onun dağıtılmasının, düşünülüp düşünülmediği, yani 24 yıl sonrası için gelişmemiz olumlu olursa, 20 yıl kadar sonra kendimizi dağıtmalıyız denilip denilmediğini bilmiyoruz. Fakat, Komintern biçimi bir enternasyonal örgütlenmenin tüm dünyada komünizm hedefi gerçekleşene kadar 'tüm koşullar' için geçerli mutlak örgütlenme biçimi olduğunu açıklayan her hangi bir belirtinin olmadığını biliyoruz. Daha Komintern kuruluşunda 24 yıl sonrasının dağıtılma olayının tartışılmasını gerektirecek bir koşul olmadığını biliyoruz.

---

(9): Buraya Muhsin, 'yozlaşmadan yolunda yürümesi gerektiği' türünden bir ek getirmiş. Bu anlamsızdır. Çünkü, zaten bizim tartıştığımız şey,yozlaşmadan ötürü komünistlerin tasfiye ettiği bir örgüt değil. Biz öncelikle, doğru yolunda giden bir örgütün koşullara bağlı durumunu tartışıyoruz.

Esasında, bütün olabilecek teorik ihtimallere, çeşitli problemlere, daha işin başında cevap aramak derdi, sınıf mücadelesi içinde, onun ortaya çıkardığı ve çözümünü olgunlaştırdığı meseleleri çöze çöze ilerleyen komünistlerin derdi değildir. Bu dert komünizmle akademizm arasında, akademizm yönünde -şimdilik- tavır takınan 'Muhsinlerin' derdidir.
Muhsin, Komintern'in dağıtılması olayı için 'düşünüldü mü?' diye sorduktan sonra, sorusunu, 'ya da böyle birşey mümkün müdür?' diye devam ettiriyor.

Ama bir başka soru ile cevap verelim: Neden mümkün olmasın? Komintern'in dağıtılması neden mümkün olmasın? Komintern'in dağıtılmasının mümkünlüğünü reddetmek için tek gerekçe, bu tip bir örgütlenmeyi, bu aracı MUTLAKLAŞTIRMAK olabilir. Başka birşey olamaz.

Muhsin için, Komintern'in dağıtılmazlığı o kadar açıktır ki, eğer o dağıtıldı ise, o zaman "bugünkü çabamız ne için?" diye soruyor.

Buna da sınıf mücadelesinin içindeki komünistler olarak, şu anki tartışma açısından gerekli olan, şu kadarlık bir cevap vermeyi yeterli görüyoruz:

Bizim BUGÜNKÜ ÇABAMIZ, dağıtılmış biçimi ile yeni bir KOMİNTERN kurmak için DEĞİLDİR !

Stalin'den yaptığımız alıntılar, örgüt biçimlerinin (genel, proletaryanın örgüt türlerinin) hareketin kabarma ve alçalmasına bağlı olarak; değişen görevlere bağlı olarak; ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıktığında ve çıkacağını; koşulların değişmesine bağlı olarak, kısa ya dauzun aralık içinde, ya yok olduğunu ya yok olmak zorunda olduğunu, ya da kendisini yeni görevlere uydurarak, bir bakıma artık eski örgüt olmaktan çıktığını göstermeye yeterlidir. Marksizm-Leninizm'in koşullara bağlı olmayan mutlak biçim tanımadığını göstermeye yeterlidir.

Bu söylenenler temelde proletaryanın enternasyonal örgütleri içinde geçerlidir. Enternasyonal proletaryanın, proleter dünya devrimine ulaşma yönünde, içinde bulunulan tarihsel dönemde, koşullara, görevlere bağlı olarak bir enternasyonal örgüte ihtiyaç olacaktır. Bu örgtün NASIL bir örgütlenme biçimine sahip olacağı ya da ne zaman dağılıp, daıtılacağını, ihtiyaçlar, koşullar görevler belirleyecektir.

Konu hakkında doğru temelde bir tartışma yürütebilmek için, Marksizm-Leninizm'in örgüt biçimlerine koşullara bağlı olarak mutlak yaklaşmadığı teorik önermesinden yola çıkmak zorunludur.

Sorunu bir de proleter dünya devrimi ve bunun bazı yönleri açısından ele alalım.

Muhsin'in Komintern'in dağılmazlığı noktasındaki 'dogmacılığı'nın bir başka yönü de, Komintern'i diğer enternasyonal örgütler le karşılaştırırken açığa çıkıyor. Ve yine bu bağıntıda, proleter dünya devrimi sorununu doğru kavramadığını belgeliyor. Muhsin şöyle diyor:

"... Lenin'in onu (3. Enternasyonal'i) proletaryanın diktatörlüğü olarak adlandırdığını biliyorum. Yani üzerinde tartışılan örgüt türü olarak Komintern, bir dünya komünist partisi idi. O proletaryanınuluslararası alanda burjuvaziye diktatörlüğünü temsil ediyordu. Bu anlamda 1. Enternasyonal'e 'araç', Komünist Enternasyonal'e geçişin 'aracı' denilebilir. Oysa K.E.'nin kendisinin bir başka duruma göre 'araçlığı' (tüm dünyada komünizm) onun 1. Enternasyonal'e göre 'amaç' olmasını değiştirmez. Hem de vazgeçilemeyecek bir 'amaç'". (İkinci yazısı)

Muhsin, yine bu noktaya bağıntılı olarak, kendisine, ilk ile 3. Enternasyonal arasında ne anlamda nitelik farkı gördüğünü açıklaması talebine cevap verirken şöyle söylülor:

" Birinci olarak, Enternasyonal'in 1. ile 3. arasında ne anlamda niteelik farkı gördüğüm üzerinde durmak istiyorum. Esasında ben buna ilk yazımda Engels'in,

'Öyle sanıyorum ki, bundan sonraki Enternasyonal -Marks'ın yapıtlarının birkaç yıl etkisini göstermesinden sonra- doğrudan doğruya Komünist nitelik taşıyacak ve bizim ilkelerimize dayanacak...' sözlerine dayanarak cevap vermiştim. Şimdi tekrar ediyorum. Nitekim, 3. Enternasyonal Engels'in öngörüsünü, 2.Enternasyonal'in sarı enternasyonal haline gelmesinden sonra doğrulayan bir gerçektir. (Cevap yazısında 1. Enternasyonal ile ilgili söylenenlere katılıyorum.)" (İkinci Yazısı)

Şimdi burada, Marksizm-Leninizm açısından öncelikle cevaplanması gereken iki temel saçmalık vardır.

Birincisi, proleter dünya devrimi süreci ve bu süreç açısından DÜNYA KOMÜNİST PARTİSİ biçiminde bir örgüt biçiminin 'vazgeçilmezliği meselesidir.

Bilindiği gibi, proleter dünya devrimi hedefi uzun, değişik önemli tarihsel aşamaların geçirilmesiyle ulaşılması mümkün olan bir hedeftir. Bu hedefe, tipik olarak, tek tek ülkede proletarya önderliğinde devrimlerin gerçekleşmesiyle; emperyalizmin 'toptan' bir şekilde değil de, zayıf halkalarından parçalanması ile, budevrimlerin birbirlerini desteklemesi, ilerletmesiyle ulaşılacaktır.

Bu süreç içinde, tek tek ülkelerde, proletarya önderliğinde devrimler için proletaryanın Komünist Partisi'ne MUTLAK ihtiyaç vardır. Böyle bir parti olmaksızın proletarya önderliğinde devrim hayaldir.

Ama, bir dünya komünist partisi'nin böyle bir süreç açısından MUTLAK zorunluluğu yoktur.

Leninizm'in bu bağıntıda öğrettiği bunlardır. Ülke düzeyinde bir parti ile dünya çapında bir parti arasına , gereklilik açısından eşit işareti çizilemez.

Buna karşı, bir de Troçki'nin, öncelikle Lenin tarafından mahkum edilen ve Stalin'in de ipliğini tümüyle pazara çıkardığı,bilinen 'sürekli devrim'i, 'toptan dünya devrimi' 'öğretileri' vardır.

'Dünya devrimi' fikrinin örgütsel alanda kaçınılmaz sonucu Dünya KP'nin koşullardan bağımsız MUTLAK'lığıdır.

Bizim açımızdan ise, dünya proletaryası proleter dünya devrimi ortak hedefine giden yolda kesinlikle bir dayanışmaya, ittifaka, ortak bir çizgiye ihtiyaç duyacaktır, duymaktadır. Enternasyonal proletaryanın ittifakının örgütsel biçimi, bir dünya KP'si BİÇİMİNDE olabileceği gibi, olmayabilir de. Bu örgütün biçimini, o dönemin koşulları, görevleri vb. belirleyecektir. Fakat her bir ülke açısından KP'nin zorunluluğu bizim için tartışma konusu bile değildir. Bu ikisi arasında temel ayırım, bir yönüyle de, Leninist anlamda proleter dünya devriminin mi, yoksa, Troçkist 'dünya devriminin'mi savunulduğu meselesine bağlıdır ya da bağlanmak zorundadır.

Sorunun ikinci yönü de enternasyonal (1. ile 3. arasında) örgütler arasında, 3. Enternasyonal'in 'dağıtılmazlığını gerektiren 'nitelik farkı' olduğu tezleri ve adeta, baştan beri Komintern'e ulaşmak için çalışıldığı ve ona ulaşıldıktan sonra, o halde onun neden t rkedildiği gibi bir saçmalama sorunudur.

Önce nitelik farkı sorunu üzerinde duralım:

Bizim bu yöndeki sorumuza, Muhsin, Engels'in sözlerini aktararak "cevap vermiş" olduğunu belirtiyor. Ama Engels'in sözlerinin açık yorumunu yapmıyor. Anladığımız kadarıyla, Komintern'in "komünist nitelik" taşıdığına bizi inadırmak(!) için"Engels'in sözlerini" kanıt olarak gösteriyor. (Engels'in 'yorumunun' diğer yönüne az sonra değiniceğiz.)

Bizim açımızdan, enternasyonal örgütler arasında, genel olarak fark olmadığı; genel olarak nitelik farkı olmadığı şeklinde bir problem yoktur. Bizim açımızdan sorun 'ne anlamda nitelik farkı' (Bkz. eldeki broşür s.5) görüldüğü sorunudur. Hangi nitel ayırım, bir enternasyonal örgütün dağıtılmasını haklı (1. Enternasyonal örneğinde olduğu gibi) ve fakat, başka birisini haksız (Komintern'de olduğu gibi) kılacaktır? Sorun budur.

İşte Muhsin'in sözlerini, bu soruya karşı cevap olarak kavradığımızda, farkın, Komintern'in komünist partisi olması olarak konulduğu; Engels'den bunun için aktarma yapıldığı anlaşılmaktadır. Yani Komintern, Komünist olduğundan dağıtılmazdır!!!

Önce, Muhsin'in 'Engels yorumu' üzerine bir şapka çıkarmak gerekecektir. Bir kere, Engels, bu sözlerini ilk enternasyonalin dağıtılması sırasında söylemektedir. 'Bundan sonraki Enternasyonal' bu yüzden, 'nitekim' Üçüncü değil, 'İkinci Erternasyonal'dir'. 'Ayrıca, Engels, sadece 'komünist' sözcüğünü değil, 'doğrudan doğruya komünist nitelik' sözcüğünü kullanmıştır. Muhsin'in vermeye çalıştığı mesajın, Üçüncü Enternasyonal komünist olduğundan dağılamaz mesajı olduğu gözönüne alınırsa, tüm bu 'yorum inceliklerı' önünde şapka çıkarmak gerçekten yerinde olur. (Yorum inceliklerine az sonra da devam edeceğiz.)

Ayrıca, eğer enternasyonal örgütün komünist niteliği onun dağıtılmazlığının garantisi ise, örneğin, içinde doğrudan Marks-Engels'in yer aldığı Birinci Enternasyonal'in de 'komünist niteliği' olduğunu saptamak yerinde olur. Ama o, 'doğrudan doğruya komünist nitelik' taşımamaktadır. Engels'in doğru yorumu budur.

Bütün bunlar sorunun alıntı ile ilgili ve asıl olmayan yanıdır. Şimdi de asıl yanına gelelim.

Enternasyonal örgütler üzerine verdiğimiz bilgiler sırasında, gösterdik ki, esasında, tüm enternasyonal örgütler, oluşturuldukları anda, işçi sınıfı safları içinde olarak değerlendirilen güçleri kapsamaktadırlar. Ve eğer söylemek gerekirse, bugün konuştuğumuz anlamda, komünist güçleri ya da komünizme yönelik güçleri kapsamaktadırlar. Biz ilk yazımızda buna dikkat çekmiş, şöyle demiştik:

"Burada derhal belirtelim ki, o dönemde, 1. Enternasyonal'de birleşen güçler Marks ve Engels tarafından işçi sınıfı hareketi içinde görülen bu hareket içindeki sapmalar olarak görülen güçlerdir. Eğer ille söylenmesi gerekli ise, bu kesim, daha sonraları Komünistlerin Birliği denilen seviyeye denk düşen bir kesimdir. Bugün anladığımız anlamda oportünistlerle birlik değildir." (Bkz. eldeki broşür s.5)

Açıktır ki, burada bir karşılaştırma yapılmaktadır. Eğer bu karşılaştırmalarda, aradaki tarihsel farklılıklar, buna bağlı olarak da var olan siyasi farklılıklar göz önünde tutulmuyorsa, zaten karşılaştırmanın anlamı ortadan kalkacaktır.

Soruna böyle yaklaştığımızda, nitelik bakımından Komintern

ile Marks-engels önderliğindeki Komünistler Birliği arasında özde bir fark olmadığını tespit etmemiz gereklidir. Sadece bunu değil; Komintern ile 1. Enternasyonal'in de, tartışılan bağıntıda, bugün anladığımız anlamda komünist olma bakımından özde farklılığı olmadığını tespit etmemiz gereklidir. Bu gerçekleri, Komünist Manifesto, Karl Marks ve Gotha'nın eğitimleri sırasında görmüş olamız gerekli idi. Ve onların anlamını, her yeni problemde kullanabilecek şekilde kavramaya çalışmalı idik. (10)

Lenin, başka bir çok yerde olduğu gibi, 'Karl Marks Öğretisinin Tarihsel Yazgısı' isimli makalesinde de, Marksizmin gelişmesini çeşitli tarihsel dönemler içinde ele alır. Onun 'birinci dönem' olarak adlandırdığı dönem 1848 devriminden Paris Komünü'ne kadar ki dönemdir. İlk Enternasyonal bu dönem içinde, 1864'de kurulmuş, 1870'lerde fiilen dağıtılmıştır. Yani ilk enternasyonal'in hayatı, Lenin için, Marksizm'in gelişmesindeki birinci dönemin içindedir.

Lenin, bu dönem için Marksizm'in durumu hakkında, ama sadece onun değil, genel ideolojik durum açısından şunları söylüyor:

"Birinci dönemin başında, Marks'ın öğretisi hiç de egemen değildi. Sosyalizmin birçok grup ya da eğilimlerinden sadece biri idi. Egemen olan sosyalizm biçimleri, çoğunlukla, bizim narodnizme yakın olanlarıydı. (...)

Birinci dönemin sonuna doğru (1848-1871) fırtınalar ve devrimler döneminde Marks öncesi sosyalizm öldü." (Lenin, MEM.,s.93-94) (abç)

Görüldüğü gibi, Lenin için, birincidönemin geneli içinde, Marksist sosyalizm, sosyalizmin bir çok grup ya da eğilimlerinden sadece biri idi ve egemen de değildi.

Bu dönemde, proletarya hareketi'içindeki' tüm akımlar, sosyalizmin birer akımıdır. İlk Enternasyonal içinde işte, sosyalizmin akımları olarak değerlendirilen bu tür güçler yer almıştır. Bu bakımdan, o zamanın sosyalist akımları, şimdi anladığımız anlamda komünizm akımları olarak da isimlendirebilir. Bundan dolayı da, bu sosyalist akımları birleştiren Birinci Enternasyonal'in gerçekte -tarihsel ve siyasal farklılıklar gözden uzak tutulmadığı sürece- tartıştığımız bağıntıda Komintern ile özde bir olduğunu söylemek doğrudur. (Ayrıca Lenin, gayet net bir biçimde, 2. Enternasyonal'in "Marksist görüşün bütün temellerini benimsemiş" olduğunu açıklayarak, komünist olma bakımından 2. ile 3. Enternasyonal arasında nitelik farkı olmadığını açıklamıştır)

Marksizm-Leninizm'i gelişmesi içinde kavrama yerine, başlangıcın doğal uzantısı olarak gelen son noktayı temel alıp, baştakilerle sondakiler arasında ayırımlar inşa etme, bazı durumlarda revizyonistlerin çok sevdiği bir metottur. Leninizm'i, Marksizm'den değişik bir şey gösterme ' hüneri' de büyük ölçüde bu metotlara dayanmaktadır.

Muhsin bu bağıntıda, Marksizm-Leninizm'in gelişmesi içinde kavranması ve yorumlanması talebine değil, revizyonistlerin metoduna uygun davranmaktadır.

---

(10): Muhsin yazısında, "cevap yazısında enternasyonal ile ilgili söylenenlere katılıyorum" diyor. Ama, bu'katılma' gerçek olamazdı. A diyen B de demek zorundadır. Muhsin B dememek için bu tavrından derhal geri döndü.

Muhsin'in komünist olma özelliğini, Komintern'in dağıtılmazlığına kanıt olarak ileri sürmesi boş-temelsiz bir şeydir.

Muhsin, bu 'farkın' ötesinde, Komintern'in sadece Komünist Partisi değil, aynı zamanda DÜNYA KP olduğunu; Lenin'in onu proletarya diktatörlüğü olarak adlandırdığını (ya da daha doğrusu 'proletaryanın uluslararası alanda burjuvaziye diktatörlüğünü temsil etmesni') belirtiyor.

Komünist olma özelliğinin bir dağıtılmazlık gerekçesi olmadığı açıklığa kavuştuktan sonra, 'dünya partisi' olmanın bir dağıtılamazlık gerekçesi olamayacağı kendiliğinden anlaşılır olmaktadır.

Komintern'in proletarya diktatörlüğünü temsil etmesi sorununda ise, eğer bu da, 'dağıtılmazlığın' bir göstergesi ise, kuruldukları dönemde hem ilk ve hem de İkinci Enternasyonal, uluslararası alanda, proletaryanın diktatörlüğünü temsil eden kurumlardır.

Örneğin, Paris Komünü, proletarya diktatörlüğünün bir biçimidir. Engels, burjuva uşaklarına, eğer proletarya diktatörlüğünün nasıl birşey olduğunu öğrenmek istiyorlarsa, Paris Komünü'ne bakmalarını, onun proletarya diktatörlüğü olduğunu söylemişti. Paris Komünü'nün siyasal yönetimi, "Marksist sosyalizm- komünizm" de değildi.

Ama Marks onu, 'partimizin eylemi' olarak, I. Enternasyonal'in eylemi olarak tanıtıyor, şöyle diyordu:

"... Ne olursa olsun, Paris ayaklanması, hatta eski toplumun kurtları, domuzları ve köpekleri tarafından boyuneğdirilecek bile olsa, PARTİMİZİN Paris Haziren ayıklanmasından sonraki EN ŞANLI SAVAŞ BAŞARISIDIR..." (Marks-Engels, Seçme Yapıtlar 2, s. 502, "Kugelmann'a Mektup") (abç)

Muhsin'in Komintern'i dağıtılamaz kılan unsurlar olarak ortaya koyduğu şeylerin nasıl boş şeyler olduğu açıktır.

Şimdi sorunun diğer yanı, sanki baştan beri tüm çalışmaların, esasında Komintern'i yaşatmaya yönelik olduğu vb. biçimindeki 'dağıtılmazlık' saçmalığı üzerinde duralım.

Muhsin'in, bu noktada elindeki araçlardan birincisi, 'tavuk mu yumurtadan, yoksa yumurta mı tavuktan çıkar?' tartışmasına benzer 'araç-amaç' tartışması. İkincisi de, Marks ve Engels'i bile esasında tüm ömürlerini 1919'da kurulan Komintern için vakfetmişler gibi göstermeye yönelik 'ince' Engels yorumu.

Tümünü daha önce aktardığımız alıntıda Muhsin şöyle diyordu:

"Bu anlamda, 1. Enternasyonal'e 'araç', Komünist Enternasyonal'e GEÇİŞİN 'ARAÇI' denilebilir. OYSA K.E.'nin kendisinin bir başka duruma göre 'araçlığı'(tüm dünyada komünizm) onun 1. Enternasyonal'e göre 'amaç olmasını değiştirmez. Hem de vazgeçilemeyecek olan bir 'amaç'" (abç)

Araç ya da 'amaç' üzerine, eğer sorun doğru konulmazsa, sonu gelmez bir polemiğe yol açılabilir. Çünkü yukarıdaki alıntıda da görüldüğü gibi, karşılıklı çeşitli unsurların birbirlerine göre amaç ya da araç olma durumları olabilir.

Önce, 'araç', 'amaç' bağıntısında, aynı bir 'mantık' zinciri üzerinde yürüyebilmek için olguların 'bir şeye-ortak kıstasa'

göre değerlendirilmesi gereklidir. Ama Muhsin'in mantığı mantıksızlık biçiminde olduğu için ya da işine böylesi daha çok geldiği için, kaşla göz arasında olguların kıstasını değiştiriveriyor.
Birinci Enternasyonal'e kıstas olarak Üçüncü Enternasyonal'i seçiyor ve Üçüncü Enternasyonal'e göre, Birinci'ye 'araç' diyor. (Birinci Enternasyonal'i'tüm dünyada komünizm' kıstasına göre değerlendirmiyor.)

Ondan sonra, sıra Üçüncü Enternasyonal'in 'amaçlığı-araçlığı' tartışmasına gelince, kıstas olarak 'tüm dünyada komünizm'-hedefini gösteriyor. (İlk örnekteki 'mantığı' devam ettirerek, Üçüncü Enternasyonal, kendinden sonraki Enternasyonal'e geçişin 'aracı' demiyor.)

Ya ortak kıstas 'tüm dünyada komünizm'dir ve tüm enternasyonal örgütler bu amaç açısından 'araçtırlar'. Ya da, tüm enternasyonal örgütler açısından bir önceki, kendinden sonra gelen açısından 'araç'tır. Muhsin'in kendi içinde tutarlı davranması bunu söylemesine bağlı idi.

Ama hayır! Muhsin bunu söyleyemez. Şöyle ya da böyle edip, Komintern dağıtılmazlığını ispat etmesi gerekli. Bunun için aynı cümle içinde biri için başka, diğeri için başka bir hedef seçer ve işi kitabına uydurmaya çalışır.

Onu bu tavırlara iten, onun Komintern biçimi Enternasyonal bir örgütün dışında, ondan sonra bir başka enternasyonal örgüt biçimi tanımaması; böyle bir şeyi olmaz görmesidir. Bir kere oluşmuş olan Komintern, mutlak biçimde, tüm dünyada komünizm hedefine kadar dağılmadan-dağıtılmadan yürümek zorundadır onun için. Onun bu 'doğmatizmi', Komintern'in hemen ardından kurulan, bir başka BİÇİMdeki enternasyonal örgütü; KOMİNFORM'u hesaba bile katmamaya varıyor. Kominform'un da enternasyonal proletaryanın enternasyonal bir örgütü (ama Komintern gibi bir dünya KP'si biçiminde değil) olduğu olgudur. Yok saymakla olgu ortadan kaldırılmaz.

Görüldüğü gibi, Muhsin için, esasında, enternasyonal düzeyde bir örgüt biçimi olarak tek asıl hedef Komintern'dir. Birinci Enternasyonal, olsa olsa Komintern'e "GEÇEŞİN 'ARACI'DIR". Muhsin 2. Enternasyonal için açık birşey söylememiş. Onu da biz ekleyelim: 2. Enternasyonal de olsa olsa , Üçüncü'ye "GEÇİŞİN -ara- 'ARACI'dır".

Burada kullandığımız, 'ara' ifadesini, genel hatta bakarak, bizim uydurduğumuz sanılmasın. Hayır! Muhsin Efendi'nin 'Engels yorumu' tam da 2. Enternasyonal'e bu rolü vermektedir. Şimdi de onu görelim.

Muhsin, Engels'den bir alıntı aktarmakta ve 'nitekim' diye yorumlamakta idi. Durumun tam görülmesi için alıntıyı tekrar aktaralım.

"Esasında ben ilk yazımda Engels'in,
'Öyle sanıyorum ki, bundan sonraki Enternasyonal -Marks'ın yapıtlarının bir kaç etkisini göstermesinden sonra- doğrudan doğruya komünist nitelik taşıyacak ve bizim ilkelerimize dayanacak...' sözlerine dayanarak cevap vermiştim, Şimdi tekrar ediyorum. NİTEKİM 3. ENTERNASYONAL Engels'in öngörüsünü, 2. ENTERNASYONAL SARI ENTERNASYONAL HALİNE GELMESİNDEN SONRA DOĞURULAYAN BİR gerçektir. " (Muhsin'in İkinci Yazısı) (abç) (Büyük harfler bana ait)

İşte Muhsin'in Engels yorumu !

Önce de belirttiğimiz gibi, bir kere, Engels bu sözleri ilk Enternasyonal'i dağıtma sırasında söylüyor. Doğal olarak Engels açısından (ve Muhsin'in dışında herkes açısından) ' bundan sonraki enternasyonal', olsa olsa İkinci Enternasyonal'dir. Ama, Muhsin'in yorumu başkadır: 'Bundan sonraki' lafının kullanıldığı bir cümleyi ' nitekim 3. Enternasyonal' lafıyla başlatmakta; ikinci Enternasyol'den bahsetmemesi çok açık bir düzenbazlık olacağı için, İkinci Enternasyonal'den, cümlenin arasında - geçerken- bahsetmektedir: 'Nitekim 3. Enternasyonal, Engels'in öngörüsünü, İkinci Enternasyonal'in sarı enternasyonal haline gelmesinden SONRA doğrulayan bir gerçek"miş !!

Tabi burada birkaç 'sorun' var: İkinci Enternasyonal'sarı' hale gelmeden ÖNCE Engels'in öngörüsü doğrulanmadı mı? İkinci Enternasyonal, Engels'in isteği değilmi idi? Yoksa Engels'in öngörüsü mü yanlış çıktı? Ya da İkinci Enternasyonal, doğrudan doğruya komünist nitelik taşıyan ve Marks ile Engels'in ilkelerine dayanan bir örgüt değilmi idi ? vb...

Esasında bunların hiçbirisi 'sorun' değildir. Bunlar, çok bilmiş Muhsin'in bilgisizliği sonucu ve zevahiri kurtarmak için çeşitli kelime oyunlarana başvurmak zorunda kalması sonucu ortaya çıkan pozisyona bağlı olarak 'sorun' haline getirilmiş ve aptalca saçmalıklar ortaya çıkmıştır.

Daha önce Lenin'den İkinci Enternasyonal'e ilişkin yaptığımız alıntılar, bu örgütün Engels'in öngörüsünü doğrulayan, Marks ve Engels'in görüşlerinin bütün temellerini benimseyen bir örgüt olduğunu göstermektedir. İkinci Enternasyonal, bizzat Engels önderliğinde kurulmuş; onun fiili önderliği altında çalışmıştır. Belgelerin gösterdiği bunlardır. Bunun dışındaki her başka değerlendirme bir iftira; saçmalama veya bilgisizlik ürünü kuru iddialardır.

Muhsin, bir kere, Komintern'in dağıtılamaz bir biçim ve bütün komünist tarih içinde ulaşılmak için çalışılmış bir amaç olduğuna iman getirmiştir ! Ne yapılsa boştur! Bu yüzden de, ne yapılıp edilecek; Marks ve Engels bile Komintern için'çalıştırılacak'; Engels'in öngörüsü mutlaka'Komintern için' doğrulanacaktır: Birinci ve İkinci Enternasyonal örgütleri olsa olsa Kominter için birer 'araç' ve hatta 'ara araç'; Komintern'e geçişin aracı olabilirlir! Asla daha fazla birşey değillerdi ve olmaları da anlamsızdır! Gerçi İlk Enternasyonal'i Marks ve Engels, bizzat önderlik ederek kurmuşlardır; gerçi, İkinci Enternasyonal'in kurulmasına Engels önderlik etmiştir. Ama ne gam! Öyle de olsa, mutlaka Muhsin Efendi'nin fetvası doğrultusunda Komintern amacı için, 'taktik' icabı öyle yapmışlardır!! vb.vb.

Biz, önceleri, Muhsin'in nasıl olmuşsa kurulmuş Komintern'in kurulmasından sonraki dönemi mutlaklaştırdığını sanıyorduk. Şimdi öğreniyoruz ki, esasında, komünizm uğruna mücadelenin başladı tarih, aynı zamanda 'vazgeçilmez amaç'ı yaratma uğruna savaşın başladığı tarihmiş ve diğer bütün şeyler ancak Komintern' e geçişin aracı' oldukları ölçüde değerli imiş(Ⅱ)

(Ⅱ) Açıktır ki, biz, burada sonraki noktalara gelinebilmesinde Marks ve Engels'in rolünü vb. tartışmıyoruz ve tartışmak istemiyoruz. Burada sorun başka birşeydir.

Bu şaçma pozisyonun iler tutar yanı olmadığı ortadır.

Bu noktayı bitirme-den birşey daha ekleyelim. Muhsin, yukarıda yorumladığımız alıntısının sonunda, bizim ilk yazımızda, Birinci Enternasyonal'le ilgili; onun içindir ki güçlerin esasında, bugünkü deyimlerle konuşursak, Komünist güçler olduğu yolundaki değerlendirmemizle ilgili sözlerimize bağlı olarak"cevap yazısında Birinci Enternasyonal ile ilgili söylenilenlere katılıyorum " diyordu.

Onun, bu kafa ile bizim o söylediğimize -ki, onların Marks, Engels, Lenin değerlendirmeleri olduğunu gösterdik- katılması olanağı yoktu.Ve buna katılması demek, kendisi ile çelişmesi demekti. Bu çelişme, kendisinin yanlış pozisyonlarını terketmesi için de bir fırsattı. Ama, o, daha sonraki yazısında, derhal, tutunu 'düzeltti' ve katıldığını söylemesinin tam doğru olmadığını (hiç doğru olmadığını da söylemiyor) söyledi. (Bunun için Muhsin'in 'Komünist Enternasyonal ile ilgili' yazısına ve bizim 'Komünist Enternasyonal ile ilgili başlıklı yazı hakkında' adlı yazılarımıza bakılabilir.)

Tüm bunlardan görüldüğü gibi Muhsin'in, tüm çalışmalarının enternasyonal bir örgüt bakımından, Komintern'i yaratmaya yönelik olduğu biçimindeki kapalı tezi ve onun temelleri yapmaya çalıştığı örnekler birer saçmalıktır.

Muhsin'in, Komintern'in dağıtılmazlığı dogmasının üçüncü temel göstergelerinden birisi de, onun, 'soyut gerekçetartışması' vb. üzerine takındığı tavırdır.

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için, tartışmayı özetleyelim.

Muhsin ilk yazısında bu bağıntıda şunları söylemişti:

" Üçüncü olarak, Komünist Enternasyonal'in dağıtılmasındaki gerekçeleri tartışarak ve fakat hem de, o da dağıtılabilir demek de yanlıştır. Böylelikle kurulmasındaki amaç ve kuruluşundaki nitelikten kopuk bir gerekçe tartışması başlar. Bu tabii ki doğru değildir. Eğer gerçekler tartışılabilinirse,bu mutlaka kuruluşunda amaçla bağı içinde olmalıdır. Böylece soyut bir gerekçetartışması yerine bizzat dağıtılmanın kendisi tartışılmaya başlanır." (İlk yazısı, Bkz.eldeki broşür, s.3) (abç)

Biz özellikle, altını çizdiğimiz tezin Komintern dağıtılmazlığı konusundaki dogmayı 'parlak' biçimde 'doğrulayan' bir tez olduğuna dikkat çekmek istiyoruz. Bu teze karşı, biz de ilk yazımızda şunları söylemiştik:

"İşe sondan başlayalım. 'Soyut bir gerekçe tartışması' ve 'dağıtılmanın kendisi'! İlginç bir karşı karşıya koyuştur bu. Herşeyden önce ' gerekçe' kesinlikle somut bir olgudur. Gerekçenin kendisi somuttur. Ortada, ileri sürülmüş gerekçeler vardır ve ileri sürüldüğü ortam da doğuru mu, yanlış mı olduğu sorunu tartışılmaktadır. Buna soyut tartışma denilemez. Bu tartışma aynı zamanda 'dağıtılmanın kendisidir'. Dağıtılma denilen olay belli gerekçeler temelinde gerçekleşiyorsa ve gerçekleştiği için, bu gerekçelerin tartışılması demek, doğrudan bu dağıtılmanın haklı ve yerinde bir dağıtma mı, yoksa zamansız, haksız bir dağıtma mı olduğu tartışmasıdır...." (Bkz. eldeki broşür, s.6)

Gayet açık görüldüğü gibi Muhsin için, bu noktadaki asıl tartışma, gerekçelerin şu ya da bu olmasından bağımsız olarak, 'dağıtılmanın kendisi' yani Komintern dağıtılabilir mi, dağıtıla-

maz mı (gerekçelerden bağımsı!) tartışmasıdır. Muhsin, bu çok bilimsel(!) tavrının böyle olduğunu -biraz gizlemeye çalışsa da- fazla gizlemeye muvaffak olamıyor. Kendisinden beklenmeyen bir heybetlesorduğu 'sorular' (yargı demek daha doğru olmaz mı idi?!) bağıntısında, gerekçelere'lütfen' bakacağını da açıklayarak iddiamızı doğruluyor. Şöyle diyor Muhsin:

"Ben iç içe geçme ile hemfikirim. Bunun ortaya konması neyi çözer? Şuna cevap vermek gerekir: ML ideolojinin hakim olduğu, sınıfın başında ve yönlendiriciliğinde en önemli rolü oynayan ve oynaması gereken bir örgütün dağıtılması nedir? Bu şartlarda, DAĞITILMASI İÇİN GEREKÇELERE DEĞİL, bundan önce, MARKS ve ENGELS'in KM'na, Lenin'in 'sol Komünizmine! 'Devlet ve İhtilal'e, 3. Enternasyonal ile ilgili bir dizi polemiğine vb bakmak GEREKİR. (Anlattıklarımdan GEREKÇELERE HİÇ BAKILMAYACAK SONUCU ÇIKARILIRSA BUNUN YANLIŞ OLDUĞUNU ŞİMDİDEN BELİRTİRİM.)" (İkinci yazısı) (Büyük harfler bana ait.)

Önce Muhsin'in çok heybetli sorularını kısaca cevaplayalım.

ML ideolojinin hakim olduğu, sınıfının başında ve yönlendiriciliğinde en önemli rolü OYNAYAN ('oynaması gereken' değil) bir örgütün dağıtılması OLGUdur. Bu örgütün, yani Komintern'in, bu rolü oynaması gerektiği iddiası, bir tartışma sorunudur. Tıpkı ona 'ihtiyaç' olduğu iddiası gibi. Komintern değerlendirmesi, artık Komintern'in bu'rolü' oynamaması gerektiği yönündedir. Ama ne gam! Komintern öyle de söylemiş olsa, Muhsin Efendi, bir kez Komintern bu rolü oynadıysa, 'tüm dünyada komünizm' amacına kadar oynamalıdır ve oynayacaktır yollu fetvasını vermekte bir sorun görmemektedir.

Ondan sonra tartıştığımız özel bağıntı geliyor. Muhsin burada derhal klasik bir numara ile, olmayan bir hedegi, kendisinin gerçeklere HİÇ (asla ve kat'a!) bakmayacağı sonucu çıkarılırsa, bunun yanlış olduğu hedefini dikiyor. Hayır, hayır! Muhsin'e kimse, sen gerçeklere 'hiç' bakmıyorsun demiştir ve demişse yanlış etmiştir. Esas problem 'HİÇ' bakılmayacak problemi değildir. Hele akademizmi seçtikten sonra, kültür birikimi de sağlamak için tabii ki bualanda da sorunları öğrenmesi gerçektir, Muhsin'in.

Burada asıl problem şudur: BU GEREKÇELERE NE ZAMAN BAKILACAKTIR?

Biz, dağıtıldığı tarihte, dağıtılmasının yanlış mı, yoksa doğru mu olduğu, tarihi koşulları içinde, GEREKÇELERİ inceleyerek, yargılayabiliriz, diyoruz. Çünkü Komintern'in de dağıtılabilir olduğu bizim için açıktır.

Muhsin gerekçelerden ÖNCE, gerekçelerin dışında, dağıtılabilir mi, dağıtılamaz mı tartışmasında sonuca ulaşılmasını ve gerekçelere bundan sonra dönülüp bakılmalı, diyor.
Açıktır ki, Muhsin için gerekçeler, en fazla lütfen bilgi edinilmesinde de yarar olan falan konulardır. 'Hiç bakılmayacak' diye birşey yoktur.

Baş tarafta Muhsin'in ilk tavrını ve bizim ona karşı eleştirimizi aktarmıştık. Böyle bir durumda, hatalının, hatasından geri dönmesinin bir olanağı ortaya çıkar. Ama ne gezer! Muhsin en fazla bir adım geriliyor ve kadı inadını sürdürüyor.

"... 'buna soyut tartışma denilemez'deniliyor. Evet, bence de denilemez, ama bir şartla (neymeş bakalım bir şartı?!-BN):

Tartışmaya dağıtılabilir diye başlanmadığı ve hata olması durumuna karşılık, bu hatanın içeriği, büyüklüğü vb. noktasında berraklık olduğu şartlarda. Bu şartlarda ben de fazla bir sorun görmüyorum." (İkinci yazısı)

Burdaki saçmalıklarının tümünün üzerinde durmak bile gereksiz. Muhsin açıkca saçmaladığını teslim edeceği yerde oportünist kıvırmalara girişiyor. Temelde eski pozisyonunu devam ettirebilmek için de, bize 'küçücük' 'bir şart' dayatıyor. Hem de kaç 'bir'şart!

Değerlendirelim bakalım şu 'bir' şartlarını.

Biz tartışmaya 'dağıtılabilir' diye başlamayabiliriz. Çünkü biz, gerekçeler temelinde Komintern'in dağıtılmasının yargılanabileceğini düşünüyoruz ve bu bağıntıda, Komintern dağıtılma kararı zaten 'dağılabilir' olmasından hareket etmektedir. Böylece, Muhsin'in birinci fetvasını yerine getirmiş oluyoruz. Ama fetvalar bukadar değil! Bunun yanında, "hata olması durumuna karşılık, bu hatanın içeriği, büyüklüğü vb. noktasında berraklık olacak."

Önce 'hata' olup olmadığını (Komintern'in dağıtılmasının) nasıl saptayacağımız bir sorundur. Biz gerekçeler incelenmeden hata mı, değil mi sonucuna varılmaz diyoruz. Muhsin, daha henüz gerekçeleri incelemeye başlamadan ÖNCE, gerekçeleri incelemenin şartı olarak, dağıtılmasının hata olup olmadığının saptanmasını istiyor.

Ama o da yeterli değil! Eğer hata ise (ki, şimdiye kadar sorunun konuşu, Muhsin açısından, Komintern'in dağıtılmasının hata olarak değerlendirilmek zorunda olduğunu göstermeye yeterlidir) bu hatanın içeriği, büyüklüğü noktasında berraklık olacak!

Bütün bunlardan sonra, Komintern'in dağıtılma gerekçelerinin değerlendirilmesinde 'fazla' sorun görmeyecekmiş Muhsin! Yani, yine de sorun kalacakmış!

İnsan bütün bunları okuduktan sonra, bunların 'bir şart' mı, işi yokuşa sürmek için bahane mi; dürüst bir özeleştiri yerine kıvırtmanın kurtarıcılığına sığınma tavrı mı olduğu konusunda şüpheler duyarsa haksız değildir. Hatta bunlar 'şüphe' değil, "ayniyle vaki" olarak değerlendirilmelidir.

Görüldüğü gibi, incelemeye çalıştığımız tüm bağıntılarda, Muhsin Komintern'in dağıtılması sırasında ortaya konmuş gerekçelerin dışında, bu gerekçelerin incelenmesinin dışında, önce Komintern dağıtılabilir mi, dağıtılamaz mı gibi genel bir tartışma istemektedir. Böyle bir tartışma isteğinin temelinde yatan onun Komintirn'in dağıtılmazlığı konusundaki tavrıdır. Gerçekten de eğer Komintern, dağıtılamaz bir örgüt ise onun hangi gerekçe ile olursa olsun dağıtılması yanlış olur. Bu anlamda dağıtma gerekçelerinin tartışılmasında önce Komintern'in dağıtılıp-dağıtılamamazlığı konusunda berraklığa kavuşmak gerekir. Komünistler açısından bu sorunun cevabı açıktır: Komintern da dağıtılabilir bir örgüttür! Bu şartlarda esas tartışılması gereken sorun, Komintern'in dağıtılmasının gerekçeleridir. Muhsin'in gerekçe tartışmasına girmek istememesinin esas sebebi onun, 'Komintern dağıtılamaz' demesidir.

Sorun Muhsin açısından -onun niyetinden bağımsız olarak- Komintern'in dağıtılmasının yanlışlığıdır. Bu bir yaklaşım meselesidir. Eğer, Komintern vazgeçilemez bir amaç ise, o hangi gerekçe ile dağıtılmış olursa olsun, yanlış olmak zorundadır, Muhsin a-

çısından. Muhsin'in 'sorulaştırma' metodu ile ortaya koyduğu bir çok tezin, gerçekten, ortaya konduğu anda soru olduğunu düşünsek bile, var olan yaklaşımı; var olan temel tezleri -yolundan dönmediği sürece- ona, bu sonucu açıkca ilan ettirmek zorundadır.

Bu noktada en temel teorik çelişme budur. Bu çelişmede, Muhsin' in durduğu yer Marksizm-Leninizm alanı değildir. Durum budur.

KLASİKLERİN- Stalin'in- SORUN HALİNE GETİRİLMESİNE KARŞI:

Az önce 'soyut tartışma' polemiği üzerinde dururken, Muhsin'den yaptığımız alıntıda, onun daha işin başında, şart olarak, 'eğer' hata ise, hatanın İÇERİĞİ, BÜYÜKLÜĞÜ gibi şeylerden bahsetmeye başladığını görmüştük.

Muhsin'in kısa yoldan 'hata'ları paylaştırma arzusu sadece burada ortaya çıkmıyor. Biz ilk yazımızda, Komintern'in dağıtılma olayının Stalin, Dimitrov, Mao döneminde olduğunu olgu olarak tespit etmiştik. Onların onayı ile de dağıldığını belirtmiştik. Muhsin derhal devreye giriyor ve soruyor:

" 'Stalin döneminde, KEYK içinde Dimitrov'un olduğu sırada ve Mao Zedung'un da onayı ile olan bir olaydır.' Olaydır da, bunların BU OLAYDAKİ SORUMLULUĞU, BU SORUMLULUĞUN ONLARIN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİNDEKİ YERİ VS. NEDİR?" (İkinci yazısı) (Büyük harfler bana ait)

Bu sözlerin üzerinde yeri geldiğinde tekrar duracağız. Şimdilik burada belirtmek istedğimiz şudur. Muhsin, bizim olgu tespiti yapmamızı, sanki ÇOK DOĞAL BİR HATA TESPİTİ YAPMIŞIZ gibi değerlendiriyor ve kısa yolran bu'hata'dan Stalin ve diğerlerinin payına düşeni vermemizi istiyor. (Muhsin'in'sorumluluk'sözünü, cümle içinde 'hata sorumluluğu' olarak kullandığı açıktır.)

Daha, Komintern'in dağıtılmasının 'hata' olduğunu ispatlamadan sağa sola hata sorumluluğu dağıtma tavırlarına giren Muhsin'in acelesinin sebebi nedir? Ya da butavırlarının anlamı nedir? Bu soruların cevaplarını, tartışmayı baştan alarak bulmaya çalışalım.
Muhsin, ilk yazısında, tartışılan konuya, BP 14/4'ün incelenmesi içinde tekrar dönüleceğini umduğunu belirten bir not koymuştu. Bu, GDS'in meşhur ettiği deyimle konuşursak, verilmiş bir 'işaretti!.Fakat açık bağı konulmadığı için, salt bir 'işaret' olduğu için, ben sorunun Stalin'in doğrudan konumuyla ilgili bağı yeterli bir uyanıklıkla farkedemedim. Sorunun daha çok, tarihi olarak Stalin'in dönemine denk düşmesi ile bağı olduğu; Stalin dönemindeki durumun incelenmesi içinde Komintern'in dağıtılması olayının daha yerli yerine oturtularak anlaşılabileceği vb. biçiminde -fazla bilince de çıkarmayarak- yorumladım.

Kuşkusuz bu yanlıştı. Bu, verdiğim cevapta, bu noktada tek söz etmeme biçiminde kendisini açıkca gösterdi. Şimdi burada bu eksikliği tamamlamaya çalışmak gereklidir.

Bu noktada, Muhsin'in ikinci yazısında, Stalin ile ilgili, az önce aktardığımız "soru" işaretli cümlesinden öte pek bir şey var olmadığını tespit etmemiz gerekliдir. Bu yüzden ben, Muhsin' in hemen hemen aynı görüşte olduğu 2. Bolşevik Konferansı'nda 14 No'nun görüşlerine dayanacağım.

Konferans'da sorun, 'ML'in klasikleri' üzerine karar tasarısının tartışılması sırasında ortaya çıkıyor. Bu bölümü, biraz uzun olmakla birlikte tümüyle aktarmak yerinde olacaktır:

ML'in klasikleri

(2)- Klasikler var .

(...)

(17)- Arkadaşlar devam ediyoruz. Şimdi klasikler sorununa geldik.

(1)- Klasikler konusunda problem mi var? M/E / L/S,ML'nin klasikleridir.

(13)- Tamam ya.

(17)- Bir dakika , okuyacağım, oylayacağız.

(13)- Nerde yazıyor bu.

(10)- Klasiklerle ilgili kafamda bir sorun var. Bu da enternasyonal belgelerin, bir takım belgelerin de dayanabileceğimiz klasik yazılar olduğu değerlendirilmektedir. Bu konuda kafam açık değil. Çünku ...

(17)- Burda yok yalnız, karar tasarısını okuyayım , ona göre.

(10)- Yalnız anlayış olarak böyle bir şey var. Bir takım yazılarımızda bunların...

(17)- Bunu kabul edeceğiz, burdaki karar tasarısını, "ML'nin klasikleri ve Stalin" karar tasarısını okuyorum : "Konferansımız ML'nin klasikleri konusunda MY'nin ortaya koyduğu anlayışı onaylar. Stalin'in M/E/L ile birlikte ML'nin klasiklerinden biri olduğunu , bu sorunun bizim için tartışma konusu olmadığını , bir kez daha vurgular."

(11)- Ben, bu konuda formüle bir itirazım var. Tartışma konusu olmadığını, değil de şöyle ifade edilebilir " Bu sorunun bizim için , sorun olmadığı bilincindedir " veyahutta

(16)- Ya, aynı şey değil mi?

(1)- Birincisi arkadaşlar, "MY'nin ortaya koyduğu anlayış, vs. 'i çıkaralım gereksiz ve şöyle : "Konferansımız ML'in klasikleri konusunda M/E/L/S in ML'in klasikleri olduğunu bir kez daha tesbit eder ", ya da "vurgular, bu konunun bizim için tartışma konusu olmadığını bir kez daha"

("vurgular" sesleri)

(8)- Tartışma sorunu desek

(13)- Konusu deyince ne oluyor? Sorunu deyince ne oluyor?

(14)- Şimdi benim bu konuda herhangi bir iddiam yok, bir araştırmam, bilgilenmem , bilmem, detaylandırabilecek durumum yok bu işi ama bana ilk bakıta metod olarak çelişkili bir durum geliyor. O da şudur: ML'nin klasikleri konusunda 2. Konferansa hazırlık sırasındaki onaylanan şekliyle bu klasiklik nedir , sorusuna verilen cevapta , dünya komünist hareketine önderlik etmek de sayılıyor. DKH'e önderlik edilmek sayılıyor, burdaki karar tasarılarının birinde de DKH'nin tarihi konusunda , Komintern ve Komünform dönemlerinin incelenmesini görev olarak koyuyor, Milli mesele, şeyde Kemalizm konusundaki tartışmada da Komintern'in bu konuda hata yaptığı konusunda görüşlerin olduğu ortaya çıktı. Şimdi DKH önderlik, önderlik örgütsel, ideolojik önderlik. Stalin'in de bu niteliği olduğuna göre , Komintern ve Komünform 'da bulunabilecek bir takım hataların Stalin'de yerinin ne olduğunu, eğer böyle bir durum ortaya çıkarsa, ne olduğu sorununda, benim kafamda bir berraklık yok ama ilişkisi olduğu görüşündeyim. Buna bu şeyle yaklaştığımda , buna herhangi bir cevap ben, kendim veremiyorum. Eğer bu konuda bir açıklama olursa iyi olur. Onun dışında Stalin ile ilgili çıkarılan BP/4 de de Komünist Enternasyonal'in dağıtılması ile ilgili getirilen bölüme , bugünkü gördüğüm kadarıyla sorunları pek çözmüyor. Ben sorunların halledilmiş olduğu görüşünde de değilim, o konuda da, dağıtılması konusunda.

AMLP- Senin önerin ne, bu konuda yapılması gereken?

(14)- Benim bu konudaki önerim; burdaki oylamada ben, Stalin'in ML'in klasiği olduğu konusundaki oylamada buna oy veririm ama dediğim gibi, böylesi bir şeyde , mantık olarak yaklaştığımda , ben, belli bir boşluk görüyorum ama buna cevap verebilecek durumda değilim. Bu konuda önümüzdeki dönemde , mümkün olduğu kadar araştırma, belli şeyler varsa bunları ortaya koymaya çalışacağım. Ancak tavır takınmak isteniyorsa, ben, bugün tavır takınabilecek durumda değilim bu konuda. Yani klasik diye oy veririm, ondan sonra sorun çıktığında koyarım.

(13)- Tartışma konusu olsun yani?

(14)- Tartışma konusu zaten açık tartışma getirilen şeyde.

(17)- AMLP söz istedi herhalde.

AMLP- Birinci sorun şu, bu konuyla ilgili. Arkadaş, Stalin'in önderliğindeki Komintern döneminde yapılan hataların Stalin'deki payının ne olduğu , vs sorununu getirdi. Soruna eğer böyle yaklaşırsak bir takım problemler olduğunu ortaya koydu. Gerçekten de bir dizi problem var. Eğer ama soruna böyle yaklaşırsak esasında Lenin'i de, Marks'ı da, Engels'i de aynı araştırma içine almak zorundayız. Çünkü mesela 3.Enternasyonal dağıtıldı Stalin dönemin de ama 1.Enternasyonal de dağıtıldı ve 1.Enternasyonal içinde Bakunin gibi adamlar da vardı. Bu da bir araştırma. Ve bunlar incelenmesi gerekli , gerçekten DKH'nin tarihi ile ilgili olarak incelenmesi gerekli olan sorunlardır. Ve fakat bunun , bizim klasiklerimize, klasik demek ya da dememek sorunuyla doğrudan bağıntısı yoktur. Şimdi biz, 3.Kongremizde bu sorunu tartıştık, şu kararı aldık :Bütün bunları biz tartışma sorunları olarak tesbit ettik ve dedik ki, fakat bu tartışma ya da araştırma sorunları nasıl çözülecektir? Bunu çözmenin görüşümüze göre bir tek yolu vardır. M/E/L//S'in öğretilerinden yola çıkmak. Başka türlü bir yaklaşım yanlıştır. Yoldaş, bir takım kıstaslardan bahsetti. Bu kıstaslar içinde eğer en önemlı kıstas nedır , diye sorulacak olsa, biz, M/E/L/S'in öğretilerine karşı tavır, deriz.

(14)- Ben, bir şey söylemek istiyorum. 1.Enternasyonal'in, 2.Enternasyonal'in dağıtılmasıyla 3.Enternasyonal'in dağıtılmasının eşitlenmesini getirdi arkadaş .1.Enternasyonal'de anarşistlere bölünüldüğünde, 2.Enternasyonal oportunistlerine bölünüldüğünde, bu partilerin yetkinleştiği , DKH'nin gelişmesinin önünde ne derece engel oldukları tesbitleri vardır. Ama 3.Enternasyonal'in dağıtılmasında , yetkinleştiği tesbitleri yapılarak dağıtılıyor. Bu yetkinleşme konusunda, daha sonraki, Stalin'in ölümünden sonra bu partilerin geldikleri pozisyonlarla, ben bu durumu açıklayamıyorum ne derece yetkinleştiklerini.

GDS- Görüşüme göre sorun bu değil, sorunu karıştırıyor arkadaş birbirine , ama eğer buna karşıysa arkadaş bence, tersine oy kullanmalı, bu şeyi onaylamamalı. Sorun sadece 1.Enternasyonal, 3.Enternasyonal sorunu değil, mesala Kapital 3, Marks (...) Eğer tam olarak incelenirse epey problem görülecektir ama şimdi Marks'ın klasik olmadığını mı , burdan yola çıkarak . Görüşüme göre , bu durumda arkadaş, ayrı düşünceye sahipse, gerekçelerini koyup, bu şeye karşı çıkmalı , karar tasarısına . Herhalükarda Stalin'in klasiklerden biri olup olmadığı gerçekten tartışma konusu olmamalıdır. 4'lü olarak bildiğiniz gibi , Stalin toplantısı yaptık ve biz bu toplantı sonunda bir Stalin dökümanı çıkardık. Bir broşür çıkardık, Türkçe de de var. "Stalin'i savunmak, ondan öğrenmek demektir" Bu konudaki , bu karar tasarısının gerisinde orda yapılan çalışma durmaktadır. Yani bu ayakları havada bir şey değil, belli bir temele dayanan karar tasarısıdır. Ve arkadaş eğer buna karşıysa , o zaman buna karşı oy kullanmalıdır. Gerçekten bu mesele, tartışma konusu filan olmamalıdır.

(2)- Benim bir önerim var, bu kitabın içersinde, bu 4'lü açıklamayı da , bu Partizan dönemindeyken, yayınlanmış olan, yapılan bir şey (...)

(Ara konuşmalar)

(1)- Ya nedir şimdi bu şey? Okudu mu herkes onu,inceledi mi?

(2)- İnceledim ben.

(1)- Herkes inceledi mi?

(2)- Bilmiyorum herkesi. Ben kendimden sorumluyum.

(12)- 60. sayfada ne yazıyor? (Gülüşmeler)

(4)- Şimdi arkadaş, bizim şeyle bağlı olarak yani bu klasikler meselesinde işte uluslararası Komünist harekete de önderlik sorunu, klasik olmanın kıstası olarak konuluyor. Ya bu Komintern'in falan, Komünform'un falan dağıtılmasında Stalin şeyi açıkça konmakta. Bu, kendilerinin aldığı bir karar ki; bu tek başına Stalin'e yüklenebilecek bir şey değil. Diğer yandan orda getirilen şey, Komünist harekete önderlik yapamken hiç hata yapmama sorunu olarak almıyor. Hata yapmamış olması gibi bir sorun orda kıstas olarak konmamakta . Ve bu konuda bizim şeyimizde , Stalin'in ilkesel olarak hata yaptığı falan şeklinde yapılan şimdiye kadar tartışmalarda , araştırmalarda böyle bir şey yok. Uluslararası komünist hareket içinde ancak arkadaşın böyle bir şüpheyi şey yapabilmesi için Stalin'in uluslararası komünist hareketde ilkesel konuda hatalar yaptığını ortaya koyması lazım. Mesela, arkadaşı böyle bir. şeyle suçlamıyorum ama Troçkistlerin iddiaları mesela, diyorlar "Almanya devrimini sattı, bilmem ne devrimini sattı" Eğer arkadaşın da kafasında böyle problemler varsa o zaman oylamaması, reddetmesi doğrudur ama sanmıyorum yani böyle problem olduğunu.

(10)- Ben böyle bir problemin burda yani bu tartışma çerçevesi içinde çözüleceği görüşünde değilim. Onun için tartışma yeterlidir diyorum ve karar tasarısının oylamaya sunulmasını istiyorum.

(17)- Söz alanlar bittikten sonra.

(1)- Benim de diyeceğim bu : arkadaşım, eğer bu konuda ufakça da olsa bir şeyin, kuşkun varsa, tutarlı tavır, bu karara oy vermemektir. Ama bu karar burdan mutlaka geçmelidir. Bu tayin edici bir meseledir. En önemli ayırım noktasıdır. Arkadaşların dediği doğrudur. Ama bu konuda en ufak bir şeyi olanlar , kuşkusu olanlar bunu onaylamasınlar. Ondan sonra , arkadaşların getirdikleri gerekçeleri yeniden ikna etmeye çalışırız.

(8)- Bence iki şey birbirine karıştırılmamalı, Stalin'in eserlerinde bizim bizzat incelemediğimiz yani şeyden dolayı incelemediğimiz, araştırmadığımız şeyle bizzat hata gördüğümüz şey, bugün tesbit edebildiğimiz, koyabildiğimiz iki şeyi birbirinden ayırtetmek lazım. Gerçekten Lenin'in Stalin'in eserlerinde bilmediğimiz, araştırmadığımız daha yeni yeni ortaya çıkardığımız sorunlar vardır. Örneğin benim için şey de sorundur. Neden 18. Parti Kongresi ile 19.Parti Kongresi arasında 13 sene gibi bir fark vardır? Ama ben bunu araştırmadan, ortaya belgeleriyle inceleyip, gerekçelendirmeden , kalkıp, sorundur, 13 sene vardır, çok kötü bir şeydir, kötü bir önderdir, tesbitini yapmam abes, yani diyalektik bir yaklaşım değil ya da bir sürü burjuva şeyini kopartıyor, Yalta Konferansı, Yalta Konferansı, Polonya'nın paylaşıldığı bilmem ne falan. Şimdi bu Yalta Konferansını kalkıp inceleme - den bilmem, Stalin'in SBKP'nin belgeleri incelenmeden kalkıp, doğrudur falan tesbiti yapılamaz ya da kuşku duyuyorum şeyi yapılamaz , diyalektik bir yaklaşım değil. İlk koyduğun şey ama pozisyon doğru.

(17)- İyi bu konuda tartışma bitti. Oylamaya geçme durumundayız Bir daha oku sun arkadaş şeyi.

(1)- 'Konferansımız ML'nın klasikleri konusunda , Stalin'in de M/E/L ile birlikte ML'in klasiklerinden biri olduğunu , bunun bizim için bir tartışma konusu olmadığını bir kez daha vurgular'

(2)- Öyle değil şöyleydi: "Konferansımız M/E/L/S ..."

(1)- Peki "Konferansımız ML'in klasikleri konusunda M/E/L/S'in ML'nin klasikleri olduğunu, bunun bizim için tartışma konusu olmadığını bir kez daha vurgular" Oldu mu?

(11) Gerek yok. Bu şekliyle oyla

(Ara konuşmalar)

(14)- Hayır , ama ben bir sorunda getirdim, bilmediğim bir sorunda.

(17)- Tamam oylayabilirim.
(...)

(1)- "Konferansımız ML'in klasikleri konusunda M/E/L/S'in

(13)- Ya anladık.

(1)- "ML'in klasikleri olduğunu , bunun bizim için

(17)-"Bu sorunun"

(1)- Ya ne sorunu, morunu- "Bunun " bizim için tartışma konusu olmadığını "; eğer bu konuda "sorunu" diyenler varsa, iyi "sorunu" diyelim "tartışma sorunu olmadığını bir kez daha vurgular" Oldu mu?

(17)- Bu karar tasarısını bu şekliyle oylamaya koyuyorum. Kabul edenler?

Oybirliği.

(2. Bolşevik Konferansı söz tutanağı, s. 512/513/514/515/516)
(abç)

Bu tartışmalardan sonra, konu ile ilgili karar 'oybirliği ile çıkıyor.

Şimdi kendimizi esas olarak 14 No'lunun konuşmasını eleştiri ile sınırlamaya çalışarak (her konuşmacı ile aramıza sınır çekmemiz belki mümkün olmayabilir); ne denildiğini tahlile başlayalım.

14 No.'lunun konuşması içindeki çelişmeli tavrı ve tüm sözlerine karşılık karar tasarısı lehinde oy verme şeklindeki tavrı arasındaki çelişme ilk anda göze çarpmaktadır. Biz, tek tek her söz üzerinde durmak yerine sorunu iki temelde değerlendirmeye çalışalım:

Sorunu önce metot açısından ele alalım.

14 No.'lu için, ML'nin klasikleri konusunda, herhangi bir iddia, araştırma, bilgilenme vb. YOKTUR. Klasik kıstaslarından biri DKH'ne önderlik (örgütsel-ideolojik)dir. Komintern, Kominform dönemini araştıralım diyoruz. Bu döneme ilişkin sorunlar olduğu söyleniyor. Komintern'in dağıtılması da pek açık değil. Bazı hatalar tespit edilirse, bunun Stalin'de yeri ne olacak? vb.vs. İşte, 14 No.'lu'mantık olarak yaklaştığında' sorunları böyle gördüğünü SÖYLÜYOR!

Herhangi bir konuya -eğer durum gerçekten aslında ulaşılmış sonuçlara dayanmıyorsa- yukarıda belirtilen türde bir yaklaşım ML değildir; ve AMLP temsilcisinin haklı bir şekilde işaret ettiği gibi, salt Stalin ile de sınırlı değildir. Ortada bazı iddialar saldırılar varsa, bizim kendi öz bilgimiz o saldırıların haklı mı, yoksa haksız mı olduğunu anında yargılayacak dereceye ulaş-

mamışsa, o durumda değilse, yapacağımız bir araştırma içinde, gelen eleştirilerin haklı olma ihtimali daima ve daima bir ihtimal olarak var kabul edilmek zorundadır. Tersi için zaten bir araştırmaya girmenin doğru-tutarlı önemli bir anlamı (bazı yan anlamları olabilir) kalmaz. Ama şöyle bir etrafımıza bakalım. Gelen eleştiriler salt Stalin'e mi doğrudan yöneliyor? Doğrudan Lenin'e, Engels ve Marks'a yönelen eleştiriler yok mu? Eğer varsa ve biz o noktada açık değilsek, biz bilmiyorsak, gelen eleştirinin küçük de olsa, haklı olabileceği ihtimalini var saymak ve böylece konuyu incelemek zorunludur.

14 No.'lu 'mantık olarak yaklaşımını', nedense, belli bir noktadan sonra ilerletmiyor. Yani, açık bir biçimde, eğer ileri sürülen tezlerde doğruluk ortaya çıkarsa, o zaman, Stalin'in klasikliği ortadan kalkabilir, demiyor. Birincisi, 14 No.'lunun 'mantığının' ona bunu açıkca demeyi zorunlu kıldığını tespit etmek gerekli. İkincisi de, onun 'mantığının', onu aynı zamanda MEL içinde üç aşağı beş yukarı aynı şeyleri demek zorunda bırakacağını tespit etmek gerekli.

Gelen çeşitli eleştiri ya da saldırıların yöneldiği her tek tek noktada bizim için bilinmez olan noktalar incelenip, sonuca varılmaya çalışılmalıdır. Eğer, tabi, bizim için açık değilse o nokta! Böylece gelen eleştirinin haklılığı sonucuna (bir araştırma sonucunda) varılıyorsa, yapılması gerekli olan şey, bu sonucu ikna edici kanıtlarla birlikte ortaya koymak olmalıdır. İleri sürülen kanıtlar, sorunun önemli olduğunu gösteriyor; geniş bir ortak çaba içerisindeki inceleme, gelen eleştirinin doğruluğu konusunda bir şüphe yaratıyorsa, o noktada, konunun bizim için 'sorun' olduğunun ortaya konması; güçlerin bu sorunun çözümü için de seferber edilmesi doğrudur. Bu noktada, <u>böyle</u> bir süreç içinde herhangi bir klasiğin klasikliği de sorun olarak ortaya konabilir.

Ama söylenen nedir? Eğer Konferans 14 No'nun tavırını doğru bulsa ve genelleştirerek onaylasa yapmak zorunda olduğumuz şey nedir? Şudur: Bilmediğimiz ve bundan ötürü <u>bize</u> 'problemli' gelen eleştiri (onu anında yargılayacak kadar geniş bilgimiz olmadığı için) doğru olabilme ihtimalini de içinde barındırdığından, işte BU SEBEPLE bir ML önderin klasikliğini 'sorun' yapmak! Bu 'mantık' salt Stalin için değil; MEL için de geçerlidir.

Bunun Marksist-Leninist açıdan kabul edilemez bir 'mantık' olduğunu söylemeye bile gerek yok. Bu 'mantık'ın bize Marksizm-Leninizm'i (doğru mu yoksa yanlış mı?) sorunu haline getirebileceğini tespit etmek gerekli.

Şimdi, konferansdaki'mantık' ile yazı arasındaki ilişkiye bakalım. Konferans'daki yaklaşım, eğer örneğin Komintern'in dağıtılması hatalı ise, Stalin'in klasikliğinin sorun olacağı şeklinde. Yazıdaki yaklaşım ise, Komintern in 'vazgeçilmez bir amaç!' olduğu şeklinde; yani açık olmayan bir tarzda Komintern'in dağıtılmasının hatalı olduğunun ilan edilmesi şeklinde. Bu iki yaklaşımın ortak doğal sonucu Stalin'in klasikliğinin 'sorun' olması değil midir? Bu sonuca ulaşılmak zorunludur.

Hiç bir ciddi sayılabilecek bir araştırmaya girişilmeksizin, (Örneğin Yürükoğlu'nun 'Proletarya Enternasyonalizmi'ni okumuş olmayı, biz bu araştırmada dayanılacak birşey görmüyoruz.) , var olan yetersiz bilgi temelinde, şu anda bizim için sorun olan noktalardan çıkıp, Stalin'in klasikliğini sorun haline getiren Muhsin, bir de karşımıza çıkıp, ciddi ciddi, varmak zorunda ol-

duğu sonucu 'sorun' olarak gösteriyor ve :

" Evet benim sorunlarım, konuyla ilgili bunlar. Ve bunları çözdüğümüz oranda DKH'nin birliği için yürüttüğümüz yüce davayı güçlendireceğiz." gibi görünüşte oturaklı laflar ediyor.

Kişi buyaklaşımla, 'yüce dava'ya ancak, onun yıkıma götürülmesi için 'yardımcı' olabilir. Bu yaklaşımın kendisi, kişiye, 'yüce davayı' 'sorun' haline getirtir.

Biz Muhsin'den, Eğer gerçek durumu, Konferans'da söylenenler gibi ise, biraz daha alçak gönüllü olmasını; varolan bilgisizliğin bize ait olduğunu tespit etmesini; bilgisizliği altetme yolunda çalışmasını; yüce davaya böyle hizmet etmesi gerektiğini belirtiyoruz. Cevap yazısındaki çok bilmiş; araştırma ürünü ve kesinmiş gibi tavırları terketmesini, düzeltmesini istiyoruz.

Sorunun diğer yönü de savunulan görüşlerin içeriğidir.

Konferans'da içerik hakkında pek fazla birşey söylenmiyor. BP 14/4'ün Komintern'in dağılmasını pek çözmediği, bunun sorun olduğu söyleniyor. (11) Bu bağıntıda AMLP temsilcisinin birinci, İkinci ve Üçüncü Enternasyonal'lerin dağıtılmasını eşitlediği ileri sürülerek, Komintern'in dağıtılma gerekçelerinden birisine; partilerin "yetkinleşmiş olduğu" tespitine atıfta bulunuyor:

"Bu yetkinleşme konusunda, daha sonraki, Stalin'in ölümünden sonra, bu partilerin geldikleri pozisyonlarla, ben bu durumu açıklamıyorum ne derece yetkinleştiklerini"

Birincisi, AMLP temsilcisinin, üç enternasyonal örgütü eşitlediği iddiası gerçek değildir. AMLP Temsilcisi, 14 No'lunun yaklaşımını aktardıktan sonra 'soruna eğer böyle yaklaşırsak' demiş ve 14'ün 'mantığı'ile yaklaşıldığında, yapılması gereken normal karşılaştırmayı yapmış ve sadece Birinci Enternasyonal ile (İkinci ile değil!) Komintern'i karşılaştırmıştır. Bu karşılaştırma içinde, yanlış bir şekilde, sanki, 1. Enternasyonal içinde Bakunin in yer alması 'sorun'muş, 'hata' imiş gibi konuşmuştur. Hepsi budur.

(Ki, Marks, Engels'in 1. Enternasyonal'de neden Bakunin ile birlik olduklarını açıklayan yazılarını ve o günkü tarihi-siyasi koşulları bilmeyenler için, gerçekten de, anarşistler 1. Enternasyonal içinde 'birleşmek'sorunudur!)

'Yetkinleşme' gerekçesinin, o gün içinde bulunulan koşullarda, Komintern'in dağıtılmasının bir gerekçesi olarak, nasıl, hangi koşullarda ve hangi tespitlere dayanarak ve benzerleri yapıldığı konunun araştırılması içinde cevaplandırılmalıdır, Daha bu araştırmaya girişilmeden Muhsin, ben durumu açıklayamıyorum

---

(11): BP 14/4'de Stalin hakkında gelen eleştiri-iddiaların vb. değerlendirildiği yazıda, haklı bir şekilde, 'Komintern'in dağıtılması da ele alınıyor. Ne varki, bu yazıda, bizim dışımızda sorun haline getirilmiş ve az bilgimiz olan Komintern'in dağıtılması olayı, konunun kollektif tarzda incelenmesine gerek olduğu açıkca belirtilmeksizin konulmuştur. Bu noktada -yukarıdaki anlamda- bir 'sorun yokmuş gibi konulmuştur. Sorunun BP 14/4' deki konuşu tam doğru değildir.

diye tavır takınıyor. Anlaşıldığı kadarı ile kendisinde sorun yaratan, sözkonusu edilen partilerin Stalin'in ölümünden sonra, (çoğunlukla) revizyonizm yoluna girmeleri olgusudur. Tabi, burada 'yetkinleşmeden' ne anlaşıldığı sorusu öne çıkıyor. Yazıdan çıkan Muhsin'in, bundan, revizyonizme gitmeyecekleri yönünde garantiyi anladığıdır. Komintern'in 'yetkinleşmeyi', artık bunlar revizyonizme gitmezler, gidemezler şekilinde anlayıp anlamadığına yeri geldiğinde bakacağız.

Bizce, Komintern'in ileri gelenleri için (en azından),partilerin revizyonizme gitmeyecekleri yönünde bir garanti verdikleri yorumu yanlıştır. Sorun, daha çok, 1919'da kurulduğu sıradaki Komintern'in bileşimi ile, 1943'deki Komintern'in bileşimi arasındaki bensersizlikler ve gelişmeler açısından ele alındığında doğru yoruma yaklaşılabilir.
Metod yanının ötesinde, Konferans'da, sorunla ilgili belli başlı tek gerekçe,işte, bu "yetkinleşme" meselesidir.

Görüldüğü gibi, Stalin'in, Komintern'in dağıtılması meselesinden yola çıkılarak, 'sorun' haline getirilmesi çabası, ne içerik bakımından, konunun gerçekten 'sorun' olduğunu gösteren ikna edici bir delil ortaya koyabiliyor; ve ne de, doğru ML yöntemin taleplerine cevap veriyor. Böyle bir durumda bizim yapacağımız, kararlı bir şekilde, sudan sebepler ya da kişinin kendisine ait bilmeme sorunundan yola çıkılarak, klasiklerin sorun haline getirilmesine kararlı bir şekilde karşı koymaktır. (12)

---

(12): Biz burada, kısaca Konferans'ın 14 No.'luya yaklaşımı üzerinde de durmak istiyoruz.

Tutanaklardan izlenebileceği gibi, hem AMLP ve GDS'in temsilcileri ve hem de bizden yoldaşlar somut olarak, 14 No.'luya karşı çıkıyorlar. Fakat,karşı çıktıkları esas yan, sorunun yöntemsel yanı. Ve sanki, 14 No.'lunun gerçek pozisyonu gizlemeyip açık tavır takınması,'tutarlı' olması öncelikle bizim problemimizmiş gibi,ona karar tasarısını onaylamaması önerisi götürüyor.

Bunda tabii ki, 14 No.'lunun konuşmaya, " şimdi benim bu konuda herhangi bir iddiam yok, bir araştırmam, bilgilenmem, bilmem, detaylandıracak durumum yok bu işi", diye gayet alttan alarak başlaması (acaba`gerçek durumu bumu?) akan suların durmasında önemli bir rol oynuyor. Söylenecek pek birşey kalmıyor. Ama buna rağmen, Konferans'da ve Konferans sonrasında, onun üzerine üzerine gidilmediği bir hata olarak tespit edilmelidir.

Esasında, 14 No. bizzat konferansın içinde, sorunun, kendisinin ilk cümlesinde koyduğu kadar basit olmadığının işaretini vermiştir. AMLP ve GDS Delegelerinin onun üzerine gitmesi, 14No.'luya başlayış cümlelerini çok çabuk unutturmuş; 14 no, derhal, 1.,2.,3. Enternasyonallerin dağıtılmasının eşitlenmesinden yetkinleşme meselesinden bahsetmeye başlamışlar.

Bunun dışında, Muhsin ve Celal yazdıkları bir yazıda, örgütsüzlük akımının neferleri olmalarını gerekçelendirirken şöyle diyorlar:

"Ayrılık adımının gereği ile ilgili olarak, M ile ilgili olarak şunlarında ilave edilmesi gereklidir: 'Enternasyonal'tartışması, gelinen noktada Stalin konusunda taşınılan şüphe TKP/ML(B)'nin platformunun savunulmayacağı bir noktaya ulaşmıştır. (Bir Par-

(Dipnot'un devamı bir arka sayfada)

TARTIŞMAYA AÇIK OLMA YA DA TARTIŞMAYI İLERLETME SORUNU

Muhsin ve 'örgütsüzlük' kervanının birlikte yolculuğuna çıkan Celal, Muhsin'in incelemeye çalıştığımı çok bilimsel (!) pozisyonunun tartışmaya açık, tartışmayı ilerten bir olumluluğa sahip olduğunu iddia ediyorlar. Bunlar açısından, bizim pozisyonumuz da,doğal olarak,tartışmaya karşı olumsuz, onu boğan bir durumdadır.

Celal ve Muhsinler doğru olmak için bu iki değerlendirmenin yerini değiştirmeli idiler.

Anladığımız kadarı ile, bunlar, bizim, Komintern'in dağıtılabilir olduğunu kabul ederek, "dağıtılmayı"araştırmanın biricik doğru tavır olduğunu belirtmemizi, içerik sorunlarının üzerinin kapatılması olarak değerlendiriyorlar.

Bizim için, sorunun gizlenecek-saklanacak bir yanı yoktur. Biz, en baştan itibaren nasıl bir araştırma-inceleme-tartışmadan yana olduğumuzu açıkladık. Şunları söyledik:

"Yapılması gereken, gerekçeleri o günkü tarihi dönem içinde bağ içinde ele almak, Komintern'in kuruluş amaçlarını incelemek, dağıtıldığı sırada bu amaçların ne ölçüde yerine getirildiği ya da getirilmediğini incelem vb. gerekçeleridir.."

"Ayrıca şunu da ekleyelim ki, bu mesele, dünya Komünist Hareketinin tarihinin incelenmesi süreci içinde önümüze çıkacak olan ve berrak bir şekilde dahil edilmesi gerekli olan bir meseledir." (Bkz. s.4))

Başta da belirttiğimiz gibi, biz, daha önceki yazıda, tek tek gerekçeler düzeyinde bir tartışmaya girerek, Komintern'in dağıtılması konusunda fikir belirtmedik. Yalnızca 'dağıtılabilir' diye yola çıkmanın içerik üzerinde gerçekten tartışmak için gerekli olduğunu söyledik. Tavrımızı tartışmaya açık kılan tam da bu pozisyonlardır.

(12 No'lu dipnotun devamı)
ti hücresi tartışmasında Enternasyonal'e ilişkin olarak Stalin' in söyledikleri ile, Troçki'nin söylediklerinin kaynak olarak aynılaştırılması ile) Bu durumda, taşınılan şüphelerle aynı örgüt içinde kalmak geçmişte ancak, mücadelesinin yeni başlaması ile mümkündür. Bu çelişki ile dışa karşı sorumluluğun arası artık M tarafından taşınılamaz şekilde bir uygunluğa ulaşmış bulunmaktadır". ('Yeni adım üzerine açıklama. 2. Dipnot)

Burada bir sürü noktayı cevaplamayı bir yana bırakarak Stalin-Troçki konusunda söylediklerinin'türkçe anlamı' üzerinde duralım. Bunların söylediği 'kaynak olarak aynılaştırma'nın anlamı, Stalin ve Troçki'ye karşı ikisine birden DAYANMA, ya da ikisine birden DAYANMAMA tavrıdır.

" Bu konuda hiçbir araştırması, hiçbir iddiası" olmayan birisi için epey "ani" ve "keskin" bir tavır! Ama, gerçek! Eğer muhataplarımız, Konferans ile yukarıdaki 'aynılaştırma'nın yapıldığı arasında 'mücadele'lerinin; ondan önce de 'araştırmalarının' fiilen olduğu görüşünde iseler, bunları neden ortaya koymadaklarını açıklamalıdırlar. Üstelik 'ortaya koymaya çalışacağını' (s. 513) söyledikleri halde.

Buna karşılık, Kominţern'in dağıtılmaması gerektiğinden yola çıkanların,Komintern in dağıtılma gerekçeleri üzerine bir gerçek tartışmaya kapılı olduklarını açıklamaya çalışmış; 'dağıtılmamalı idi' diyenların artık gözlerinin 'gerekçe' vb. göremez olduğundan bahsetmiştik. (Bkz. eldeki broşür, s.4)

Komintern'in dağıtılma gerekçeleri üzerine tartışmaya açık olmak için(tartışma konusunu bu şekilde somutlaştırıyoruz,çünkü bizim açımızdan, Marksizm-Leninizm'e bağılı kalanların Komintern 'dağtılabilir mi?' diye tartışması abesle iştigaldir. En fazla Marksizm-Leninizm'in bu konudaki temel pozisyonların kavranılmadığının sanıldığı durumlar için; ve bunu kavratabilmek için gerekli, kabul edilebilir bir şeydir. Bir de tabi, teşhir için, mücadele için!), bu sorunu tartışmada, bizim de bazı('bir' değil!) önşartlarımız olacaktır. Bunun bazıları şunlardır: Örgüt biçimleri sorununda ML öğretinin 'tartışılmasını istemek' değil; kabulü gereklidir. Komintern 'dağıtılmazlığı' dogmasına değil; dağıtılabilir olduğu tezine bağlı kalmak gereklidir. Daha işin başında, Marksist-Leninist Klasik ve önderler hakkında 'sorumluluk', 'hata' vb.'den bahsederek, onlar hakkında belirgin bir önyargıya sahip olmamak gereklidir.

Ama, eğer tartışmamızdan,,tartışmaya açık olmak için bunlar bazı öngerekler ise, Muhsin in yazısı, doğrudan sınıfta kalmaktadır! (İkmale bile değil!)

Marksizm-Leninizm'in örgüt konusundaki öğretisi için, onun pozisyonu 'bu tezin, genellikle kabul edilmeyeceği ve edilmemesi gerektiği'biçimindedir. Bu konudaki teorik önermenin "tam da tartışma konusu olan ve olması gereken bir 'teorik önerme'" olduğudur. O tam da bu teorik önermeyi "tartışmak istemek" tedir.

Komintern'in,'vazgeçilmez amaç'lığı zaten çoktan ilan edilmiştir!

Stalin, Mao, Dimitrov ve dünya komünist hareketinin geneli hakkında tavrı ise daha da ilginçtir!

Biz diyoruz ki, yaptığımız araştırma içinde, belki, Komintern'in O GEREKÇELER İLE DAĞITILMASININ yanlış olduğu sonucuna DA ulaşabiliriz. Muhsin, gayet heybetli (!) soruyor: Bu kimin ve nasıl bir yanlışıdır?!!

Biz diyoruz ki, Komintern'in dağıtılma olayı, "Stalin döneminde KEYK içinde Dimitrov'un olduğu sırada ve Mao Zedung'un da onayı ile olan bir olaydır." Muhsin, "kükreyerek" haykırıyor: "Olaydır da, bunların buolaydaki sorumluluğu, bu sorumluluğun onların genel değerlendirilmesinde yeri vs. nedir?"

Gerçekten de, çok "araştırma yanlısı", "çok inceleme" ve de çoooookkkkk tartışmaya açık bir pozisyon!!

İşte, tartışmaya açık, ilerletici vb. değerlendirilen yazının tartışmaya kapalı, ilerletmeyen vb. tavrının birkaç gerçek yönü bunlardır.

Yazının butavrı, bizim, daha önceki yazımızda belirttiğimiz, "keşke Komintern dağıtılmamalıydı" yaklaşımı ile araştırma-incelemeden uzak tavırla uyuşmaktadır. Bunların her ikisi de, KomiNtern in dağıtılmaması gerektiğinden, dağıtılmasının yanlış olduğu, yarı açık, yarı gizli TESPİTİNDEN yola çıkmaktadırlar. Bu

noktada bu iki pozisyon farklı yumurta ikizleri gibidir.

TEK TEK BAZI NOKTALAR ÜZERİNE

Buraya kadar incelediğimiz kısımlar, Muhsin'in yazısının asıl unsurları idi. Biz, tek tek bize en önemli gelen bazı noktalara daha cevap vermeye çalışalım.

Muhsin'in çok heybetli(!) iddialarından birisi, 'Komintern keşke dağıtılmasaydı' diyenlerin pozisyonunun bizim tarafımızdan değiştirilmiş; ve tartışmanın 'kaydırılmış' olması biçimindedir.

Şimdi önce konunun ne olduğuna bakalım. Muhsin'den özetleyelim:

"Onlar ('keşke dağıtılmasaydı' diyenler) bugün modern revizyonizmin hakimiyetini (n sebebi olarak-biçiminde olmalı-BE) geriye dönüp baktıklarında buldukları DKH'nın merkezi örgütünün dağıtılması hatasına bağlıyorlar. Bunun anlamı nedir? BİR TEK ŞEY söylenebilir: Böyle bir merkezi örgüt dağıtılmasaydı modern revizyonizm gelişmezdi. Yani modern grevizyonizmin gelişmemesinin garantisi merkezi örgüt, GELİŞMESİNİN garantisi (daha doğrusu nedeni) merkezi örgütün yokluğu (...)

... çünkü, tartışılan konu, cevapta yazıldığı gibi, olumsuz gelişmenin nedenlerinde, 'en önemli unsurlardan birisi olarak örgüt' değil, SONUCUN NEDENİ OLARAK ÖRGÜTTÜR. (Buradaki büyük harfler Muhsin'e ait). TARTIŞMA TEK nedenden, önemli nedenlerden BİRİne kaydırılmıştır. Bunun için önce YALNIZCA 'karşılıklı iki durumu' karşılaştıranlara, onların başka GEREKÇELERİ DE olduğu, örgüt sorunu bunlardan biri olarak ele aldıkları bir tavır yakıştırılmıştır. Ne tartışmamızda, ne de cevabın birinci bölümünde bu tez yoktur. YANİ OLMAYAN BİR ŞEYE karşı polemik yürütülmüştür."(İkinci Yazısı) (BHBA)

Muhsin işte bunları söylüyor ve ondan sonra 'zafer kazanmış komutan pozlarında :

"Böylece cevapta takınılan tavrın 'biricik doğru tavır' olmadığını gösterebildiğimi düşünüyorum" diye tavır takınıyor.

Marksizm-Leninizm açısından polemikte zafer, HER TÜRLÜ SAHTEKARLIKLA DA olsa kazanılmış bir zafer olarak değil, doğru bir temelde, doğru bir mücadele sonucu kazanılmış zafer olarak değer taşır. Bu sebeple Muhsin'in bu 'savaşı' nasıl kazandığını incelemek epey zevkli olacak.

Şimdi, önce, Muhsin'in 'Komintern dağıtılmamalı idi' diyenlerin olumsuz gelişmenin TEK (dikkat edelim: 'tek', yani SADECE, YALNIZCA yanında herhangi başka bir tek neden daha YOK!) nedeni olarak örgüt sorununu gördüklerini söylemesi üzerinde duralım.

Önce, sorunun böyle iki en aşırı uç yaratma biçiminde konulmasının yanlış olduğunu belirtmek gerekli. Herşey Muhsin Efendi'nin fetvaları ile olmaz. Komintern sonrası tüm olumsuz gelişmeyi akıldan zoru olmayan hangi insan, TEK bir nedene, YALNIZCA Komintern'in olmamasına bağlayabilir. Biz aklı yerinde bir kimsenin gerçek düşüncesi böyle bile olsa, onu açıkca böyle formüle edebilecek cesareti kendisinde bulacağını sanmıyoruz. Biraz siyasi bilinci olan bir şahıs, tüm bir tarihsel gelişmenin kötülüğünün sebebini TEK (bir tek) sebebe bağlayabilir mi? Muhsin, tez elden bir fetva ile bal gibi bağlatıyor. Muhsin, kendini güya, 'Komintern dağıtılmamalı idi' diyen görüşlerden ayıracak!

Bu bağıntıda, eğer, geçmiş yazılarda, sorunu biz de açıkca böyle 'tek' neden olarak koyduysak, derhal bunun yanlışlığını kabul etmeye hazırız. Ama hayır! Biz böyle koymadık ve bunu az sonra göreceğiz.

İkinci olarak, Muhsin'in bu 'TEK' neden üzerine belge göstermesi gerekli idi. O da bu gerekliliği hissetmiş olacak ki, bazı kaynaklar gösteriyor. Gösterdiği kaynaklar, "tartışmamız" (yani sözlü türtışmalarımız) ve bizim cevabımızın "BİRİNCİ BÖLÜMÜ" (buna dikkat edilsin)dür.

Önce, biz, "Komintern dağıtılmamalı idi" şeklinde bir görüş savunmadığımız için bizim belgelerimizin, böyle bir görüşü savunanlar açısından orijinal belge kabul edilemeyeceğini tespit etmek gerekir. Muhsin'in, doğrudan bu görüşü savunanların belgelerinden alıntı yapması gerekli idi. Ama yapmıyor. Yapamaz da. Çünkü, BÖYLE BİR BELGE gerçekte YOKTUR.

Ama diyelim ki, orijinal belge olmadığı için Muhsin, bize dayanmak zorunda idi. Şimdi onun bu 'dayanmasının' nasıl olduğuna bakalım.

Muhsin diyor ki, "ne tartışmamızda ne de cevabın BİRİNCİ BÖLÜMÜNDE bu tez yoktur. YANİ OLMAYAN BİR ŞEYe karşı polemik yürütülmüştür."

Görüldüğü gibi, Muhsin önce 'tartışmamıza' dayanıyor. Bu tartışma sözlü olduğu için, belgesi olmadığı için, biz üzerinde durmayı gerekli bulmuyoruz. Ama bizim bir de yazılı belgemiz varmış, bu belgenin de 'BİRİNCİ BÖLÜMÜNDE' koymuşuz. Peki, 'ikinci' veya 'üçüncü' bölümünde ne koymuşuz? Muhsin bunu tartışmıyor. Onun tartıştığı 'birinci bölüm'! O, tartışmasına sadece 'birinci bölümü' tartışıyor ama, işi sonuca bağlamaya gelince bir 'yani' ekiyle, TÜM YAZI HAKKINDA genel değerlendirme yapıyor. Aynı cümlede bukadar tahrifatçılık az bulunur.

İşte Muhsin Efendi'nin 'savaş' metodlarından bazıları bu bağıntıda bunlardır.

Olayın aslı ise şudur: Ben, kendi çalışmalarım içinde, son kötü durumumuzu görüp, buna hayıflanın bazı yoldaşların (bu da bir ikiyi geçmez) kelimesi kelimesine 'keşke şu Komintern dağıtılmasaydı' dediğine şahit olmuştum. Ben bu yoldaşların bütün bir olumsuz gelişmeyi 'tek' nedene bağlayacak kadar akli dengelerinin bozulmuş olduğunu; ya da bunu ileri sürecek kadar ML kültürden nasipsiz olduklarını sanmıyorum. Ama Muhsin'in belki bir bildiği vardır. O açıklarsa öğrenmiş oluruz. (13)

Ben, bu yoldaşlarla böyle bir konuşmaya dayanarak, Engels'in İlk Enternasyonal'le ilgilisözü ile, bu tavır arasında kurulması mümkün ve gerekli bağı kurdum ve hücre tartışmasında da belirttim.

Cevabi yazımızın 'birinci bölümünde' ve diğer yerlerinde konu ile ilgili söylediklerimizegelince:

---

(13) : BP 14/4'de de, 'keşke dağıtılmamalı idi' türünden şeyler söyleyenlerden bahsediliyor. Ancak orada da, 'dağıtılmamalı idi' diyenlarin 'TEK' gerekçelerinden vb. bahsedilmemektedir.

Önce, yazımızda, belirgin ara başlıklarla bir 'birinci bölüm' vb. yoktur. Ama, kendi içinde bir 'genel' konulan bölüm ve bir de Muhsin'in dört gerekçesinin tektek ele alındığı 'özel' bölüm biçiminde bir ayırım vardır. Eğer Muhsin, 'birinci bölüm'den bu genel bölümü kastediyor-ki, başka bir şeyi kastetmesi anlamsızdır - bu durumda bile durumu gerçek hali ile yansıtmamaktadır.

Biz tüm yazıda, üç yerde 'keşke dağıtılmamalıydı' diyenlerden bahsediyoruz. Bunun ikisi 'ilk bölüm' denilen yerde. Şimdi bakalım biz orada ne demişiz:

".... Stalin'in ölümünden belirli bir süre sonra ise, durumlar eski ile karşılaştırmayacak derecede kötüleşmiştir.

İşte bugelişmeler, bazılarının 'keşke Komintern dağıtılmasaydı!' şeklinde sonuçlara varmasına yol açıyor VE AÇABİLİR. Doğal olarak bu görüş açısı, Komintern'in dağıtılma gerekçelerini incelemeyi gereksiz gören, karşılıklı iki durumu karşılaştırıp, tercihini, duygusal bir temelde 'keşke dağıtılmasaydı' şeklinde formüle eden bir görüş açısıdır..." (Bkz. eldeki broşür s.4) (Büyük harfler bana ait)

Diğer şöylediğimiz de şöyle:

"... işte Komintern 'dağıtılmamalı idi', 'dağıtılması hata idi' diyen ve orada duran (MUHTEMEL) görüşlere karşı, Engels'in sözlerini ileri sürmek, onun ile diğeri arasında bağ kurmak yanlış değildir. ..." (Aynı yer, s.5 (BHBA)

Son olarak, Muhsin'in gerekçelerini ele aldığımz bölümde, SOMUT olarak, onun DÖRDÜNCÜ GEREKÇESİNE karşı SOMUT BİR TARTIŞMAda şunları söylüyoruz:

"Komintern keşke dağıtılmasaydı' yaklaşımının bir gerekçesi-önemli bir gerekçesi- revizyonizmin zaman içinde eğemenliği ele geçirmesi olgusudur..." (Aynı yerde, s.6)

Biz, bu söylenenlerin, söylendiği bağıntısı ile birlikte ele alındığında -daha berrak yazılmaması eksikliğini tespit etmek de gerekir- sorunun anlaşılabileceğini sanıyoruz. Bizim açımızdan bu, "dağıtılmamalıydı" görüşü resmi belgeden yoksun, bu yüzden 'muhtemel', 'açılabilir' gibi nitelemelerle birlikte (bilinçli seçilmiş kelimelerdir bunlar) açıklanabilecek bir görüştür. Ve biz öyle açıkladık. Fakat Muhsin Efendi, bir kez, onların (bu 'onlar' kim acaba?!) 'tek' neden olarak 'örgüt'ü gördüklerine karar vermiştir. Artık gerisi kolaydır. Kendisinin karar verdiği bir şeyi, ben olduğu gibi kabul etmediğimde, mümkün olduğunca gerçeği koymaya çalıştığımda, yaptığım, sorunu çarpıtmak oluyormuş! Muhsin, doğru olmak için, bu sıfatı kendi pozisyonu için kullanmalıydı. Çünkü, görüldüğü gibi, Muhsin, başkalarının görüşünün ne olduğuna kendi karar verdikten sonra, kendisinin formüle ettiği hayali görüşe uygun davranmayanları çarpıtıcı ilan etmektedir.

Son olarak, Muhsin'in ilk yazısındaki tavrını da aktararak, onun orada 'tek' gerekçevb. üzerine açık bir şey söylemediğini de (hatta kapalı olarak da!) saptamak yerinde olur. O şöyle diyordu:

"Dördüncü olarak, yukarıda anlattıklarımın sonucunda, 1.Enternasyonal'in dağıtılmasından hareket ederek, revizyonizmin yaygınlaş-

ması meselesinde yanlış görüş savunanlarla mücadele de onların ideolojik sorunları örgütsel sorunlara taşıma noktasındaki yanlışlarını teşhir ederek olmalıdır. Bu doğrudur." (Bkz..eldeki broşür s.3)

Görüldüğü gibi, Muhsin 'onları' sadece 'ideolojik sorunları örgütsel sorunlara taşıma' noktasında emeştiriyordu. Ama, bu hataya yalnızca 'tek' gerekçeyi 'örgüt' gösterenler mi düşer? Örneğin, bu konuda 'esas' (yani tali başka gerekçeleri de var) gerekçesi 'örgüt' olan içinde aynı yönde bir eleştiri getirilemez mi? Getirilebileceği açıktır. Örgüt sorununu 'önemli bir gerekçe' olarak gösterenler, aynı temelde, (belki hatasının ağırlığı daha az olabilir) eleştirilemez mi? Eleştirilebileceği açıktır. Ama, Muhsin Efendi burada da 'Nuh' diyor, 'peygamber'demiyor! Çünkü bunu dediği anda, 'çarpıtıcı' suçlamasını getiremeyeceğini bilmekte; 'dağıtılmamalıydı' diyenlerle benzemezliğin ancak 'farklı yumurta ikizlerinin' benzemezliği kadar olduğunu teslim etmiş olacağını bilmektedir.

'Çarpıtıcılık' suçlamasının durumu budur.

Muhsin Efendi'nin 'yöntemsel' bir başka eleştirisi de şu:

"... Bu noktada, cevapta bana karşı ileri sürülen 'ideolojik hakimiyet kendiliğinden, kendi başına olabilecek birşey değil' gibi bir tespit , tartıştığımız bağıntıda doğru bir polemik değildir. (Benim böyle bir yanlış görüşüm yok)..." (İkinci Yazısı)

Anlaşılan, Muhsin 'doğru bir polemik ' için, cevabi bir yazıda, yalnızca karşıdakininyanlış görüşlerinin alt alta dizilmesini; ve fakat asla, karşıdakinin de katılabileceği bir tezin (başka şeyleri ispat için belirtmesi gerekli olan bir tezin) söylenmemesini istiyor. Garip bir'doğru polemik' anlayışı!(Muhsin'in böyle bir yanlış görüşünün olmadığı yönünde açıklamasını doğru saysak bile! Ki, bu da çok şüphelidir.)

Muhsin'in bir başka 'yöntemsel' ve de 'içeriksel' eleştirisi de şu:

"hem de vazgeçilemeyecek olan bir "amaç".

Ve bunun içindir ki, ne 'devletin sönmesi' sorununu tartışmak, tartışmaya 'değişik bir unsur' sokmaktır, ne de 'soyut bir gerekçe tartışması' ve 'dağıtmanın kendisi' demek 'ilginç bir karşı karşıya koyuş..."tur. Bu iki söylenilen ancak, hiç bir ikna edici kanıt ve kaynak göstermeden ileri sürülen bir 'teorik önerme'nin kabul edilmediği şartalarda anlaşılabilir. Kast ettiğim yukarda yaptığım alıntıdır.

Bu bağıntıda 'dağıtma' ve 'dağılma' üzerinde de durmak istiyorum.

Cevap yazısında bahsedilen bu iki olayın karşı karşıya durmadığı, sorunun 'ne anlamda' sorusu ile, bu ikisinin iç içe geçeceği açıklanıyor. Maalesef burada da tartışılmayan bir konunun tartışılmaya sokulduğunu tespit etmek zorundayım. Tartışmamızda ' ne anlamda' sorusunun yeri yoktu ve yoktur. Neden? Çünkü daha olumlu bir gelişme halinde olan bir komünist örgütün iradi bir şekilde dağıtılması sorunu açıklığa kavuşmamıştır. Bu olmamıştır. Ama, sanki bu sorun açıklığa kavuşmuş gibi, artık süreç içinde dağılması hedeflenen bir örgüt için, sürecin başında düşünülenin (karar alma olayının) sonuçla nasıl iç içe geçtiği anlatılmaktadır. Bence tartışmaya 'değişik unsur' sokmak budur."
(....)

Bu anlam ve bağlamda, benim K Partisi ve PD için söyleriklerim, sürecin başındaki şartlarda iradi bir yön taşıyorsa da, gelişmenin kendisi bu yönü sıfıra düşürecektir. Bayrağında herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacı kadar şiarı gerçekleşmeye başladığı ölçüde iradi yön yerine kendiliğindelik hakim hale gelecektir. Bunun için devletin sönmesinde bu işin kendiliğinden olacağını M ve E'e dayanarak açıklayan Lenin, bu ifadeyi tırnak içinde değil, olduğu gibi kullanmıştır. Ben bunun için kendi tavrımı 'bilinçli çabayı yok farzeden kendiliğindenci bir görüş' olarak görmüyor ve tavrımın böyle adlandırılmasını protesto ediyorum. (Tabii tartışmanın bu noktaya çekilmesini de.) (İkinci Yazısı) (abç)

(Söylenenlerin tam kavranılabilmesi için sorunu bağıntılarıyla aktardık.)

Bu bağıntıda öne çıkan sorun 'çarpıtma' ve bu noktadaki görüşün ne olduğu meselesidir.

Önce çarpıtma sorununu ele alalım.

Muhsin, bu iddiasını ispat etmeye çalışırken, önce, bizim " 'devletin sönmesi' sorununu tartışmak, tartışmaya 'değişik bir unsur' sokmaktır" dediğimizi tespit ediyor. Sonra, 'dağıtma ve dağılmanın' iç içe geçmesi üzerine bizim söylediklerimizin - olumlu gelişme halinde olan bir komünist örgütün iradi bir şekilde dağıtılması sorununun açıklığa kavuşmadığı şartlarda- sanki bu sorun açıklığa kavuşmuş gibi, sürecin başındaki karar alma olayının sonuçla nasıl iç içe geçtiğini anlattığımızı, tartışmaya değişik unsur sokmanın bu olduğunu TESPİT EDİYOR.

En sonunda da,"Benim K partisi ve PD için söylediklerim, sürecin başındaki şartlarda iradi bir yön taşıyorsa da, gelişmenin kendisi bu yönü sıfıra düşürecektir" diyor.

Ardından da, 'kendiliğindenci' bir görüş savunduğunu söylediğimiz için, bize, bir 'protesto' yolluyor. Bu protestonun adresimizi bulup bulamadığına da bakacağız.

Önce, Muhsin'in ilk yazısındaki tavrının NE olduğuna da bir bakmamız lazım. O ilk yazısında şöyle diyordu:

"İkinci olarak, örgülenmenin taktik bir sorun olduğu meselesi. Şimdi alalım bir K partisini ya da PD'nü ele ve diyelim bunlar taktiktir, çünkü ikisi de örgütlenmedir. Ve bir de alalım P.nin önderliğinde kurulmuş olan herhangi bir örgütlenmeyi. Yani sendika, birlik, komide vb. Nasıl olacaktır? İkinci olarak söylediklerim P.mim gücüne ve perspektiflerine bağlı olarak kurulup dağıtılabilir. Ama ilk söylediklerim nasıl olacaktır? Devletin bu anlamda KP'nin de-kendiliğinden söneceği yani ortadan kalkmasında' ARTIK DEVLETE İHTİYACIMIZ KALMADI,ONU KALDIRALIM'diyecek KİMSE olmayacaktır... "(Bkz. eldeki broşür s.3)(bhba)

Şimdi bu ikinci alıntı (ilk tavrı) üzerine kısaca duralım. Burada Muhsin, gayet berrak biçimde, bir yanda KP ve Proletarya Diktatörlüğü, karşı tarafta sendika, birlik, komite tipi örgütlenmeyi -DAĞITMA- DAĞITILMA BAĞINTISINI TARTIŞTIĞIMIZ BİR NOKTADA- karşı karşıya koyuyor. Sendika, Komite vb. için tereddütsüz olarak , bunların kurulup, DAĞTILABİLECEĞİNİ söylüyor. Fakat KP için ve PD için, ilk başlardaki 'iradi yön' meselesini HİÇ tartışmaksızın doğrudan sürecin EN SONUNU tartışıyor ve zaten dağılmış olan durumun-da olan KP ve PD için, herhangi bir kişinin artık devlete ihtiyacımız kalmadı diyemeyeceğini (bu ancak süre-

cin sonu açısından böyle düşünülebilir) belirtiyor. Yani, KP ve devlet için, sürecin başında iradi yön diye bir şey bu tavırda YOKTUR.

Tartışmamız açısından önemli bazı yanlarını aktardığımız bu ilk pozisyon ile, Muhsin Efendi'nin bizim cevaptan sonra takındığı ikinci pozisyonun bir ve aynı olmadığı ortadadır. Bizim, ikinci yazıya değil,-elimizde olmayarak- ancak ilk yazıya cevap verebileceğimiz de ortadadır. Bu bakımdan biz, Muhsin Efendi'nin yazılmış tavrına tavır takındık. Ne demek istediğini açıkladığı ikinci pozisyona değil!

Şimdi bizim, bu ilk pozisyona karşı takındığımız tavıra bakalım:

İkinci olarak,örgütlenmenin taktik bir sorun olduğundan hareketle,bir KP ile ya da PD ile partinin önderliğinde kurulan bir sendika vb. karşılaştırılıyor ve 'nasıl olacaktır?'sorusu soruluyor.Sonra,sendika vb. dağıtılabilir ama devletin ve KP nin durumu nasıl olacaktır diye devam ediyor;tartışmaya değişik bir unsur sokarak: "Devletin-bu anlamda KP nin de- kendiliğinden söneceği yani ortadan kalkmasında 'artık devlete ihtiyacımız kalmadı onu kaldıralım' diyecek kimse olmayacaktır" deniliyor. Şimdi herşeyden önce şunu belirtelim ki,sorun bizim açımızdan 'dağıtma'mı,yoksa 'dağılma'mı gibi karşı karşıya duran bir sorun değildir ve değildi.Ki,aslında bunlar karşı karşıya duran şeylerde değildir.Sorunun 'ne anlamda?' sorunudur.Örneğin bilinçli bir biçimde dağıtma kararı alınarak bir örgütlenme tipinin zaman içinde kendiliğinden dağılması sağlanabilir.Ve burada dagıtma ve dağılma içiçedir. Yoldaşın yanılgısı burada tumüyle açığa çıkıyor.O diyor ki,'devletin ortadan kalkmasında,'artık devlete ihtiyacımız kalmadı,onu kaldıralım' diyecek kimse olmayacaktır". Yani,dagıtılmayacak,kendiliğinden dağılacaktır.Yoldaşın soyledikliklerinden öncelikle çıkan anlam budur.
Devlet nasıl dagılacak,nasıl sönecek,nasıl yok olacaktır? Anlaşılan yoldaş bunu 'kendiliğinden'(s.l)olacak bir iş olarak görüyor. Evet,'kendiliğinden'olacak;yani zaman içinde tedrici değişiklikler ile bu sonuca ulaşılacaktır. Hayır,devletin ortadan kalkmasının koşulları bilinçli bir biçimde hazırlanacak, yaratılacak ve devletin zaman içinde sönmesinin koşulları yaratılmış olacaktır.İşte sorun budur. 'Devletin sönmesi'olayında 'kendiliğinden' unsurunu,hazırlanan koşullar çerçevesinde bilinçli bir çabanın ürünü olarak görmemek kesin bir yanılgıdır. Bilinçli çabayı yok farzeden kendiliğindenci bir görüştür.

(Bkz. eldeki broşür, s.5) (abç)

Bizim tavırımız bu idi.

Burada, ilk olarak, Muhsin'in, bizim'değişik unsur'la ne kastettiğimiz doğru aktarmadığını (kavramadığını) tespit etmemiz gerekir. Biz genel olarak ' devletin sönmesi' tartışmaya değşik unsur katmaktır demedik ve demek de istemedik. Biz, 'develete ihtiyacımız kalmadı, onu kaldıralım' DİYEN BİR KİMSEYİ tartışmaya katılmış değişik bir unsur olarak niteledik. Çünkü, biz, sürecin SONUnu değil, 'dağıtılabilir mi? dağıtılmaz mı?' diye, BAŞINI tartışıyorduk. Başlangıçtaki, 'iradi'liği tartışıyorduk. Tam da tartışmanın burasında, sürecin SONU için, bir 'kimse'yi devreye sokup konuşturmak gerçekten de, tartışmaya değişik bir unsur sokmaktır.

(Bizim, cevaptaki ifademizde cümle devrik olduğu için söylediğimizin bu olduğunun anlaşılmadığı ileri sürülebilir. Bu mümkündür. Fakat, böyle düşünenlere şunu hatırlatırız: Bizim tartışmaya değişik unsur katıldığını iddia ettiğimiz bölümde, söylediğimiz sadece 'devletin sönmesi' lafı değildir. Muhsin, bu kadarını aktarıyor. Cümle kendi içinde bir bütündür. İkincisi, tam da dağıtma dağılma bağlantısının tartışıldığı bir yerde bizim, Proletarya örgütlerinin (PD de, devlet de bir örgütlenmedir) dağılacağını (söneceğini) savunduğumuz açıkken, devletin sönmesi olayını, değişik bir unsur olarak nitelemiş olmamızın 'mantığını' açıklamak zordur.)

Görüldüğü gibi, çarpıtıcılık suçlamasının getirdiği burada da gerçek çarpıtıcı tavrın sahibi olan Muhsin'dir.

Şimdi bir de, Muhsin'in 'protesto'sunun durumuna bakalım. O, tavrının bilinçli çabayı yok farzeden kendiliğindenci bir görüş olara adlandırılmasını protesto ediyor. Protesto etmek yetmez. Onun haklı olup olmadığı önemlidir. Alıntının tümü aktardığımız bağıntıda, Muhsin, birlik, sendika vb. ni 'kurulup dağıtılabilir' örgütler olarak (tereddütsüz) niteledikten sonra, iş KP ve PD'ne gelince 'tereddüt'e düşmekte, 'nasıl olacaktır?' diye sorular sormaya başlamaktadır. Ve kendi sorusuna dolaylı cevap vermektedir: "... Ama ilk söylediklerim nasıl olacaktır? Devletin bu anlamda KP'nin de -KENDİLİĞİNDEN SÖNECEĞİ, YANİ ORTADAN KALKMASINDA 'ARTIK DEVLETE İHTİYACIMIZ KALMADI, ONU KALDIRALIM' DİYECEK KİMSE OLMAYACAKTIR..." (Muhsin)

Devletin, partinin SÖNMESİ olayında, bura sürecin başı; sürecin başında 'iradi yön' vb. üzerine hiçbir şey yoktur. Sendika, birlik, 'dağıtılabilir', ama, parti, devlet DAĞILIR biçiminde sorun karşı karşıya konmuştur. Devlet, parti için, onların dağılmasının 'nasıl' olacağına, 'iradi yön'süz bir cevap verilmiştir. Muhsin, cümlesinin sonunda, dolaylı cevaptan da vazgeçmiş: Daha doğrusu, baklayı ağzından çıkarmıştır; kendisinin pozisyonunun belirli olduğu ve bizden AYRI olduğunu açıklayan şu lafları etmiştir: "

"... diyecek kimse olmayacaktır. SONUÇ AÇISINDAN VAR OLAN BİRLİK, onların NASIL ortadan kalktığı sorusuna VERİLEN CEVAPLA ortadan kalkmaktadır."

Yani, ilk pozisyonunda, biz, onunla, 'dağılma', 'sönme' noktasında birleşiyoruz; ama bu noktaya NASIL GELİNECEĞİ meselesinde ayrılıyoruz; biz ayrı cevap veriyoruz, kendisi AYRI cevap veriyor. Ve gerçek olan da budur. Biz, işte Muhsin'in yukarıda açıklamaya çalıştığımız görüşlerini, "'devletin sönmesi' olayında 'kendiliğinden' unsurunu, hazırlanan koşullar çerçevesinde bilinçli bir çabanın ürünü olarak görmemek kesin bir yanılgıdır. Bilinçli çabayı yok farzeden kendiliğindenci bir görüştür..." diye tanımlamaya çalıştık. Bu, birinci pozisyonuna karşı söylenmiş tümüyle doğru bir değerlendirmedir.

Bu açıklamalarımız, aynı zamanda, Muhsin'in:

" 'Sorun bizim açımızdan, dağıtma mı, yoksa dağılma mı gibi karşı karşıya duran bir sorun değildir' deniliyor. Bu cümlenin devamında varolan bunca tekrar ne için? Ayrıca bu mesele neden ve nerede sorun oldu?" gibi sorularına da doğrudan cevaptır.

Görüldüğü gibi, Muhsin'in 'protesto'sunun adresi de yanlış yazılmıştır.

Muhsin'den 'soru'lardan oluşmuş bir 'mesaj' da şöyle:

"Revizyonistlerin hemen hepsi Komintern'in dağıtılmasını sevinçle karşılamışlardır' deniliyor. Kimdir burevizyonistler? KE'nin dağıtıldığında bu yönde, hangi revizyonistlerin neden sevineceğine dair birşey söylenilmiş midir? (KEYK tarafından, ya da başka bir şekilde, revizyonistler bizim iyi yaptığımız işlere neden ve nasıl sevinebilirler?)" (İkinci Yazısı)

Cevabımızı verelim.

Kominterinin dağıtılmasına sevinen revizyonustler, Komintern içindeki ve dışındaki revizyonustlerdir. Komintren dağıtıldığı sırada, hangi revizyonistlerin neden sevineceğine dair bir şey söylenip söylenilmediğine, Komintern ile ilgili somut incelememiz içinde bakmemız gereklidir.

Muhsin'in 'soru'sunu işaretini kaldırarak okursak, revizyonistlerin bizim 'iyi yaptığımız işlere' sevinmeyeceklerini; Kominternin dağıtılmasına sevindi iseler, o zaman Kominterinin Dağıtılmasının 'iyi yaptığımız iş' olarak adlandırılamayacağını anlatmak istediğini anlarız.

Muhsin'in pozisyonu iki temel yönden yanlıştır.

Birincisi, revizyonistlerin daima herşeyi doğru değerlendireceği varsayımından yola çıkıyor, Muhsin. Bu yanlıştır.

Örneğin, Lenin 'Ne Yapmalı?'da, çarlığın (Muhsin 'revizyonistler' diyordu, fakat düşmanlarımız bağıntısında bunları birleştirmek yanlış değildir.) bir dönem, Leninistler'in 'iyi yaptığı işlere' sevindiğini belirtiyor.

Örneğin, biz, doğru bir biçimde, revizyonistleşen bir örgüt içinde mücadele yürüterek ayrıldığımızda, ayrılmamız 'iyi yaptığımız iş' olmakla birlikte, örgütlerini kendimizden 'temizlediğimiz' için, bu ayrılığımıza bazı revizyonistler sevinebilir vb.

Yani, revizyonistler,(düşmanlarımız) yalnızca, bizim 'yanlış' işlerimize sevinecek kadar doğru değerlendirme sahipleri değildir. Ara sıra da olsa, bizim 'iyi işlerimize de' sevinebilmeleri mümkündür. Komintern bağıntısındaki tavırları da bu mümkünlüğün içinde olabilir.

Bu sorunun bir yanı. Bir de, Muhsin, Komintern'in dağıtılmasına sevinenlerin, YALNIZCA revizyonistler olduğu anlamına gelen 'soru'lar soruyor. Hayır! Sevinenler sadece revizyonistler değil. Komintern'in dağıtılmasının doğru olduğunu düşünen; onaylayan tüm komünistler ve KE'ler de sevinmişlerdir. Muhsin, Komintern'in dağıtılmasından, komünistlerin de sevinç duyduğu ('olacak iş mi yani?!!') duyması gerektiği olgusunu yok sayarak yoluna devam ediyor.

(Burada, bizim ilk yazıda, komünistlerin, Komintern'in dağıtılmasından sevinç duyduklarını, açık bir cümle olarak yazmadığımızıda ekleyelim. Aslında yazmamıza da gerek yoktu. Çünkü, tartıştığımız yön, başka idi. Şurası açıktır ki, biz, Komintern'in dağıtılmasından, komünistlerin üzüntü duyduğunu, duyması gerektiğini vb. belirtmedik.)

Sorunun diğer temelinde, bizim, düşmanlarımızın (revizyonistler de düşmanlarımızdır) sevinmesi mümkün olan bazı şeyleri yapmak zorunda olduğumuzu da hesaba katmamaktadır, Muhsin.

Örneğin, bizim özeleştiri çalışmamız (hatalarımızı açıkca ortaya koymamız) düşmanlarımızın sevinme ve 'kullanma' olasılığına RAĞMEN bir zorunluluktur. Gotha Programı kitabında, Engels, örneğin Kautsky'ye nektubunda vb. buna benzer şeyler söylemiştir. Aynı biçimde, Lenin de yine özeleştiri bağıntısında, Rus sosyaldemokrasisi açısından benzer şeyleri söylemiştir.

Özeleştiri çalışması çok 'iyi bir iş'; zorunlu bir görevdir. Ama bunun ürünlerinin 'kullanılması', revizyonistlerin bizim halarımızın açıklanmasını gördükçe, bıyık altından sırıtacakları olasılığı süreklidir. Bu olasılıktan ötürü, kamuoyu önünde özeleştiri çalışmasını terketmemiz sonucuna, bırakalım Muhsin Efendi gibileri ulaşsın.

Biz burada, Komintern'in dağıtılmasının aslında, pek iyi olmadığı ama zorunlu olarak öyle dağıtıldığı gibi bir yoruma da karşıyız. Komintern'i dağıtma kararının; onun dağıtılmasını onaylayanların tavrı böyle değildir. Revizyonistlerin sevinebilecekleri ya da palazlanabilecekliri ihtimalinden ötürü, Komintern'i dağıtmamak,(dağıtılmasının bir gereklilik olduğu noktada) saçma bir tavır olurdu.

Muhsin'in bu pozisyonunun da iler tutar bir yanı yoktur.

Muhsin, 'soru'lu mesajlarına devam ediyor. Şöyle diyor:

"Gelişmeler dışardan çıplak gözle izlendiğinde, Komintern'in dağıtılmasından sonra olumsuz yönde hayli gelişme tespit edilmektedir" deniliyor. Acaba başka nasıl bir gözle bakılabilir? ya da başka ne görülebilir?"

Ne 'derin' polemikler!!!

" Acaba başka nasıl bir gözle bakılabilir ya da ne görülebilir " miş?!

Cevaplayalım: Herşeyden önce, çok değişik 'göz' çeşitleri vardır. Sokaktaki adamın gözü ile deyimini Klasikler çok kez kullanmışlardır. Sonra burjuva gözü, proleter gözü, oportünist göz vb. de 'göz' çeşitlerinden bazılarıdır.

Bizim kullandığımız 'çıplak göz' deyimi olayı -olguyu, dış görünüşünü temel alarak değerlendirmek anlamında kullanılmıştır. Ama bildiğimiz gibi bir olayın -olgunun belirleyici unsurları daha çok dışardan bakıldığında gözle görülmeyen, tahlil edilen şeylerdir. ML Klasikler yalnızca olayın dış yüzeyindeki görüntüleri değil; görüntünün ardındaki öğelerin incelenmesini de önerirlerken de, ya da görüntüyle yetinmemek gerektiğini belirtirlerken bu gerçekten hareket etmişlerdir.

Yani, demek ki, sokaktaki adamın, ya da bir oportünistin değil de, bir komünistin gözüyle bakarsak, dışardan görünenin ardında başka şeyler gör__ebilme olanağına erişebiliriz.

Muhsin, 'başka ne görebilir ki?' derken, dışardan gözlenenin her şey olduğu anlayışını yayıyor ve ayrıca, olaya, dışardan görünenin ötesinde de birşeyler görebilecek olan bir komünist gözüyle yaklaşmadığını, bir kez daha ele veriyor.

Muhsin'in'mesajları' devam ediyor:

" 'Partiler Komintern'in önderliği gibi bir önderliğin doğurudan-pratik yol göstericilik de dahil- yoksun hale gelmişlerdi' deniliyor. Fakat benim aklıma hemen KE dağıtılma gerekçelerinden birinde yer alan, ulusal KP'lerin yetkinleştikleri tespiti geliyor. Bu çelişki değilmidir? Ve bu nasıl bir çelişkidir"

Şimdi önce, her zaman için, 'akla ilk gelen' şeyin doğru olacağı yönünde garanti veren kural yok.

Ayrıca biz sadece olgu tespit ettik: Komintern dağıtıldığında, partiler KOMİNTERN ÖNDERLİĞİ GİBİ bir önderlikten yoksun hale gelmişlerdir. Bu durum tespitidir ve bu partilere hala önderlik gerekli mi idi? Yoksa artık gereksiz mi idi? tartışmasından baş-

ka birşeydir. Bu çok önemli bir farklılıktır. Çünkü, Muhsin, 'soru'sunda Komintern önderliği gibi bir önderlikten yoksun hale gelmeyi genel olarak önderlik gereksizliği biçiminde yorumlamakta; bir yanda 'yetkinleşmiş partiler', öte yanda onlara 'önderlik ihtiyacı' (sanki biz bunu demişiz gibi!) gibi iki unsuru karşı karşıya koyup, 'çelişmeye'böyle ulaşabilmektedir: Öyle ya, 'yetkinleşmiş partilere' 'önderlik ihtiyacı' da ne demek?!

Muhsin, yine burada da şu ya da bu sebeple 'kaydırıcılık' özelliğine devam ediyor. Hem de birkaç düzeyde.

Birincisi, biz sadece olgu tespit ettik. Önderlik aslında hala gerekliydi vb. -ya da bu anlama gelen birşey- söylemedik. Söylediğimiz ortadadır.

İkincisi, biz genel olarak 'önderlikten' değil, 'KOMİNTERN ÖNDERLİĞİ GİBİ bir ÖNDERLİKTEN' bahsettik. Muhsin Efendi'nin'çelişmeye' ulaşabilmesi için bizim bu ifademizin 'genel önderlik' gibi yorumlanması önşarttır. Bu da Muhsin'in sorunu ne kadar kavradığının, ya da ne kadar çarpıttığının bir işaretidir. Komintern biçiminde bir önderlik gereksizdir demek genel olarak önderlik gereksizdir demek değildir. Komintern'den sonra oluşturulan Kominform da, uluslararası proletaryaya 'önderlik' eden, değişik biçimde oluşturulmuş bir başka enternasyonal kuruluştur.

Ayrıca, eğer 'yetkinleşme' konusunda bir problem varsa, yetkinleşmeden ne anlaşıldığı ortaya konularak, o zamanki üye partilerin genelinin Komintern'in dağıtılma gerekçesinde belirtilen anlamda 'yetkin' olmadıkları ortaya konulmalıdır. Bu görev, öncelikle, durumun öyle olmadığını söyleyenlere aittir.

Kısacası, Muhsin Efendi'nin, güya 'bizim yazımızda' yakaladığı çelişki, bizim yazımızın bir çelişkisi değildir. Muhsin'in kurduğu 'mantık' bağlantısının bir çelişmesidir. "Nasıl bir çelişki" olduğu ise açıktır. Muhsin'in bir iki el darbesi temelinde ortaya çıkmış tahrifat çelişkisidir.

X X X X X X X X X

Evet! Muhsin bir bağıntıda, (sorduğu bağıntıda cevapladığımız) bazı sorular sorduktan sonra, şöyle diyordu:

"Evet, benim sorularım konuyla ilgili. Ve bunları çözdüğümüz oranda DKH'nin birliği için yürüttüğümüz yüce davayı güçlendireceğiz. Ben bu tartışmayı bu anlamda sürdürmeyi önemli görüyorum." (İkinci yazısı)

Biz buraya kadar, sorunların nasıl 'soru'lar olduğunu göstermeye çalıştık. Sorun Muhsin Efendi'nin niyetinden bağımsız olarak YAKLAŞIM meselesidir. EĞER Komintern DAĞITALAMAZ ise, HANGİ GEREKÇE İLE DAĞITILMIŞ OLURSA OLSUN, şu ya da bu gerekçeden bağımsız olarak, Komintern'in dağıtılmış olması YANLIŞ olmak zorundadır. Ve bu noktadan itibaren her türlü 'soru' ve 'problem' esasında Komintern dağıtılması yanlış mı? Doğru mu olduğunu ortaya koyacak 'soru' ve 'problem' olmaktan çıkmak zorundadır. Sorun artık, HATA olmak zorunda olan bir olgunun, (hatanın) 'büyüklüğü' 'yeri' 'içeriği' gibi alanlarda açıklığa kavuşmak sorunudur. Muhsin'in yaklaşımı budur.
Durum -her türlü niyet tartışmasından öte de konulsa- budur!

Doğurudan Stalin'i, Mao ve Dimitrov gibi önderleri; o dönemin

tüm Marksist-Leninist partilerini ; o dönemin dünya komünist hareketini yargılamak durumunda olduğumuz bir konuda, en azından takınacağımız tavır, edeceğimiz her laf, bu konunun önemine uygun bir ciddiyetin ürünü olmalıdır. Muhsin'in tüm ikinci yazısı boyunca göstermeye çalıştığımız özel ve genel metodu dünya komünist hareketinin birliği yürüttüğümüz yüce davaya ancak yıkıma götürme yönünde bir 'mücadele' için yararlıdır. Bu bağıntıdaki pozisyonun içerik ve metod bakımından başka bir anlamı yoktur.

R. BAHDİYAR Aralık 1983

----------o---------o----------o----------

BAZI YAZILARIN YAYINLANMASI KONUSUNDA BİR AÇIKLAMA'DAN

****

...

Enternasyonalle ilgili yazıda, Kominform'un bazı iktidar partilerinin yanyana gelmesiyle oluştuğu şeklinde verilen bilgi yanlıştır. Kominform aynı zamanda iktidar olmamış partilerin bazılarını da kapsıyordu.

Aynı yazıda bir başka eksiklik — bu diğerine göre daha önemli — konunun, karşı görüşleri savunan yoldaş açısından, Stalin ile bağının net bir şekilde ve daha genişçe konulmamış olmasıdır. Yoldaş ilk yazısında "Bu konuya BP/4'teki Stalin yazısının incelenmesinde de dönebileceğimizi sanıyorum" demişti. Fakat bu sözleri ben doğru değerlendiremedim ve önemini göremedim. Gelinen son yerde, anlaya - bildiğim kadarıyla yoldaş "Stalin sorunu" denilen şeyin en azından belli noktala rına sahip durumdadır. İşte yazıda sorunun bu yönü eksiktir.

...

R.Bahdiyar

ENTERNASYONAL ÜZERİNE SÜRDÜRÜLEN TARTIŞMAYLA İLGİLİ BAZI DÜŞÜNCELER

****

* Proletaryanın mücadelesi "ulusal" sınırlar içinde sürse de özde enternasyonal - dir. (Komünist Manifesto'daki ilgili bölüm)

Bu bütün tartışmada temel çıkış noktası olmak zorundadır.

* * * * *
* * *

* I.Enternasyonal belirli şartların ürünü olarak ortaya çıkmış, proletaryanın enternasyonal birliğini örgütsel olarak ifade eden **bir örgüt biçimi** idi...

Çok kısa toparlanırsa, Birinci Enternasyonal'in ortaya çıktığı şartlar:

* Marksizmin henüz işçi sınıfı hareketi içinde sağlam bir yeri yoktu
* Marksizmin işçi hareketi içinde yayılmasını sağlamak için işçilerin eylembirliği - nin sağlanması, bu eylembirliği içinde Marksist görüşlerin yaygınlaştırılması tayin edici önemde idi. (Bkz. Komünist Manifesto'nun önsözleri)
* "Var olan aşırı baskı, bütün Avrupa'da henüz yeni uyanan işçi sınıfını birliğe ve her türlü iç polemikten uzak durmaya zorluyordu." (Engels, Albert Sorge'ye mektup, 12-17 Eylül 1874)
* "Hareketin teorik niteliği berrak değildi." (Engels, aynı yerde)
* "İşçi hareketinin genel bir yıkımı sözkonusu idi." (Engels; kasdettiği 1848 yenilgisi sonrası durumdur)

.....

Birinci Enternasyonal işçi hareketinin genişlemesi, ve her ülkede sosyal-demokrat (sosyalist/komünist) partilerin oluşması imkanı ve zorunluluğu ortaya çıkması ile bir likte, "eski biçimi ile işe yaramaz" hale gelir. Dağılır.. Dağıtılır...

" Eski tipte bir Enternasyonal, bütün ülkelerin bütün proleter partilerinin bir ittifakını sağlamak için, bunun için işçi hareketinin 1849-1864 yılları arasında olduğu gibi genel bir yıkıma uğraması gerekirdi. Bunun için artık proleter dünya çok büyük, çok geniş hale gelmiştir. Ben inanıyorum ki, bundan sonraki enternasyonal — Marks'ın yazılarının etkisi birkaç yıl kendini gösterdikten sonra— doğrudan komünist olacak ve bizim ilkelerimizi temel alacaktır." (Engels, ay)

I.Enternasyonal'in özelliği, oldukça merkezi bir yapıya sahip olması, bir anlamda, III.Enternasyonal biçiminde bir dünya partisi olmasıdır. Ancak şartlar sonucu sosya - lizmin birçok akımı... (ama hepsi sosyalizmin akımları!!! yani bu anlamda Komünist En ternasyonal ile özde bir farklılık yok. Ya da yaklaşımda farklılık yok. Farklılık iki ayrı dönemde Marksizmin işçi hareketi içindeki yeri konusundaki farklılıktan geliyor) bu enternasyonal içinde yer alıyor. Temelleri açıkça komünist değil.

Engels'in burada söylediklerinde aktüel tartışma için önemli olan bir nokta, I.Enternasyonal tipinde bir örgütün "... proleter dünya çok büyüyüp genişledikten sonra" artık olamayacağı; I.Enternasyonal tipinde bir örgütlenme için "işçi hareketinin yenilmesi" durumunu gereklilik olarak getirmesidir. Burada kasdettiği nedir? Acaba kast ettiği önemli ölçüde merkeziyetçi yapının işçi hareketi genişledikten, büyüdükten son ra, en azından enternasyonal örgütlenme açısından "işe yarar olmadığı" düşüncesi mi?

Onun İkinci Enternasyonal'in II.Kongresinde 12 Ağustos 1893'te yaptığı konuşmada söylediği şu sözler böyle bir yoruma haklılık kazandırıyor:

" Gevşek birlik, ve kongreler aracılığı ile desteklenen özgür birliktelik ("Zusammenhalt") bize zafer kazanmamız için yeterlidir." (Marks, Engels, Lenin; "Proleter Enternasyonalizmi", Alm. s.260)

Yine aktüel tartışma açısından, Engels'in Sorge'ye yazdığı mektupta önemli olan bir yer de, onun yeni kurulacak enternasyonalin temeli konusunda söylediği sözlerdir.

Engels gelecekteki enternasyonalin Komünist olacağını, kendi ilkelerini temel alacağına inandığını söylüyor.

GDS, Karl Marks ile ilgili çıkardığı yayında onun bu vasiyetini Lenin'in yerine getirdiğini söylüyor. Engels'in istediğinin İkinci Enternasyonal olmadığını söylüyor. İkinci Enternasyonal'in bizzat Engels'in desteği ile kurulduğu, onun İkinci Enternasyonal'i selamladığı, ve desteklediği bilindiğinde; ve İkinci Enternasyonal'e "Bu bizim istediğimiz enternasyonal değildir" vb. eleştiri getirmediği bilindiğinde, gerçekten cüretli bir iddia! Sonuçta Engels'in revizyonistliğine kadar varabilir bir iddia. Olayları, olguları gelişme içinde değil, durağan ele alan idealist bir iddia.

İkinci Enternasyonal Engels'in istediği enternasyonal olarak kuruldu. Ama gelişmesi, daha kuruluşunda içinde var olan oportünizmin bütünü ile hakimiyeti yönünde oldu. Mesele budur. Ama bu onu en baştan yok saymamızı, tü kaka etmemizi gerektirmez.

Engels'in İkinci Kongreden aktardığım sözleri, onun İkinci Enternasyonal'i, kurulduğu dönemde, duruma uygun örgüt biçimi olarak gördüğünü açıkça belgelemektedir.

* * * * *
* * *

Daha sonra, çağın değişmesine paralel olarak II.Enternasyonal'in önüne yeni görevler çıktı. Ama o bu görevleri oportünizmin hakimiyeti nedeniyle çözemedi ve yokoldu gitti.

Birinci Dünya Savaşı içinde işçi hareketi çok önemli bir yenilgiye uğradı. Bir yandan Marksizm iyice yayılmıştı. Ama diğer yandan yayılan daha çok devrimci öz değil, lafızdı! Bu durumda III.Enternasyonal doğdu. Doğduğunda ufacık bir güçtü. Ama kararlı; doğru çizgiye sahip; ve ardında dünyanın ilk proleter diktatörlüğünün durduğu "ufacık" bir güç.

Durum neydi?

Dünya komünist hareketi içinde Rusya'da devrimi gerçekleştiren Bolşevikler tartışmasız otorite idi.

Birçok ileri kapitalist/emperyalist ülkede devrimci durum vardı, ama Komünist Partiler aşırı ölçüde güçsüzdü.

Birçok emperyalizme bağımlı ülkede de devrimci durum vardı, ama oralarda da Komünist Partiler ya yoktu, ya da aşırı ölçüde güçsüzdü. (Her iki halde de "güçsüzlük" Rusya'daki Bolşeviklere **göre** bir güçsüzlüktür. Yoksa bugünkü Marksist-Leninist parti ve güçlere **göre** çok güçlü idiler!)

Böyle bir durumda Rusya'daki komünistlerin diğer ülkelerdeki Komünist Partilerine doğrudan kendi tecrübelerini aktaracakları; onları doğrudan destekleyecekleri; bütün ülkelerdeki en ileri unsurların dünya devriminin merkezi haline gelen Rusya'nın tüm olanaklarından yararlanmalarını sağlayacak **merkezi bir işleyişe, disipline sahip bir uluslararası örgütlenme biçimi** günün ihtiyaçlarına en uygun enternasyonal örgütlenme biçimi idi.

Belki diğer ülkelerdeki Komünist Partileri Bolşeviklere yakın güçte olsalar, böyle tipte bir örgütlenme yerine, Genel Kongrelerde genel çizgiyi tespit eden ve her örgüte kendi ülkesinde bu çizgiyi uygulama görevini yükleyen daha gevşek bir örgütlenme mümkün olabilirdi.

* * * * *
* * *

Komünist hareketin tarihi gösteriyor ki; proletaryanın uluslararası örgütlenmesi, çeşitli dönemlerdeki ihtiyaçlara göre, değişik biçimlere bürünebilir. Her dönem için geçerli bir uluslararası örgütlenme biçimi yoktur!

Belirleyici ve her zaman değişmez olan şey, proletaryanın mücadelesinin esasta uluslararası olduğunun; ve her ulusun proletaryasının kendi mücadelesini genel mücadelenin bir parçası olarak ve genele tabi olarak ele alması gerektiğinin kavranması, bilince çıkartılmasıdır.

* * * * *
* * *

Bugünkü dönemde Komünist Enternasyonal tipi bir örgütlenmenin ideolojik temeli yok tur. Önce o ideolojik temel yaratılmaya çalışılmalıdır. Bunun en iyi yolu, Marksist - Leninist güçler arasında açık kamuoyu önünde tartışma; konferanslar vb.dir.

* * * * *
* * *

Bizim Stalin yazımızda Komintern'in dağıtılması ile ilgili olarak getirilen görüşler görüşümce özü itibarı ile doğrudur. Ama eksiktir. Eksiklik: Bu getirilen gerekçeler üzerine tartışmanın gerekliliği, bunun Dünya Komünist Hareketinin tarihini değerlendirme çalışmasının bir parçası olarak görev olduğu, vb. yoktur. Problem yokmuş gibi konmuştur.

Ben getirilen gerekçeler ile Komintern'in dağıtılmasında önemli bir problem görmüyorum. Çünkü Komintern tipinde bir uluslararası örgütlenmeyi ilke sorunu olarak görmü yorum.

Benim için Komintern'in dağıtılması, getirilen gerekçelerle de **doğru** olan taktik bir karardır. Benim problem olarak gördüğüm, getirilen gerekçelerin dışında gerekçe - ler olup olmadığı, varsa bunların ne olduğu, neden getirilmediği sorunudur. Ama bu so runu çözmek için iki kıçı kırık kitap okumak yetmez. Oldukça zor bir iştir. Ve görü - şümce bunu bugünün esas sorunlarından biri haline getirmek lükstür.

* * * * *
* * *

Tartışmada Muhsin:

* Özellikle tek tek ülkelerde devrim yapmak için mutlak gereklilik olan Leninist tipte parti ile; proletaryanın uluslararası örgütlenmesinin yalnızca mümkün **bir biçi mi** olan Komünist Enternasyonal'i; yani iki ayrı şeyi bir ve aynı imiş gibi göstererek temel bir yanılgı içine giriyor.

Proleter dünya devrimi, tek tek ülkelerde proletarya önderliğinde devlet iktidarlarının devrimlerle yıkılması ile ilerleyen bir süreçtir.

Proleter dünya devrimi, bütün dünyada bir tek iktidara karşı, bütün dünya proletar yasının bir anda ayaklanıp o iktidarı devirmesi şeklinde bir süreç değildir. Bu yüzden de **Komintern tipi** bir **dünya partisi** mutlak gereklilik değildir.

Ama proletarya tek tek ülkede iktidarı devirmek için o ülkede mutlaka Leninist tip te bir partiye ihtiyaç duyar! Diğer bütün örgütlenme biçimleri içinde parti özel bir yere sahiptir. Olmazsa olmaz!

Bu partilerin tümünün gerçekten bir hedefe yönelmesi için uluslararası bir stratejiye bağlı olarak hareket etmeleri gerekliliktir. Bu Komintern tipi bir örgütlenmeyle sağlanabileceği gibi, başka türlü de sağlanabilir!

Komintern tipi bir örgütlenmeyi proletaryanın örgütlenmesinin tek doğru biçimi olarak getirip koymak yanlıştır.

Aynı şekilde bu tip örgütlenmenin dağıtılmasının tek geçerli sebebinin "yozlaşma" olması gerektiği tezi de doğru değildir. Esasında partiler gerçekten yetkin olsa, sadece genel çizginin tespit edildiği toplantılar sistemi gerçekten yeterli ve doğru olur.

Bahdiyar yoldaş Muhsin ile girdiği polemikte doğru olarak örgüt biçimlerinin taktik sorun olduğunu savunuyor. Ancak bu konuda tek tek ülkelerdeki **parti** ile, dünya partisi arasındaki ayrımı yapmayarak hatalı davranıyor. Tek tek ülkelerde **parti** dev rim için mutlak gerekliliktir! Dünya devrimin için Komintern tipi dünya partisi mutlak gereklilik değildir.

* * * * *
* * *

Komintern'in dağıtılmasının gerekçeleri üzerine tek tek tartışılabilir, ve Dünya Komünist Hareketinin geçmişinin değerlendirilmesi çalışması içinde mutlaka tartışılma

lıdır, tartışılmak zorundadır. Ancak bu konuda tam bir değerlendirme yapabilmek için o günkü dönemin en azından en önemli partilerinin, en azından en önemli belgelerinin; bu anlamda partilerin durumunun; devletlerarası ilişkilerin, vb. bilinmesi, incelenmesi gerekir. Bu yapılmadan kesin yargılara varmak kesinlikle yanlıştır.

Biz tersini ispat etmedikçe, Dünya Komünist Hareketinin o günkü belgelerine, gerekçelerine dayanmak, güvenmek zorundayız. Tersi her yaklaşım yanlıştır.

Bugün bu konuda yapabileceğimiz, önce olguları tespit etmektir.

* Komintern şu tarihte, şu gerekçelerle kendi kendini dağıtmıştır...
* Dağıtmaya hiçbir Komintern üyesi parti karşı çıkmamış, tersine selamlamıştır.
* Stalin Komintern'in dağıtılmasını "zamanında" ve doğru olarak değerlendirmiştir.

.....

Komintern'in dağıtılması, Komünist Partilerin uluslararası ortak çizgisinin varlığı, oldukça güçlü Komünist Partilerinin varlığı; Sovyetler Birliği'nin şahsında güçlü bir sosyalist devletin varlığı; anti-faşist savaşın varlığı şartlarında ... vb. gerçekleşmiştir ve hiçbir şekilde Komünist Partilerin arasındaki karşılıklı destek, yardımlaşma, vs. gerekliliğini, zorunluluğunu ortadan kaldırmamıştır.

.....

Komintern'in dağıtılmasından dört yıl sonra; dünya savaşının bitiminden iki yıl sonra; Komintern'den daha dar, ve Komintern (Dünya Partisi) gibi bir işleyişe sahip olmayan Kominform kurulmuştur.

.....

Bütün bunlar Komünistlerin —Komintern'i dağıtanların— Komintern tipi bir enternasyonal partiyi sürekli ve mutlaka gerekli bir örgüt tipi olarak görmediklerini; bunun (emperyalizm şartlarında da!) geçici bir örgütlenme tipi olduğunu gösteriyor.

Tartışmada **önce** bu nokta üzerinde anlayış birliği olup olmadığı ortaya çıkarılmalıdır.

Bu noktada **ayrılık** en köklü ayrılıktır.

Komintern tipi bir örgütlenmeyi mutlaklaştıranlar (Muhsin böyle yapıyor), Proleter Dünya Devrimi sürecinin ne olduğunu fazla kavramamıştır.

Komintern'in belgelerinden onun tüm emperyalizm çağı için geçerli, dağıtılamaz örgüt biçimi olarak kavrandığı da görüşümce çıkartılamaz.

Tek tek ülkelerde parti / Dünya partisi eşitlemesi, bunların ikisinin de aynı şeyler olduğu düşüncesi yanlıştır görüşümce.

.....

İkinci olarak getirilen gerekçeler üzerine tartışılabilir. Ama önce **temelde** anlaşmak gerekir. Eğer Komintern, mesela tek tek ülkelerde proletarya önderliğinde devrim için partinin gerekliliğinin kaçınılmaz olduğu gibi bir gereklilik, kaçınılmazlık ise, o hangi gerekçeyle dağıtılırsa dağıtılsın yanlıştır! O yüzden de gerekçeler üzerine tartışmak Almanların deyimiyle "witzlos"dur! Anlamsızdır... Bu noktada Bahtiyar bütünüyle haklıdır.

.....

Elimizde Komintern'in dağıtılması ile ilgili iki Türkçe belge var.

1. 15 Mayıs 1943 tarihli KEYK Başkanlığı adına yayınlanan karar
2. Stalin'in 28 Mayıs 1943 tarihli mülakatı.

Ayrıca Mao Zedung'un, Thores'in ve bazı önderlerin daha Almanca selamlamaları var.

Birinci belgede yapılan şu tespit üzerinde uzunca düşünmek lazımdır:

" SAVAŞTAN UZUN ZAMAN ÖNCE, TEK TEK ÜLKELERİN GEREK İÇ, GEREKSE ULUSLARARASI DURUMLARININ karmaşıklaşması sonucunda, HER ÜLKENİN İŞÇİ HAREKETİNİN GÖREVLERİNİN HER-

HANGİ BİR ULUSLARARASI MERKEZ TARAFINDAN YERİNE GETİRİLME ÇABASININ AŞILMAZ GÜÇLÜK LERLE KARŞILAŞACAĞI GİTGİDE DAHA AÇIĞA ÇIKIYORDU."

Bu çok önemli görünüyor bana.. Çünkü Komintern tipi bir örgütlenmenin gerçekten de çok önemli bir zorluğuna dikkat çekiyor. Ve bunun daha savaş öncesinde görüldüğünü ge tiriyor!

Komintern'in gelişmesi izlenecek olursa şu açıkça görülür:

Komintern başlangıçta bütün partilere doğrudan direktif veren, parti kuran, dağı - tan... nerdeyse en ince taktik kararlara kadar alan **bir** partidir. Hemen her yıl yapı- lan kongrelerde genel çizgi çizilir.. İki kongre arasında Komünist Enternasyonal Yü - rütme Komitesi hareketin hemen tümüne hakimdir.

Ama şu bilinmeli ki, gerçekten de bu dönemde mesele önce küçük komünist gruplara Bolşeviklerin çizgisini anlatmak, kavratmak; o temelde yeni partiler kurmak vb.dir.

Bir de yine önemli görev... Avrupa'da devrim beklentisi vardır.. Bu beklentiyi gerçeğe dönüştürme, partiler arası koordinasyonu sağlama gereklidir.

1922'lerden itibaren Avrupa'da devrim dalgası geri çekilmeye başlar.. Bu durumda durup dinlenmek, nefeslanmek, vb. yeni görevler çıkar.. Daha sonraki gelişme içinde Avrupa'daki bir dizi parti gerçekten kitle partisi haline gelir.. Artık propaganda grupları yerini güçlü, iktidara oynayan partilere bırakmışlardır..

Artık **genel çizginin** tek tek ülkelerde nasıl uygulanacağı tek tek partilerin i- şidir.. (Daha önce de öyle idi, ama partilerin güçsüzlüğü, tecrübesizliği, en tecrübe lilerin doğrudan bu işlere girmesini gerekli kılıyordu) Bu gelişmeye paralel olarak Komintern giderek genel çizgiyi tespit etme ve bunun uygulanması konusunda önerilerde bulunma ile sınırlamaya doğru gelişir. Beşinci Kongre ile VI.Kongre arasında 3 yıl; VI. ile VII. arasında 7 yıl vardır! Bunda büyük bir sakatlık da yoktur görüşümce! Tek tek ülkelerin partilerinin sorunlarının çözümünü enternasyonal bir kurumdan beklemek, —eğer bu partiler gerçekten de sınıf mücadelesi içinde önemli bir rol oynama durumun da iseler— doğru değildir. Genel çizgi çizilmiştir. Bu çizgide belli düzeltmeleri ge rektiren durumlar ortaya çıkmadığı sürece Kongre pek gerekli değildir. Diğer yandan oldukça güçlü bir Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi vardır.

Yani Komintern'in gelişmesi **bir enternasyonal partiden; çeşitli ulusal ko münist partilerin** bir danışma, karşılıklı bilgi alış-verişi, eylemlerini koordine ettikleri bir örgüte doğru olmuştur.

O halde Komintern'in dağıtılması **belli bir anlamda** bir **faktum** un, varolan bir olgunun resmen tespit edilmesidir!

.....

Buradan tabii bundan sonraki **enternasyonal** örgütlenme konusunda sorun çıkıyor.. Yeniden Komintern tipi bir örgütlenme mümkün mü / gerekli mi?

Dünya Komünist Hareketinin bugün yeniden bir **başlangıçta** bulunduğu gözönüne alın dığında, Komintern tipi bir örgütlenme; yani herkesi bağlayan bir tüzük ve program çer çevesinde bir dünya partisinde birleşme yararlı olur gibi görünüyor. Bu hareket henüz ilk adımlarını attığı bir dönemde yararlı olabilir. Ama durum gerçekçi değerlendiri - lirse, böyle bir geçici örgütlenme için gerekli olan otoriteye sahip bir merkezin (RK P gibi!) bugün olmadığını tespit etmek zorundayız. Bu otorite ufukta da pek görülmü - yor. O halde olmayacak işlerle uğraşılacak yerde, **bugün** enternasyonal alanda yapıla- bilecek olanı, mümkün olanı tespit etmeliyiz. Bu Marksist-Leninist ve Marksizm-Lenin- izme yakın güçlerin karşılıklı, açık, kamuoyu önünde tartışmaları; ve ortak bir çizgi çıkarmak amacıyla yapılan toplantılar, tartışmalar, vb. olabilir.. Amaç olarak bugün- den Komintern tipi bir örgüt konması bence doğru görünmüyor.. Bu gelişmeye, şartlara bağlı ele alınmalıdır.

.....

Komünist Enternasyonal'in dağıtılmasında temel gerekçe olarak görevlerin karmaşık- laşması; işçi hareketinin büyümesi; partilerin yetkinleşmesi getiriliyor.

Onun dışında savaş içinde bulunulması olgusu, "büyük bir hareketlilik ve bağımsızlık" gerekliliği de gerekçe olarak getiriliyor.

Bir dizi seksiyonun da dağıtılma isteğini getirdikleri belirtiliyor — bu büyük ihtimalle cephe kurmada karşılaşılan zorluklar sonucu —..

Bütün bunlar — tersi ispatlanmadıkça — olguların doğru tespiti olarak kabul edil - mek zorundadır..

Burada görüşümce bir problem partilerin yetkinleşmesi sorunudur. Sonraki gelişme - ler, merkezi denetimden özgürleşen(!) oportünizm ve revizyonizmin de hızla geliştiğini gösterdi.

Buna bakılıp, tabii ki bu gelişmede Komintern'in dağıtılmasının rol oynadığı söyle nebilir.

Ama böyle bir yaklaşım bana pek doğru görünmüyor. Önce revizyonizmin başını çeken partilerin (mesela FKP) önderlerinin (mesela Thores) Komintern'in en önemli yerlerinde bulunduğu gözönüne alınırsa, böyle bir yaklaşımla "İyi ki Komintern dağıtıldı, yok sa komünist hareketin hali hepten dumandı" da denebilir.. Ama bu da yanlış olur.

Çünkü Marksist-Leninistler herşeyi hareket halinde, gelişme halinde incelerler.. Komintern partileri 1943'te kuşkusuz 1919'a oranla yetkindi, ve bunların önemli olan bir dizisi (İtalya, Fransa, Çin, vb.) iktidara oynuyordu!

Bunların belki revizyonist olabilecekleri gerekçesi ile Komintern'i dağıtmamak saç ma olurdu. Çünkü revizyonizmin hakimiyeti uluslararası bir örgütün varlığı şartlarında da eğer mücadele doğru yürütülmezse engellenemez. Kaldı ki o dönemde revizyonizm daha sonraki gibi başkaldırmış değildi.

.....

Stalin'in mülakatı incelendiğinde, onun bir mesele; "Faşizme karşı cephe" meselesi üzerinde öncelikle ve özellikle durduğu görülür. O Komintern Yürütme Komitesi kararın da geçerken belirtilen bir gerekçeyi özellikle açmaktadır. Mülakatın verildiği yerin İngiliz Reuter ajansı olduğu bilinince, bunun nedeni de anlaşılır olmaktadır.

.....

Burada anlattıklarım hep ilk düşünce parçacıklarıdır. Sistemsizdir. Üzerinde tar - tışmak için; tartışmada biraz daha üzerinde düşünmek için yazdım.

10.10.1983

İsa

51] KOMİNTERN'İN DAĞITILMASI (1943)

1919 yılında, savaş öncesi dönemin eski işçi partilerinin ezici çoğunluğunun siyasal çöküşleri sonucunda oluşan Komünist Enternasyonal'in oynadığı tarihi rol, Marksist öğretinin işçi hareketinin oportünist ögelerince törpülenme ve çarpıtılmasına karşı savunulması; bir dizi ülkede ileri işçilerin öncülerinin gerçek işçi partileri içinde toplanmasının teşvik olunması; ekonomik ve siyasal çıkarlarını savunmaları, faşizme ve onun hazırladığı savaşa karşı mücadele etmeleri ve faşizme karşı temel dayanak olan Sovyetler Birliği'ni desteklemeleri için yığınları harekete geçirmede bu partilere yardım edilmesiydi. Komünist Enternasyonal, Hitlercilerin savaş hazırlama aracı olarak kullandıkları «anti-Komintern Paktı»nın gerçek anlamını zamanında açığa çıkardı. Savaştan önce, yorulmak bilmeden, Hitlercilerin başka devletler içinde sürdürdükleri ve sözde Komünist Enternasyonal'in bu devletlerin içişlerine karışması üzerine yaygara çıkararak maskelemeye çalıştıkları fesatçılıklarını teşhir etti.

Savaştan uzun zaman önce, tek tek ülkelerin gerek iç gerekse uluslararası durumlarının karmaşıklaşması sonucunda, her ülkenin işçi hareketinin görevlerinin herhangi bir uluslararası merkez tarafından yerine getirilme çabasının aşılmaz güçlüklerle karşılaşacağı gitgide daha açıkça ortaya çıkıyordu.

Dünyadaki ayrı ayrı ülkelerin tarihi gelişim yollarının

bu farklılığı, toplumsal yapılarının farklı, evet hattâ karşıt niteliklerde olması, toplumsal ve siyasal gelişimlerinin düzey temposundaki farklılık, nihayet işçilerin bilinçlilik ve örgütlülük derecesindeki farklılık, aynı zamanda, her ülkenin işçi sınıfının önünde değişik görevlerin bulunmasına yol açıyor. Geçen çeyrek yüzyıl içinde olayların bütün akışı ve Komünist Enternasyonal'in yaşadığı deney gösterdi ki, Komünist Enternasyonal'in Birinci Kongresince işçileri birarayа getirmek için seçilen ve işçi hareketinin yeniden doğuşunun başlangıç döneminin gereklerine uygun düşen örgütlenme biçimi, işçi hareketinin tek tek ülkelerdeki büyümesi ve onların görevlerinin karmaşıklaşması ile birlikte gitgide eskidi, evet hattâ ulusal işçi partilerinin daha fazla güçlenmesinin önünde bir engel haline geldi.

Hitlercilerin yol açtığı Dünya Savaşı ayrı ayrı ülkelerin durumlarındaki farklılıkları daha da keskinleştirdi, Hitler tiranlığının taşıyıcısı olmuş ülkelerle, kudretli anti-Hitler koalisyonu içinde içiçe geçen özgürlüksever ülkeler arasında derin bir uçurum yarattı. Hitler bloku ülkelerinde işçilerin, emekçilerin ve bütün dürüst insanların ana görevi, Hitler'in savaş makinesini içten kemirerek bu blokun yenilmesi için her yönden çaba harcamak, savaş suçlusu hükümetlerin devrilmesine çalışmak iken, anti-Hitler koalisyonu ülkelerinde geniş halk yığınlarının ve her şeyden önce ileri işçilerin kutsal görevi, Hitler blokunu en hızlı bir biçimde ezmek ve ulusların eşit haklar temeli üzerinde ortak çalışmasını güven altına almak için bu hükümetlerin savaş çabalarını her yönden desteklemektir. Bu arada, anti-Hitler koalisyonuna dahil olan tek tek ülkelerin özel görevleri bulunduğunu da gözden kaçırmamak gerekir. Örneğin Hitlercilerce istila edilmiş ve devlet olarak bağımsızlıkları ellerinden alınmış ülkelerde ileri işçilerin ve geniş halk yığınlarının ana görevi, Hitler Almanya'sına karşı ulusal kurtuluş savaşına doğru gelişecek olan silahlı mücadelenin ilerletilmesidir. Özgürlüksever ülkelerin Hitler tiranlığına karşı kurtuluş savaşları, aynı zamanda parti ve din aidiyetlerine bakmaksızın güçlü anti-Hitler koalisyonunun saflarında toplanan en geniş halk yığınlarını da seferber etti ve açıkça gösterdi ki, düşmana karşı en kısa zamanda zafer kazanmak için her tekil ülkenin işçi hareketinin öncüsü tarafından, yığınların bütün ulusu kapsar biçimde başkaldırıya ve harekete geçirilmesi, kendi dev-

letleri çerçevesinde çok daha iyi ve çok daha verimli olmaktadır.

Gerek uluslararası durumda gerekse işçi hareketi içinde meydana gelen değişiklikleri gözönüne alan ve Komünist Enternasyonal'in seksiyonlarından büyük bir hareketlilik ve bağımsızlık isteyen, Komünist Enternasyonal'in 1935 yılındaki Yedinci Kongresi, daha o zaman, Komünist Enternasyonal Yürütmesi'nin, işçi hareketinin bütün sorunları üzerine karar alırken, «her ülkenin somut koşul ve özelliklerinden yola çıkması ve, kural olarak, komünist partilerin örgütsel içişlerine doğrudan müdahale etmekten kaçınması gerektiğini» vurgulamıştı.

Komünist Enternasyonal, Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi'nin Kasım 1940'da aldığı Komünist Enternasyonal saflarından ayrılma kararını dikkate alır ve onaylarken, bu görüşlerden yola çıkmıştı. Marksizm - Leninizmin kurucularının öğretilerine göre davranan komünistler, hiçbir zaman gününü doldurmuş örgütsel biçimlerin ayakta tutulmasından yana olmadılar; işçi hareketinin örgüt biçimlerini ve bu örgütlerin çalışma yöntemlerini her zaman, bütün işçi hareketinin temel siyasal çıkarlarına, somutta varolan tarihi durumun özelliklerine ve doğrudan doğruya bu durumun doğurduğu görevlere tâbi kıldılar. İleri işçileri Uluslararası Emekçiler Birliği saflarında toplayan ve Birinci Enternasyonal'in bu tarihi görevinin —Avrupa ve Amerika ülkelerinde işçi partilerinin gelişmesi için gerekli temeli yaratmak— yerine getirilmesinden sonra, ulusal, kitlesel işçi partilerinin yaratılması zorunluluğunun dayatışı sonucunda, bu örgütlenme biçimi zorunluluklara karşılık düşmediği için Birinci Enternasyonal'i dağıtmaya yönelen büyük Marx'ın ortaya koyduğu örnek komünistlerce hatırlanmaktadır.

Belirtilen görüşlerden hareketle, tek tek ülkelerdeki komünist partilerin büyümesini ve onların ve yönetici kadrolarının siyasal olgunluğunu dikkate alarak, aynı zamanda şimdiki savaşın akışı boyunca bir dizi seksiyonun, uluslararası işçi hareketinin yönetici merkezi niteliğindeki Komünist Enternasyonal'in dağıtılması sorununu gündeme getirmesi olgusunu gözönünde tutarak, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi Prezidyumu —Dünya Savaşı koşullarında Komünist Enternasyonal Kongresi'ni toplama imkânı bulunma-

dığından— Komünist Enternasyonal seksiyonlarının aşağıdaki önerisini onaya sunma hakkını kendinde bulmaktadır:

Uluslararası işçi hareketinin yönetici merkezi olarak Komünist Enternasyonal'in dağıtılması ve Komünist Enternasyonal seksiyonlarının Komünist Enternasyonal tüzüğü ve Kongre kararlarından doğan yükümlülüklere bağlanması.

Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi Prezidyumu, Komünist Enternasyonal'in bütün taraftarlarını, emekçilerin can düşmanının —Alman faşizmi, müttefikleri ve vasalleri— en kısa sürede ezilmesi için, bütün güçlerini anti-Hitler koalisyonuna dahil ulus ve devletlerin kurtuluş savaşını her yönden desteklemek ve bu savaşa aktif olarak katılmakta yoğunlaştırmaya çağırır.

Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi Prezidyumu üyeleri:

Dimitrov, Ercoli (Togliatti), Florin, Gottwald, Kolarov, Koplenig, Kuusinen, Manuilski, Marty, Pieck, Jdanow, Thorez.

Bu karara aşağıdaki komünist partilerin temsilcileri uyacaklarını bildirmişlerdir: *Bianco* (İtalya), *Dolores İbarruri* (İspanya), *Lehtinen* (Finlandiya), *Pauker* (Romanya) *Rakosi* (Macaristan).

15 Mayıs 1943.

(Alındığı yer:
III.Enternasyonal
Belgeler
Belge yayınları, s.282-285)

İNGİLİZ REUTER AJANSI BAŞMUHABİRİNİN SORULARINA J.V. STALİN YOLDAŞIN CEVABI

İngiliz Reuter ajansının Moskova muhabiri Bay King, SSCB Halk Komiserler Heyeti Başkanı J. V. Stalin yoldaşa bir mektup göndererek ingilizleri ilgilendiren bir soruya cevap vermesini rica etmiştir.

J. V. Stalin yoldaş Bay Ging'e aşağıdaki cevabı vermiştir.

Bay King!

Komünist Enternasyonalin dağılması ile ilğili soruya cevap vermem için yapmış olduğunuz ricayı aldım. Cevabımı, size gönderiyorum.

Soru: «Kominternin kaldırılması kararı hakkında Britanyanın yorumları çok iyi idiler. Bu meseleye ve gelecekte milletlerarası münasebetlere, bunun tesirine dair Sovyetlerin görüş noktası nasıldır?»

Cevap: Komünist Enternasyonalin dağılması doğrudur ve zamanında olmuştur. Çünkü bu, bütün özgürlükçü ulusların ortak düşmanı olan Hitlerizme karşı genel saldırıyı örgütlemeyi kolaylaştırıyor.

Komünist Enternasyonalin dağılması doğrudur, çünkü:

a) Bu dağılma «Moskova»nın güya başka devletlerin hayatına karışmak niyetinde olduğuna ve onları «Bolşevikleştireceğine» dair Hitlercilerin yalanını açığa çıkarıyor. Bundan böyle bu yalana son veriliyor.

b) Bu; başka başka ülkelerin komünist partileri güya kendi halklarının çıkarlarına değil, dıştan verilen emre göre hareket ediyorlar diye, işçi hareketinin içinde komünizm düşmanlarının yaptıkları iftiraları açığa çıkarıyor. Bu iftiralara da bundan böyle son veriliyor.

c) Bu; faşizme karşı savaşı geliştirmek için, özgürlükçü ülkelerde yurtseverlerin, parti ve din farkı gözetmeksizin kendi ülkelerinin tek bir ulusal kurtuluş karargâhında birleştirmek işini kolaylaştırıyor.

ç) Bu; Hitlerizmin dünya ağalığı tehdidine karşı savaşmak için bütün ülkelerde yurtseverlerin bütün özgürlükçü halkları, tek bir uluslararası karargâhta birleştirmek uğrundaki işini kolaylaştırıp ve böylece halkları eşit haklar temeli üzerinde, gelecekte onların karşılıklı dostluğunu kurmak için gereken yolu temizlemiş oluyor.

Bütün bu şartların, Hitler zulmüne galip gelmek uğrundaki savaşlarında mütefiklerin ve başka birleşmiş ulusların tek cephesini daha fazla kuvvetlendireceğini sanırım.

Komünist Enternasyonalin dağılışının tam zamanında olduğunu sanıyorum, çünkü, bilhassa şimdi faşist canavarların son kuvvetlerini sarfetmekte olduğu şu anda, bu canavarın işini bitirmek ve halkları faşist boyunduruğundan kurtarmak için özgürlükcü ülkelerin genel saldırılarını örgütlendirmek gerekir.

28 mayıs 1943.

Saygılarımla

J. STALİN

(Alındığı yer: Stalin, "Faşizme Karşı Savaş Konuşmaları", Devrim Yayınları, s.111-112)